

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ECRI ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

(τέταρτος κύκλος επιτήρησης)

Υιοθετήθηκε στις 23 Μαρτίου 2011

Δημοσιεύθηκε στις 31 Μαΐου 2011

ECRI Secretariat
Directorate General of Human Rights and Legal Affairs
Council of Europe
F-67075 STRASBOURG Cedex
Tel.: + 33 (0) 388 41 29 64
Fax: + 33 (0) 388 41 39 87
E-Mail: combat.racism@coe.int

www.coe.int/ecri

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ECRI ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ (τέταρτος κύκλος επιτήρησης)

Υιοθετήθηκε στις 23 Μαρτίου 2011

Δημοσιεύθηκε στις 31 Μαΐου 2011

Παρακαλούμε να σημειώσετε ότι το παρόν έγγραφο είναι μετάφραση. Σε περίπτωση αμφιβολίας, θα πρέπει να αναφερθείτε στις πρωτότυπες εκδόσεις στα Αγγλικά και στα Γαλλικά

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	7
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	9
ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ.....	13
I. ΎΠΑΡΞΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΝΟΜΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ.....	13
ΔΙΕΘΝΗ ΝΟΜΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	13
ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.....	14
ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.....	15
ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	16
- <i>ΝΟΜΙΚΗ ΑΡΩΓΗ</i>	17
ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ, ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.....	18
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ, ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΔΙΚΑΣΤΕΣ	19
ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	20
- <i>ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ (ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ)</i>	20
- <i>ΕΘΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ</i>	22
- <i>ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ</i>	22
II. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ	22
ΑΠΟΝΟΜΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	22
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	23
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ.....	27
ΣΤΕΓΑΣΗ	31
ΥΓΕΙΑ	31
III. Ο ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΛΟΓΟ	32
ΚΛΙΜΑ ΑΠΟΦΕΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ	32
ΜΜΕ, ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΝ.....	33
IV. ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΗ ΒΙΑ	34
V. ΕΥΠΑΘΕΙΣ / ΣΤΟΧΕΥΟΜΕΝΕΣ ΟΜΑΔΕΣ	35
ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΟΙ.....	35
ΡΟΜΑ.....	36
ΑΡΜΕΝΙΟΙ, ΛΑΤΙΝΟΙ ΚΑΙ ΜΑΡΩΝΙΤΕΣ	38
ΕΛΛΗΝΟΠΟΝΤΙΟΙ	39
ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	39
- <i>ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ (ΑΔΕΙΕΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ) ΚΑΙ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ</i>	39
- <i>ΜΕΤΡΑ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ</i>	40
- <i>ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ ΑΣΥΛΟ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ</i>	41
- <i>ΚΡΑΤΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΕΛΑΣΗ</i>	45
VI. ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΑΞΙΩΜΑΤΟΥΧΩΝ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ	46
VII. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΥΛΕΤΙΚΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ	48
VIII. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ.....	48
ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΕΝΔΙΑΜΕΣΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ.....	51
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	53
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ.....	57

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) θεσπίστηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης. Είναι ένα ανεξάρτητο όργανο παρακολούθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ειδικευμένο σε ζητήματα που αφορούν το ρατσισμό και τη μισαλλοδοξία. Αποτελείται από ανεξάρτητα και αμερόληπτα μέλη, τα οποία διορίζονται βάσει του ηθικού τους κύρους και της αναγνωρισμένης εμπειρογνωμοσύνης τους σε ό,τι αφορά την αντιμετώπιση του ρατσισμού, της ξеноφοβίας, του αντισημιτισμού και της μισαλλοδοξίας.

Στα πλαίσια των θεσμοθετημένων δραστηριοτήτων της, η ECRI διενεργεί εργασίες επιτήρησης ανά χώρα, που αναλύουν την κατάσταση σε καθένα από τα κράτη μέλη όσον αφορά τον ρατσισμό και τη μισαλλοδοξία και καταρτίζει υποδείξεις και προτάσεις για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που προσδιορίζονται.

Η επιτήρηση της ECRI ανά χώρα αφορά όλα τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης σε ισότιμη βάση. Η εργασία διεκπεραιώνεται σε πενταετείς κύκλους που καλύπτουν εννέα με δέκα χώρες το χρόνο. Οι εκθέσεις του πρώτου κύκλου ολοκληρώθηκαν στα τέλη του 1998, εκείνες του δεύτερου κύκλου στα τέλη του 2002 και εκείνες του τρίτου κύκλου στα τέλη του 2007. Η εργασία πάνω στον τέταρτο κύκλο εκθέσεων ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2008.

Η μεθοδολογία εργασίας για την προετοιμασία των εκθέσεων περιλαμβάνει την ανάλυση εγγράφων, μια επίσκεψη επαφής στη σχετική χώρα και έπειτα, έναν εμπιστευτικό διάλογο που διεξάγεται με τις εθνικές αρχές.

Οι εκθέσεις της ECRI δεν είναι αποτέλεσμα ερευνών ή μαρτυριών. Αποτελούν αναλύσεις ικανού όγκου πληροφοριών που συλλέγονται από μια ευρεία ποικιλία πηγών. Οι μελέτες της τεκμηρίωσης στηρίζονται σε σημαντικό αριθμό εθνικών αλλά και διεθνών γραπτών πηγών. Η επί τόπου επίσκεψη παρέχει την δυνατότητα απ' ευθείας συναντήσεων με τους σχετικούς κύκλους (κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς) με στόχο την συλλογή εμπειριστατωμένων πληροφοριών. Η διαδικασία του εμπιστευτικού διαλόγου με τις εθνικές αρχές επιτρέπει σε αυτές, εφόσον το κρίνουν απαραίτητο, να παρέχουν σχόλια για το προσχέδιο της έκθεσης με σκοπό την αποκατάσταση τυχόν ουσιαστικών λαθών που θα μπορούσε να περιέχει η έκθεση. Με την ολοκλήρωση του διαλόγου οι εθνικές αρχές μπορούν, εφόσον το επιθυμούν, να ζητήσουν να επισυναφθούν οι απόψεις τους στην τελική έκθεση της ECRI.

Ο Τέταρτος κύκλος των εκθέσεων ανά χώρα επικεντρώνεται στην εφαρμογή και την αξιολόγηση. Εξετάζουν κατά πόσο έχουν ακολουθηθεί οι κύριες συστάσεις των προηγούμενων εκθέσεων της ECRI και περιλαμβάνουν μια αξιολόγηση των πολιτικών που υιοθετήθηκαν και των μέτρων που ελήφθησαν. Οι εκθέσεις αυτές περιέχουν επίσης μια ανάλυση των νέων εξελίξεων στην εν λόγω χώρα.

Απαιτείται προτεραιότητα στην εφαρμογή κάποιων συγκεκριμένων συστάσεων που επιλέγονται από εκείνες που γίνονται στη νέα έκθεση του τέταρτου κύκλου. Μέσα σε όχι περισσότερα από δύο χρόνια μετά τη δημοσίευση της έκθεσης αυτής, η ECRI θα εφαρμόσει μια διαδικασία ενδιάμεσης παρακολούθησης σχετικά με αυτές τις συγκεκριμένες συστάσεις.

Η έκθεση που ακολουθεί συντάχθηκε από την ECRI με τη δική της πλήρη ευθύνη. Εκτός από τα σημεία όπου υποδεικνύεται ρητά, καλύπτει την κατάσταση όπως είχε μέχρι τις 9 Δεκεμβρίου 2010 και οποιαδήποτε μεταγενέστερη εξέλιξη μετά την ημερομηνία αυτή δεν καλύπτεται στην ακόλουθη ανάλυση ούτε λαμβάνεται υπόψη στα συμπεράσματα και τις προτάσεις που υπέβαλε η ECRI.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Από τη δημοσίευση της τρίτης έκθεσης της ECRl για την Κύπρο στις 16 Μαΐου 2006, παρουσιάστηκε πρόοδος σε αρκετούς τομείς που καλύφθηκαν από την έκθεση αυτή.

Η Κύπρος υιοθέτησε νόμους που παρέχουν ένα περιεκτικό νομικό πλαίσιο για τη διαφύλαξη της ισότητας και την καταπολέμηση των διακρίσεων. Νέα ποινική νομοθεσία πρόκειται να θεσπιστεί σύντομα που δηλώνει ρητά ότι τα ρατσιστικά κίνητρα για οποιοδήποτε αδίκημα, αποτελούν επιβαρυντικό στοιχείο. Έχουν γίνει σημαντικές προσπάθειες για τη διάδοση πληροφοριών και την αύξηση της ευαισθητοποίησης μέσα από εκδόσεις, φεστιβάλ και δημόσιες εκδηλώσεις.

Το ηλεκτρονικό Σύστημα Αναφοράς Εγκλημάτων μέσω διαδικτύου εξασφαλίζει κάποια καταγραφή των περιστατικών και των αδικημάτων με ρατσιστικά κίνητρα. Γίνονται προσπάθειες εκπαίδευσης και ενημέρωσης της αστυνομίας σχετικά με το ρατσισμό. Έχει ιδρυθεί μια Ανεξάρτητη Αρχή Διερεύνησης Ισχυρισμών και Παραπόνων σχετικά με την αστυνομία. Οι έρευνες της έχουν σαν αποτέλεσμα ποινικές ή πειθαρχικές κυρώσεις εναντίον μελών της αστυνομίας.

Έχει υπάρξει πρόοδος στην «πολυπολιτισμική εκπαίδευση». Η εκπαίδευση των δασκάλων έχει ενισχυθεί, με επικέντρωση στη συνεχή κατάρτιση στη διδασκαλία των Ελληνικών ως δεύτερης γλώσσας, τη διδασκαλία των παιδιών με μεταναστευτικό υπόβαθρο και τις εθνοτικές και γλωσσικές διακρίσεις. Ένα Παρατηρητήριο κατά της Βίας έχει δημιουργηθεί για την καταγραφή και την ανάλυση επεισοδίων βίας στα σχολεία και αξιολόγησης των περιστατικών με ρατσιστικό ή ξενοφοβικό περιεχόμενο.

Θετικά μέτρα υπέρ των Τουρκοκυπρίων περιλαμβάνουν τη δωρεάν υγειονομική περίθαλψη, τη δωρεάν εκπαίδευση σε δημόσια ή ιδιωτικά σχολεία και τη συντήρηση των τζαμιών, των κοιμητηρίων και των τουρκοκυπριακών περιουσιών. Ένας νόμος που υιοθετήθηκε το 2006 επιτρέπει στους Τουρκοκύπριους κατοίκους να ψηφίζουν και να εκλέγονται στις κοινοβουλευτικές, δημοτικές και κοινοτικές εκλογές και να ψηφίζουν στις προεδρικές εκλογές.

Πρόσθετο προσωπικό έχει διοριστεί στην Υπηρεσία Ασύλου με αποτέλεσμα μια σημαντική μείωση στις συσσωρευμένες εκκρεμώσεις αιτήσεις ασυλίας.

Η ECRl χαιρετίζει τις θετικές αυτές εξελίξεις στην Κύπρο. Ωστόσο, παρά την πρόοδο που έχει επιτευχθεί, κάποια ζητήματα συνεχίζουν να προκαλούν ανησυχία.

Οι διατάξεις του ποινικού, αστικού και διοικητικού δικαίου ενάντια στο ρατσισμό και τις φυλετικές διακρίσεις, σπάνια εφαρμόζονται. Δεν κρατιούνται αρχεία προσφυγής στα δικαστήρια υποθέσεων διάκρισης ή των αποτελεσμάτων τους. Το Γραφείο της Επιτρόπου Διοίκησης (Συνηγόρου του Πολίτη) στερείται επαρκών ανθρωπίνων και οικονομικών πόρων και δεν απολαμβάνει την ελευθερία του διορισμού του προσωπικού του. Δεν είναι πολύ γνωστό στις ευπαθείς ομάδες.

Υπάρχει μια δυσανάλογα υψηλή συγκέντρωση Τουρκοκυπρίων και Ρομά μαθητών σε συγκεκριμένα σχολεία. Η αδυναμία να ικανοποιηθούν οι εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών αυτών αποτελεί μια πραγματική άρνηση του δικαιώματος εκπαίδευσής τους. Η έλλειψη οποιασδήποτε πρόσβασης στην εκπαίδευση για τα παιδιά των Ρομά στον οικισμό στα Πολεμίδια, έξω από τη Λεμεσό, αποτελεί παραβίαση του ίδιου δικαιώματος. Επιπλέον, αυτός ο οικισμός αποτελεί πραγματικό διαχωρισμό από τον πληθυσμό της πλειοψηφίας. Υπάρχει μια αξιοσημείωτη αύξηση του ρατσισμού στα σχολεία.

Η Κύπρος δεν έχει πολιτική ένταξης. Η ευπαθής κατάσταση των ξένων οικιακών βοηθών δεν έχει βελτιωθεί. Ετοιμάζεται νομοθεσία για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης μέσω των «εικονικών γάμων». Αρνητικές συμπεριφορές

προς τους μετανάστες, τους αιτούντες άσυλο και τους πρόσφυγες εκφράζονται συνήθως στον πολιτικό λόγο και στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Υπάρχει αύξηση της προβολής των εξτρεμιστικών ομάδων κατά της μετανάστευσής. Ορισμένοι ακραίοι εθνικιστικοί ιστότοποι διαδίδουν ομιλίες μίσους.

Οι αιτούντες άσυλο, όπως όλοι οι άλλοι αιτούντες δημόσια βοήθεια, πρέπει να περιμένουν αρκετούς μήνες για την επεξεργασία των αιτημάτων τους και τη λήψη επιδομάτων πρόνοιας. Αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες στην εύρεση στέγασης. Η πρόσβασή τους στην απασχόληση περιορίζεται σε συγκεκριμένους ανειδίκευτους τομείς έξι μήνες μετά την καταχώρηση της αίτησής τους για διεθνή προστασία. Η εργοδότηση των αιτούντων άσυλο με προβλήματα υγείας δεν είναι σαφώς συντονισμένη μεταξύ των διαφόρων συναρμόδιων υπηρεσιών. Η νομική αρωγή παρέχεται μόνο κατά το στάδιο της έφεσης σε σχέση με απορριπτικές αποφάσεις ασυλίας και οι συνθήκες είναι τέτοιες που λίγοι την λαμβάνουν.

Στην παρούσα έκθεση, η ECRI ζητά όπως οι Κυπριακές αρχές αναλάβουν επιπρόσθετη δράση σε αρκετούς τομείς. Στα πλαίσια αυτά, παρέχει μια σειρά συστάσεων, περιλαμβανομένων και των παρακάτω.

Δεδομένα πρέπει να συγκεντρώνονται συστηματικά σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων του αστικού και διοικητικού δικαίου ενάντια στο ρατσισμό και τις φυλετικές διακρίσεις. Το Σύστημα Αναφοράς Εγκλήματος θα πρέπει να αναπτυχθεί περαιτέρω και το σύστημα αρχειοθέτησης των δικαστηρίων θα πρέπει να ταξινομεί τις υποθέσεις ανάλογα με το αντικείμενο και να υποδεικνύει τα ρατσιστικά στοιχεία*. Οι αρχές θα πρέπει να επιδιώκουν αυτό το στόχο της διασφάλισης του ότι η ποινική νομοθεσία δηλώνει ρητά ότι τα ρατσιστικά κίνητρα οποιοδήποτε αδικήματος αποτελεί επιβαρυντικό στοιχείο.

Στο Γραφείο της Επιτρόπου Διοίκησης θα πρέπει να παραχωρηθούν οι απαραίτητοι ανθρωπίνι και οικονομικοί πόροι για να λειτουργεί αποτελεσματικά και πρέπει να διασφαλιστεί η ανεξαρτησία με την παροχή της ελευθερίας να διορίζει το δικό του προσωπικό. Οι πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα και τη μη-διάκριση θα πρέπει να παράγονται και να κατανέμονται στις γλώσσες των ευπαθών ομάδων.

Θα πρέπει να υπάρχει πιο ίση κατανομή ελληνόφωνων και μη ελληνόφωνων παιδιών σε διαφορετικά σχολεία. Πρέπει να ληφθούν επείγοντα μέτρα για την πλήρη εφαρμογή του προγράμματος Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας σχετικά με το 18^ο Δημοτικό Σχολείο, για να διασφαλιστεί το ότι το δικαίωμα εκπαίδευσης το οποίο διαφυλάσσεται από το Άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου της ΕΣΑΔ τυγχάνει σεβασμού*. Δωρεάν μεταφορά προς και από το σχολείο θα πρέπει να παρασχεθεί επειγόντως στα παιδιά των Ρομά που ζουν στον οικισμό Πτολεμίδια για να ασκήσουν το δικαίωμά τους στην εκπαίδευση. Διαβουλεύσεις με την κοινότητα των Ρομά που ζει σε αυτόν τον οικισμό θα πρέπει να πραγματοποιηθούν με σκοπό το κλείσιμό του και τη μεταφορά των κατοίκων του σε κανονική στέγαση.

Πρέπει να γίνουν προσπάθειες παρακολούθησης των δραστηριοτήτων των εξτρεμιστικών ομάδων και τιμωρίας της υποκίνησης του μίσους. Επίσης πρέπει να ληφθούν μέτρα αποτροπής του Ίντερνετ από το να χρησιμοποιείται για τη διάδοση ρατσιστικών σχολίων και υλικού. Όλες οι πράξεις ρατσιστικής βίας θα πρέπει να ερευνώνται λεπτομερώς με σκοπό τη δίωξη και την δέουσα τιμωρία των δραστών.

Οι αρχές θα πρέπει να τροποποιήσουν τα νομοθετικά τους σχέδια για την υιοθέτηση μιας πολιτικής που απαιτεί από τους υπηκόους τρίτων κρατών να περάσουν μια προγαμιαία συνέντευξη με τις αρχές μετανάστευσης πριν δοθεί άδεια γάμου με

* Η σύσταση στην παράγραφο αυτή θα υπόκειται σε μια διαδικασία ενδιάμεσης παρακολούθησης από την ECRI μέσα στα επόμενα δύο χρόνια από τη δημοσίευση της παρούσας έκθεσης

Κύπριους πολίτες ή πολίτες της ΕΕ*. Μια ολοκληρωμένη πολιτική στέγασης για τους μετανάστες και τους αιτούντες άσυλο θα πρέπει να υιοθετηθεί καθώς επίσης να καθορισθεί ένα όργανο για την παροχή υπηρεσιών στέγασης.

Μια λιγότερο περιοριστική προσέγγιση στην απασχόληση των αιτούντων άσυλο θα πρέπει να υιοθετηθεί και θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για τη διευκόλυνση της ενσωμάτωσής τους στην αγορά εργασίας. Οι αρχές πρέπει να διασφαλίσουν ότι οι αιτούντες άσυλο έχουν πρόσβαση σε νομική αρωγή κατά τη διάρκεια ολόκληρης της διαδικασίας ασυλίας και όχι μόνο στο στάδιο έφεσης. Θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι οι αιτούντες άσυλο έχουν την επίγνωση της παροχής νομικής αρωγής για την αμφισβήτηση απορριπτικών αποφάσεων ασυλίας ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

I. Ύπαρξη και Εφαρμογή Νομικών Διατάξεων

Διεθνή νομικά κείμενα

1. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRI συνέστησε οι Κυπριακές Αρχές να επικυρώσουν τη Σύμβαση για τη Συμμετοχή Αλλοδαπών στη Δημόσια Ζωή σε Τοπικό Επίπεδο και να εφαρμόσουν όλες τις διατάξεις που περιλαμβάνονται σε αυτό το κείμενο, περιλαμβανομένου του Κεφαλαίου Γ, το οποίο αφορά τη χορήγηση δικαιωμάτων εκλέγειν και εκλέγεσθαι στους αλλοδαπούς κατοίκους. Συνέστησε επίσης οι Κυπριακές αρχές να επικυρώσουν την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Ιθαγένεια, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το Νομικό Καθεστώς των Διακινούμενων Εργαζομένων και τη Διεθνή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων Όλων των Διακινούμενων Εργαζομένων και των Μελών των Οικογενειών τους.
2. Η ECRI σημειώνει ότι κανένα από τα παραπάνω νομικά κείμενα δεν έχει επικυρωθεί από την Κύπρο και λυπάται που δεν υπάρχουν σχέδια να γίνει κάτι τέτοιο. Η επικύρωση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Ιθαγένεια θα παρείχε μια διεθνή νομική βάση για την απόκτηση της Κυπριακής ιθαγένειας και την απομάκρυνση των πρακτικών διάκρισης πολιτικής φύσης σε ορισμένες στενά καθορισμένες περιπτώσεις, οι οποίες συζητιούνται παρακάτω. Λαμβανομένου υπόψη του αυξανόμενου πληθυσμού μεταναστών στην Κύπρο, η επικύρωση της Διεθνούς Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων Όλων των Διακινούμενων Εργαζομένων και των Μελών των Οικογενειών τους θα σηματοδοτούσε μια οριστική δέσμευση για την ανάπτυξη μιας πολιτικής ένταξης και το σεβασμό των δικαιωμάτων αυτού του τμήματος της κοινωνίας. Θα βοηθούσε επίσης τις αρχές στον αγώνα τους να ελέγξουν την παράνομη μετανάστευση εξαλείφοντας τα κίνητρα για εργατική εκμετάλλευση και εργασία υπό καταχρηστικές συνθήκες που πυροδοτούν τη λαθρομετανάστευση. Επιπλέον, η επικύρωση της Σύμβασης για την Συμμετοχή των Αλλοδαπών στον Δημόσιο Βίο σε Τοπικό Επίπεδο θα έδινε την ευκαιρία στους ομολογουμένως λίγους ξένους υπηκόους που διαμένουν νόμιμα στην Κύπρο για πέντε χρόνια, να συμμετέχουν στη ζωή της κοινότητας ψηφίζοντας και υποβάλλοντας υποψηφιότητα στις τοπικές εκλογές.
3. Η ECRI συνιστά και πάλι την επικύρωση από την Κύπρο της Σύμβασης για την Συμμετοχή των Αλλοδαπών στον Δημόσιο Βίο σε Τοπικό Επίπεδο, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Ιθαγένεια και τη Διεθνή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων Όλων των Διακινούμενων Εργαζομένων και των Μελών των Οικογενειών.
4. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRI συνέστησε στις Κυπριακές αρχές να κάνουν βήματα για τη βελτίωση της ευαισθητοποίησης της νομικής κοινότητας και του κοινού σχετικά με τις διατάξεις κατά των φυλετικών διακρίσεων που περιλαμβάνονται στα διεθνή νομικά κείμενα τα οποία επικύρωσε η Κύπρος. Συνέστησε ότι, για να γίνει αυτό, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στους τρόπους με τους οποίους οι διατάξεις αυτές συμπληρώνουν και ενισχύουν την προστασία κατά των διακρίσεων η οποία παρέχεται από την πρωτογενή νομοθεσία κατά των διακρίσεων.
5. Η επίδραση των σχετικών εκστρατειών αύξησης της ευαισθητοποίησης που οργανώνεται από τις αρχές συζητιέται σε άλλο σημείο αυτής της έκθεσης.

Συνταγματικές και άλλες βασικές διατάξεις

6. Το Σύνταγμα του 1960 της Κυπριακής Δημοκρατίας περιέχει μια πρόβλεψη κατά της διάκρισης που αντιστοιχεί στο Άρθρο 14 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΣΔΑ), αλλά περιλαμβάνει επιπλέον την πρόβλεψη να ανήκει κάποιος είτε στην ελληνική είτε στην τουρκική «κοινότητα». Επίσης αναγνωρίζει τρεις «θρησκευτικές ομάδες», τους Λατίνους, τους Μαρωνίτες και τους Αρμένιους οι οποίοι ήταν υποχρεωμένοι να επιλέξουν να ανήκουν σε μια από τις δυο κοινότητες για να μπορούν τα μέλη τους να ασκούν τα πολιτικά τους καθήκοντα και να απολαμβάνουν τα πολιτικά τους δικαιώματα. Όλοι επέλεξαν να ανήκουν στην ελληνική κοινότητα. Το σύνταγμα δεν αναγνωρίζει καμία ομάδα ως εθνική μειονότητα. Οι Ρομά θεωρούνται ως μέρος της τουρκικής κοινότητας¹. Η ECRI σημειώνει ότι το Σύνταγμα συνεχίζει να συντηρεί τη διαίρεση των Κύπριων πολιτών όσον πάνω σε εθνικές γραμμές.
7. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRI συνέστησε στις Κυπριακές αρχές να διασφαλίσουν ότι οι διατάξεις για την πολιτογράφηση εφαρμόζονται σε όλες τις περιπτώσεις χωρίς διάκριση και ιδιαίτερα ότι ενισχύουν τη διαφάνεια όσον αφορά την εφαρμογή των αιτημάτων για πολιτογράφηση, όπως κριτήρια για δημόσια τάξη, διαμονή και γλώσσα.
8. Η ECRI σημειώνει ότι η κατάσταση σχετικά με την πολιτογράφηση δεν έχει αλλάξει. Δεδομένης της πολύ περιοριστικής πολιτικής μετανάστευσης που ισχύει αυτή τη στιγμή, αυτό έχει γίνει θέμα μικρότερης σημασίας.
9. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRI συνέστησε στις Κυπριακές αρχές να κάνουν το καλύτερο που μπορούν για να διασφαλίσουν ότι το δικαίωμα των παιδιών στην Κυπριακή ιθαγένεια, όπως θεσπίζεται από το νόμο, γίνεται σεβαστό εις βάθος. Ενθάρρυνε τις αρχές να επικοινωνούν ευρέως και αποτελεσματικά αναφορικά με την ανάγκη να γίνεται σεβαστό αυτό το δικαίωμα, προκειμένου να αποφεύγονται οι μισαλλόδοξες και ξενοφοβικές συμπεριφορές στο δημόσιο διάλογο.
10. Όπως περιγράφηκε στην τρίτη έκθεση, η απόκτηση της Κυπριακής ιθαγένειας είναι δια της *αρχής του αίματος*, εκτός των περιπτώσεων όπου ο ένας γονέας θεωρείται ότι εισήλθε ή κατοικεί παράνομα στην Κύπρο. Η ECRI σημειώνει ότι συνεχίζουν να υπάρχουν νομικά εμπόδια για παιδιά Κυπρίων πολιτών να παντρευτούν Τούρκους υπηκόους. Αυτό εξηγείται από τις αρχές ως μια νόμιμη προσπάθεια πρόληψης δραστηκών αλλαγών στη δημογραφική σύνθεση της Κύπρου. Το θέμα εξακολουθεί να αποτελεί ένα αμφιλεγόμενο πολιτικό ζήτημα στην καρδιά του «Κυπριακού προβλήματος» και αναπόφευκτα ξυπνά ξενοφοβικά συναισθήματα. Το Υπουργικό Συμβούλιο συνεχίζει ν' αποφαινεται επί των αιτήσεων χορήγησης ιθαγένειας σε αυτές τις περιπτώσεις. Παρόλο που οι αρχές ισχυρίζονται ότι οι αιτήσεις εξετάζονται κατά περίπτωση με βάση ένα σύνολο κριτηρίων που υιοθετήθηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο και ότι η μεγάλη πλειοψηφία των αποφάσεων είναι θετικές, η διαδικασία είναι χρονοβόρα και στο μεταξύ τα παιδιά τα οποία αφορούν οι αιτήσεις αυτές παραμένουν χωρίς έγγραφα ταυτότητας. Η ECRI λυπάται που αυτή η κατάσταση από πενταετίας δεν έχει εξελιχθεί σε έναν πιο ευνοϊκό τρόπο και ανησυχεί ιδιαίτερα ότι τα παιδιά πληρώνουν το τίμημα μιας ανεπίλυτης πολιτικής διαμάχης και διάκρισης που βασίζεται στην ιθαγένεια ενός από τους γονείς. Όπως τονίστηκε παραπάνω, η επικύρωση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Ιθαγένεια θα μπορούσε να επιφέρει μια άμεση λύση παρέχοντας ξεκάθαρους κανόνες για την απόκτηση ιθαγένειας.

¹ Βλ. τρίτη Γνωμοδότηση για την Κύπρο της Συμβουλευτικής Επιτροπής για της Σύμβαση Πλαίσιο για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων που υιοθετήθηκε στις 19 Μαρτίου 2010, § 36.

Διατάξεις του ποινικού δικαίου

11. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRI συνέστησε στις Κυπριακές αρχές να προβούν σε περαιτέρω βήματα για τη βελτίωση της εφαρμογής των υφιστάμενων διατάξεων του ποινικού δικαίου κατά του ρατσισμού² και των φυλετικών διακρίσεων³. Συνιστά συγκεκριμένα να ενισχύσουν τις προσπάθειές τους για να διασφαλίσουν ότι όλοι όσοι εμπλέκονται στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης, από τους δικηγόρους ως την αστυνομία, τις διωκτικές αρχές και τα δικαστήρια, να εφοδιάζονται με εκτενή γνώση αναφορικά με τις ισχύουσες διατάξεις κατά του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων και να είναι πλήρως συνειδητοποιημένοι αναφορικά με την ανάγκη να αντιμετωπίζουν δραστικά και εις βάθος όλες τις εκδηλώσεις των φαινομένων εκείνων, και ιδιαίτερα, των φυλετικά υποκινούμενων αδικημάτων.
12. Οι αρχές έχουν διαβεβαιώσει την ECRI ότι όλοι όσοι συμμετέχουν στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης έχουν πλήρη γνώση των ισχυουσών διατάξεων ενάντια στο ρατσισμό και τις φυλετικές διακρίσεις⁴. Δεν θα μπορούσε να δοθεί ιδιαίτερη εξήγηση για το γιατί αυτές οι διατάξεις του ποινικού δικαίου σπάνια εφαρμόζονται, αλλά δεν θεωρείται ως λόγος η έλλειψη γνώσης, ούτε η έλλειψη εκπαίδευσης. Ένας δημόσιος λειτουργός τόνισε ότι δεν είχε εμφανιστεί καμία υπόθεση που θα έχρηζε δίωξης και ότι ένας βαθμός ανεκτικότητας απαιτείτο για την εγγύηση της ελευθερίας έκφρασης. Μια άλλη ανεπίσημη πηγή ανέφερε ότι υπάρχει γενικός δισταγμός εκ μέρους του Γραφείου του Γενικού Εισαγγελέα να ασκήσει δίωξη για αδικήματα που σχετίζονται με το ρατσισμό. Η ECRI θεωρεί ότι οι παραπάνω ανησυχίες θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με την εκπαίδευση και την αύξηση της ευαισθητοποίησης (βλ. παρακάτω τμήμα σχετικά με την εκπαίδευση των οργάνων επιβολής του νόμου, των εισαγγελέων και των δικαστών).
13. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRI συνέστησε σθεναρά όπως οι Κυπριακές αρχές εισαγάγουν μια διάταξη η οποία να αντιμετωπίζει ρητά τα ρατσιστικά κίνητρα ενός αδικήματος ως ειδικό επιβαρυντικό στοιχείο.
14. Οι αρχές έχουν πληροφορήσει την ECRI ότι η Επιτροπή Νομικών της Βουλής έχει ολοκληρώσει τις συζητήσεις για ένα νομοσχέδιο που υιοθετεί την Απόφαση Πλαίσιο του Συμβουλίου της ΕΕ 2008/913/JHA και περιλαμβάνει μια πρόνοια που δηλώνει ρητά ότι τα ρατσιστικά κίνητρα για οποιοδήποτε αδικήμα αποτελούν επιβαρυντικό στοιχείο κατά την επιμέτρηση της ποινής. Ο νόμος θα υιοθετηθεί το Φεβρουάριο 2011⁵. Η ECRI καλωσορίζει αυτή τη θετική εξέλιξη.

² Σύμφωνα με την υπ' αριθμό 7 Σύσταση Γενικής Πολιτικής, ρατσισμός είναι η πεποίθηση ότι λόγοι όπως «η φυλή», το χρώμα, η γλώσσα, η θρησκεία, η ιθαγένεια, η εθνική ή εθνοτική καταγωγή, δικαιολογούν την καταφρόνηση για ένα άτομο ή μια ομάδα ατόμων ή την έννοια της ανωτερότητας ενός ατόμου ή μιας ομάδας ατόμων.

³ Σύμφωνα με την Σύσταση Γενικής Πολιτικής Αριθ. 7, «άμεση φυλετική διάκριση» είναι οποιαδήποτε διαφορετική μεταχείριση βασίζεται σε λόγους όπως «η φυλή», το χρώμα, η γλώσσα, η θρησκεία, η ιθαγένεια ή η εθνική ή εθνοτική καταγωγή που δεν έχει αντικειμενική και λογική αιτιολόγηση.

⁴ Οι διατάξεις αυτές περιλαμβάνουν: Άρθρο 2Α (1) του Νόμου 13/1967 όπως τροποποιήθηκε από το Νόμο 11(III)/92 και από το Νόμο 28(III)/99 (υποκίνηση πράξεων ή δραστηριοτήτων που ενδέχεται να προκαλέσουν φυλετικές διακρίσεις, βία ή μίσος)· Άρθρο 2Α (3) του ίδιου νόμου (δημόσια έκφραση ιδεών οι οποίες είναι φυλετικά προσβλητικές). Άρθρο 2Α (4) του ίδιου νόμου (απόρριψη για την παροχή αγαθών και υπηρεσιών κατά την άσκηση του επαγγέλματος κάποιου, που εισάγει διακρίσεις). Άρθρο 2Α (2) του ίδιου νόμου (σύσταση ή συμμετοχή σε οργανώσεις οι οποίες προωθούν τις φυλετικές διακρίσεις). Άρθρο 47 σε συνδυασμό με το Άρθρο 48 (στ) του Ποινικού Κώδικα (δημοσίευση υλικού που προωθεί την έχθρα ή την εχθρικότητα μεταξύ των διαφορετικών κοινοτήτων). Άρθρο 51 (1) του Ποινικού Κώδικα (δημόσιες δηλώσεις οι οποίες ενδέχεται να υποδαυλίσουν την έχθρα μεταξύ των κοινοτήτων). Άρθρο 51 Α (1) του Ποινικού Κώδικα (προαγωγή των πράξεων βίας, αμοιβαίας έριδας ή πνεύματος μισαλλοδοξίας)· και Άρθρο 105 του Ποινικού Κώδικα (συμπεριφορά από τα μέλη του δημόσιου τομέα που εισάγει διακρίσεις).

⁵ Παρόλο που η έκθεση καλύπτει την κατάσταση μέχρι τις 9 Δεκεμβρίου 2010, η ECRI θεώρησε σημαντικό να συμπεριλάβει αυτή την πληροφορία για την οποία οι Κυπριακές αρχές επέσυραν την προσοχή της.

15. Η ECRI συνιστά στις αρχές να επιδιώξουν το στόχο τους να διασφαλίσουν ότι η νέα ποινική νομοθεσία δηλώνει ρητά ότι τα ρατσιστικά κίνητρα για οποιοδήποτε αδίκημα θα αποτελούν επιβαρυντικό στοιχείο.
16. Σχετικά με τις άλλες εξελίξεις στο ποινικό δίκαιο, η ECRI σημειώνει ότι το Μάρτιο 2006, ο νόμος που επικύρωσε το Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Σύμβασης για το Έγκλημα στον Κυβερνοχώρο σχετικά με την ποινικοποίηση πράξεων ρατσιστικού ή ξενοφοβικού χαρακτήρα που διαπράττονται μέσω συστήματος ηλεκτρονικών υπολογιστών, δημιούργησε νέα ποινικά αδικήματα για θέματα όπως η άρνηση του ολοκαυτώματος και η διάδοση ρατσιστικού υλικού μέσω του Διαδικτύου. Δεν υπάρχει ακόμα νομολογία που να επικαλείται αυτό το νόμο.

Διατάξεις αστικού και διοικητικού δικαίου

17. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRI συνέστησε στις Κυπριακές αρχές να εξακολουθήσουν την εφαρμογή των υφιστάμενων διατάξεων του αστικού και διοικητικού δικαίου κατά των φυλετικών διακρίσεων των οποίων γίνεται ανασκόπηση και να κάνει βήματα για τη βελτίωσή τους. Για το σκοπό αυτό, η ECRI συνέστησε στις Κυπριακές αρχές να αναλάβουν ή να στηρίξουν περαιτέρω πρωτοβουλίες για την ευαισθητοποίηση αναφορικά με το ισχύον νομικό πλαίσιο κατά των φυλετικών διακρίσεων, ιδιαίτερα μεταξύ των ομάδων οι οποίες εκτίθενται περισσότερο σε αυτό το φαινόμενο.
18. Το 2004, θεσπίστηκαν δύο νόμοι που θα μεταφέρουν τις Οδηγίες 2000/43 και 2000/78, της ΕΕ Κατά της Διάκρισης. Ένας τρίτος νόμος διόρισε την Επίτροπο Διοικήσεως ως το ειδικευμένο σώμα («σώμα ισότητας»). Κατά γενική ομολογία, οι εθνικοί νόμοι συμμορφώνονται με τις Οδηγίες και η Κύπρος θεωρείται γενικά ότι έχει ένα εμπεριστατωμένο νομικό πλαίσιο για τη διασφάλιση της ισότητας και την καταπολέμηση της διάκρισης.
19. Ωστόσο, καθώς δεν υπάρχουν στοιχεία για το πόσες υποθέσεις διάκρισης έχουν οδηγηθεί ενώπιον των δικαστηρίων και δεν υπάρχει βάση δεδομένων για τις δικαστικές αποφάσεις, είναι αδύνατο να εκτιμηθεί η εφαρμογή των διατάξεων του αστικού και διοικητικού δικαίου ενάντια στις φυλετικές διακρίσεις⁶. Παρόλα αυτά είναι γενικά αποδεκτό ότι οι νόμοι κατά της διάκρισης σχεδόν ποτέ δεν έχουν επικληθεί στα δικαστήρια και, σύμφωνα με τον Επίτροπο Διοικήσεως, καμιά απόφαση δεν έχει ληφθεί από το δικαστήριο πάνω σε αυτή τη νομοθεσία. Όπως παρατηρήθηκε στην τρίτη έκθεση, αυτό θα μπορούσε να αποδοθεί στο γεγονός ότι ένας μεγάλος αριθμός παραπόνων έχει αποσυρθεί πριν τον τελικό καθορισμό σαν αποτέλεσμα διαμεσολάβησης από το σώμα ισότητας ή φιλικού διακανονισμού. Επίσης πιστεύεται ότι η έλλειψη γνώσης των νομοθετικών διατάξεων ή το μεγάλο κόστος των αντιδικιών, όπου δεν διατίθεται νομική αρωγή για τα θύματα της διάκρισης, θα μπορεί να ερμηνεύσει την περιορισμένη εφαρμογή της νομοθεσίας. Το ζήτημα της νομικής αρωγής συζητιέται παρακάτω.
20. Σχετικά με την αύξηση της ευαισθητοποίησης, οι Κυπριακές αρχές έχουν κάνει βήματα για τη διάδοση πληροφοριών στο ευρύ κοινό σχετικά με τα δικαιώματά του και σχετικά με τη μη-διάκριση. Μια πλειάδα εκδηλώσεων έχουν οργανωθεί και μερικές εκδόσεις αύξησης της ευαισθητοποίησης έχουν εκδοθεί από το Υπουργείο Απασχόλησης και το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Ιδιαίτερα, φυλλάδια πληροφοριών για τη διάκριση στον χώρο εργασίας έχουν μεταφραστεί στα Αγγλικά για να διευκολύνουν μια ευρύτερη κατανόηση από τους αλλοδαπούς εργάτες. Το Τμήμα Εργασίας έχει παράγει μια πλειάδα οδηγιών που παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες για τη νομιμοποίηση της εργασίας και άλλα θέματα απασχόλησης, κυρίως στα Ελληνικά και τα Αγγλικά, αλλά επίσης στο Τούρκικα,

⁶ Βλ. §§ 27-29.

τα Βουλγάρικα, τα Ρουμανικά και τα Πολωνικά. Η ECRl καλωσορίζει αυτές τις πρωτοβουλίες.

21. Η ECRl συνιστά στις αρχές να συνεχίσουν να παράγουν και να διανέμουν πληροφορίες για τα δικαιώματα και τη μη-διάκριση στις γλώσσες των ευπαθών ομάδων και οι εκστρατείες αύξησης της ευαισθητοποίησης να στοχεύουν συγκεκριμένα αυτές τις ομάδες.

22. Στην τρίτη της έκθεση η ECRl συνιστά στις Κυπριακές αρχές να θεσπίσουν την απαραίτητη νομοθεσία ώστε να συμμορφωθούν με την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην περίπτωση *Aziz vs. Κύπρος*⁷.

23. Οι Κυπριακές αρχές πληροφόρησαν την ECRl ότι τα δικαιώματα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι χορηγούνταν με το Νόμο 2(Ι)2006 περί «υπάρξεως του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι από τα μέλη της Τουρκικής κοινότητας με συνθήκη διαμονή στην ελεύθερη περιοχή της Δημοκρατίας». Σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου (που σημειώθηκε στην εισαγωγή του Νόμου), ο Νόμος δίνει ισχύ στο δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι σε κοινοβουλευτικές, δημοτικές και κοινοτικές εκλογές. Επιπλέον, τα μέλη της Τουρκικής κοινότητας με συνθήκη διαμονή έχουν πλέον το δικαίωμα του εκλέγειν στις προεδρικές εκλογές. Η απόφαση του δικαστηρίου μεταφράστηκε αμέσως και δημοσιεύτηκε στον ιστότοπο του Παγκυπριακού Δικηγορικού Συλλόγου. Η ECRl σημειώνει ότι τον Ιούνιο 2007 η Επιτροπή των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης εξέτασε τα μέτρα που έλαβε η Κύπρος για την εκτέλεση της δικαστικής απόφασης, δήλωσε ότι είχε ασκήσει τα καθήκοντά της σύμφωνα με το Άρθρο 46, παράγραφος 2, της Σύμβασης και αποφάσισε να κλείσει την εξέταση της υπόθεσης.

- *Νομική αρωγή*

24. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRl ενεθάρρυνε τις Κυπριακές αρχές να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους ώστε να διασφαλίσουν ότι διατίθεται η δωρεάν νομική αρωγή στα θύματα των παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, περιλαμβανομένου του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων. Συνέστησε στις Κυπριακές Αρχές να διατηρήσουν υπό εξέταση τις διατάξεις για τη νομική αρωγή, προκειμένου να διασφαλίσουν ότι δε θέτουν ορισμένες κατηγορίες ατόμων, όπως είναι οι αιτούντες άσυλο και οι μετανάστες, σε ιδιαίτερα δυσμενή θέση.

25. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, δεν υπάρχει καμία νομική αρωγή για τα θύματα διάκρισης στις διοικητικές διαδικασίες. Ωστόσο, η ECRl σημειώνει ότι ο Νόμος περί Παροχής Νομικής Αρωγής (2002) προβλέπει την παραχώρηση δωρεάν νομικής αρωγής σε διαδικασίες (και ποινικές και αστικές) ενώπιον των δικαστηρίων για συγκεκριμένες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ένας πίνακας στο τέλος του νόμου δηλώνει ότι αυτό αναφέρεται σε παραβιάσεις των δικαιωμάτων που αναφέρονται στο σύνταγμα και σε έξι νόμους που συμπεριλαμβάνουν διεθνείς συνθήκες για τα ανθρώπινα δικαιώματα συμπεριλαμβανομένης της ΕΣΑΔ και της Διεθνούς Σύμβασης για την Κατάργηση Κάθε Μορφής Φυλετικής Διάκρισης. Η ECRl δεν έχει πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή αυτών των διατάξεων σε περιπτώσεις ρατσισμού ή φυλετικών διακρίσεων. Θυμίζει στις Κυπριακές αρχές την υπ' αριθμό 7 Σύσταση Γενικής Πολιτικής για την εθνική νομοθεσία να καταπολεμήσει τον ρατσισμό και τις φυλετικές διακρίσεις, που συνιστά ότι ο

⁷ Ο ενάγων διαμαρτυρήθηκε ότι του αρνήθηκαν άδεια να εγγραφεί στους εκλογικούς καταλόγους, για να ψηφίσει στις κοινοβουλευτικές εκλογές της 27^{ης} Μαΐου 2001, επειδή ήταν μέλος της Τουρκοκυπριακής κοινότητας. Το δικαστήριο αποφάσισε ότι η Κύπρος παραβίαζε το άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου Αριθ. 1 (δικαίωμα για ελεύθερες εκλογές) και το Άρθρο 14 (απαγόρευση διάκρισης) σε συνδυασμό με το Άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου Αριθ. 1.

νόμος θα πρέπει να εγγυάται δωρεάν νομική αρωγή για τα θύματα που επιθυμούν να προσφύγουν στη δικαιοσύνη ως αιτητές ή ενάγοντες και δεν διαθέτουν τους απαραίτητους πόρους για το σκοπό αυτό.

26. Η ECRI συνιστά και πάλι στις αρχές να λάβουν μέτρα για να διασφαλίσουν ότι οι διατάξεις για την παροχή δωρεάν νομικής αρωγής για την προσφυγή στα δικαστήρια σε θύματα συγκεκριμένων παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εφαρμόζονται επίσης συστηματικά σε υποθέσεις ρατσισμού και φυλετικής διάκρισης.

Δεδομένα για την εφαρμογή των νομικών διατάξεων του αστικού, διοικητικού και ποινικού δικαίου

27. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRI συνέστησε στις Κυπριακές αρχές να συγκεντρώνουν στοιχεία σε συστηματική βάση για την εφαρμογή των υφιστάμενων διατάξεων του αστικού, διοικητικού και ποινικού δικαίου κατά του ρατσισμού και των διακρίσεων. Τα δεδομένα αυτά θα πρέπει να καλύπτουν τον αριθμό και τη φύση των παραπόνων που υποβάλλονται, τις έρευνες που διενεργούνται και τα αποτελέσματά τους, τις κατηγορίες που προσάπτονται, καθώς και τις αποφάσεις που εκδίδονται ή/ και την επανόρθωση ή αποζημίωση που επιδικάζεται.

28. Η ECRI λυπάται που δεν έχουν συλλεχθεί δεδομένα στον τομέα του αστικού και διοικητικού δικαίου σύμφωνα με την παραπάνω σύσταση. Δεν υπάρχει κανένα στοιχείο για το πόσες υποθέσεις διάκρισης έχουν παραπεμφθεί σε δίκη. Δεν υπάρχει καμία δημόσια προσβάσιμη βάση δεδομένων που αναφέρει τις δικαστικές αποφάσεις. Μόνο το σώμα ισότητας δημοσιεύει ετήσια δεδομένα σχετικά με τον αριθμό παραπόνων που έχει λάβει, το λόγο του παραπόνου και το αποτέλεσμα.

29. Η ECRI συνιστά έντονα στις Κυπριακές αρχές να συγκεντρώνουν συστηματικά δεδομένα για την εφαρμογή των νομοθετικών διατάξεων του αστικού και διοικητικού δικαίου ενάντια στη διάκριση και στις φυλετικές διακρίσεις, περιλαμβανομένου του αριθμού και της φύσης των παραπόνων που καταχωρήθηκαν καθώς επίσης και των αποφάσεων που ελήφθησαν και/ή της επανόρθωσης ή της αποζημίωσης που επιδικάστηκε.

30. Όσο για τα δεδομένα για την εφαρμογή των νομοθετικών διατάξεων του ποινικού δικαίου, η ECRI σημειώνει ότι έχουν υπάρξει θετικές εξελίξεις. Το διαδικτυακό Σύστημα Αναφοράς Εγκλημάτων της αστυνομίας, ως εσωτερική μέθοδος καταγραφής αδικημάτων με ρατσιστικά κίνητρα, δημιουργήθηκε το 2005 και επεκτάθηκε το 2008 για να καλύπτει επίσης περιστατικά με ρατσιστικά κίνητρα. Σύμφωνα με τα δεδομένα της αστυνομίας από το 2005 ως το 2009, καταγράφηκαν 37 εγκληματικές υποθέσεις ή εγκληματικά περιστατικά με ρατσιστικά κίνητρα. Είκοσι από αυτές είχαν σαν αποτέλεσμα την ποινική δίωξη και έχουν υπάρξει 16 καταδίκες. Ωστόσο, τα δεδομένα δεν αποκαλύπτουν πόσες από αυτές, αν υπάρχουν κάποιες, σχετίζονται με συγκεκριμένες νομοθετικές διατάξεις ενάντια στον ρατσισμό και τις φυλετικές διακρίσεις. Σύμφωνα και με τους δημόσιους λειτουργούς και με ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες, δεν έχει υπάρξει ούτε μία δίωξη που επικαλείται αυτές τις διατάξεις και οι καταδίκες που αναφέρθηκαν παραπάνω σχετίζονται με άλλα αδικήματα.

31. Η ECRI σημειώνει ότι σαν αποτέλεσμα του Συστήματος Αναφοράς Εγκλήματος, ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με την έκθεσή του το 2009 έχει μεταφέρει την Κύπρο από τη Σειρά 4 (δεν διατίθενται καθόλου επίσημα δεδομένα) στη Σειρά 3 (περιορισμένη αναφορά σε ερευνητικές και δικαστικές υποθέσεις, με λεπτομερείς πληροφορίες διαθέσιμες κατόπιν αίτησης, ή επικέντρωσης σε γενική διάκριση).

32. Ωστόσο, η ECRl επίσης σημειώνει ότι ο συνολικός αριθμός των περιστατικών με ρατσιστικά κίνητρα που έχουν καταγραφεί, είναι ιδιαίτερα χαμηλός. Η σχετική αστυνομική μονάδα αναφέρεται ότι είναι ανεπαρκώς επανδρωμένη και επιφορτισμένη με άλλες αρμοδιότητες με αποτέλεσμα την λίγη παρακολούθηση του ρατσιστικού εγκλήματος. Οι εκθέσεις τονίζουν ότι ο αριθμός των ρατσιστικών περιστατικών και αδικημάτων είναι κατά πολύ μεγαλύτερος από αυτόν που υποδεικνύουν τα δεδομένα της αστυνομίας και ότι υπάρχει ελλιπής αναφορά από τα θύματα.
33. Επιπλέον, η ECRl λυπάται που ούτε το Γραφείο του Γενικού Εισαγγελέα ούτε τα δικαστήρια συγκεντρώνουν δεδομένα για υποθέσεις με ρατσιστικά στοιχεία. Οι δικαστικές υποθέσεις καταγράφονται με το όνομα και τον αριθμό της υπόθεσης, όχι με το αντικείμενο.
34. Η ECRl ενθαρρύνει τις αρχές να αναπτύξουν περισσότερο το Σύστημα Αναφοράς Εγκλήματος για να διασφαλίσουν ότι συγκεντρώνονται και δημοσιεύονται ακριβή δεδομένα και στατιστικές σχετικά με τον αριθμό των ρατσιστικών και ξενοφοβικών περιστατικών και αδικημάτων που αναφέρονται στην αστυνομία, τον αριθμό των υποθέσεων οι οποίες εκδικάζονται, τους λόγους της μη εκδίκασης και το αποτέλεσμα των υποθέσεων που εκδικάζονται, σύμφωνα με την υπ' αριθμό 1 Σύσταση Γενικής Πολιτικής της, για την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας, του αντισημιτισμού και της μισαλλοδοξίας. Ενθαρρύνει τις αρχές να βελτιώσουν το σύστημα αρχειοθέτησης στα δικαστήρια έτσι ώστε οι υποθέσεις να ταξινομούνται επίσης ανάλογα με το αντικείμενο και σαφώς να υποδεικνύουν τα ρατσιστικά στοιχεία.

Εκπαίδευση για τα όργανα επιβολής του νόμου, τους εισαγγελείς και τους δικαστές

35. Στην τρίτη της έκθεση η ECRl συνέστησε στις Κυπριακές αρχές να συνεχίσουν και να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την παροχή εκτενούς και εντός της υπηρεσίας εκπαίδευσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα στους αξιωματούχους επιβολής του νόμου. Συγκεκριμένα, συνέστησε όλοι οι υπηρετούντες αστυνομικοί να λάβουν ειδική εκπαίδευση για την αστυνόμευση μιας ποικιλόμορφης κοινωνίας.
36. Σύμφωνα με διάφορες εκθέσεις, έχει γίνει σημαντική προσπάθεια για την εκπαίδευση της αστυνομίας και την αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με το ρατσισμό μέσα από προγράμματα κατάρτισης και σεμινάρια στην Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου. Η ECRl χαίρεται που σημειώνει αυτή την πρόοδο και ιδιαίτερα ότι η εντατική εκπαίδευση σε διάφορες πτυχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της μη-διάκρισης αποτελεί τμήμα και της βασικής εκπαίδευσης και της υποχρεωτικής εκπαίδευσης εντός υπηρεσίας. Η βασική εκπαίδευση περιλαμβάνει σειρά μαθημάτων στην ηθική της αστυνομίας, την επικοινωνία σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία, το Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων σχετικά με τη μετανάστευση και το άσυλο και τη διαφύλαξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από την αστυνομία. Στη Σχολή Αξιωματικών, μαθήματα περιλαμβάνουν την πολιτισμική-επαγγελματική συμπεριφορά της αστυνομίας, το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τις αρχές επιβολής του νόμου, την αστυνόμευση σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία και την αστυνομική ηθική – ανεκτικότητα. Η εκπαίδευση πραγματοποιείται από επαγγελματίες όπως εγκληματολόγους, δικηγόρους, δικαστές, ψυχολόγους, μέλη ΜΚΟ και καθηγητές πανεπιστημίου.
37. Επιπλέον, η ECRl καλωσορίζει τη δημιουργία του Γραφείου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην αστυνομία. Το Γραφείο αυτό έχει παράγει έναν Κώδικα Ηθικής καθώς και πολυάριθμα φυλλάδια για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις διακρίσεις, το ρατσισμό και την ξενοφοβία, τα οποία έχουν διανεμηθεί σε όλους

τους αστυνομικούς. Άλλα φυλλάδια που προορίζονται για το κοινό έχουν δημοσιευθεί σε μια ποικιλία γλωσσών.

38. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRI ενεθάρρυνε τις Κυπριακές αρχές να παρέχουν στους αστυνομικούς τη στήριξη και την εκπαίδευση αναφορικά με τη χρήση των νεοεισαχθεισών κατευθυντηρίων γραμμών για την καταγραφή των φυλετικά υποκινούμενων περιστατικών.
39. Οι Κυπριακές αρχές πληροφόρησαν την ECRI ότι τα κριτήρια προσδιορισμού αδικημάτων ή περιστατικών με ρατσιστικό κίνητρο καλύπτονται στο μάθημα «φυλετικές και άλλες διακρίσεις». Η καταγραφή τέτοιων αδικημάτων στο ηλεκτρονικό διαδικτυακό Σύστημα Αναφοράς Εγκλήματος αποτελεί μέρος επιπλέον μαθημάτων σχετικά με τη χρήση των μηχανογραφημένων συστημάτων πληροφορικής της αστυνομίας. Φαίνεται ότι όλοι οι αστυνομικοί διδάσκονται πλέον πως να αναφέρουν αξιόπιστα δεδομένα.
40. Η ECRI σημειώνει ότι οι εισαγγελικές και δικαστικές αρχές δεν λαμβάνουν καμία ειδική εκπαίδευση στον τομέα του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων. Παρέχονται σεμινάρια και σειρές μαθημάτων αρκετές φορές το χρόνο για συγκεκριμένα θέματα που σχετίζονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα.
41. Η ECRI συνιστά στις Κυπριακές αρχές να ενισχύσουν την αρχική και την εντός υπηρεσίας εκπαίδευση που παρέχεται στις εισαγγελικές και δικαστικές αρχές σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ίση μεταχείριση, τη μη διάκριση και τις ισχύουσες διατάξεις του Ποινικού Κώδικα για την καταπολέμηση του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων.

Όργανα κατά των διακρίσεων και άλλα ιδρύματα

- *Επίτροπος Διοικήσεως (Συνήγορος του Πολίτη)*
42. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRI έκανε μερικές συστάσεις που σχετίζονται με την Επίτροπο Διοικήσεως: (i) οι εξουσίες και τα καθήκοντα της Επιτρόπου Διοικήσεως στον τομέα της καταπολέμησης του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων πρέπει να τεθούν υπό εξέταση, (ii) οι ανθρώπινοι και οικονομικοί πόροι που είναι απαραίτητοι για το θεσμό αυτό προκειμένου να εκτελεί αποτελεσματικά τα καθήκοντά του πρέπει να διατεθούν ταχέως, (iii) η επάρκεια τέτοιων πόρων πρέπει να τεθεί υπό τακτική εξέταση, (iv) όλες οι συστάσεις της Επιτρόπου, ιδιαίτερα στους τομείς που καλύπτει η εντολή της ECRI πρέπει να τυγχάνουν ταχείας και εις βάθους συμμόρφωσης.
 43. Το 2004, η Επίτροπος Διοικήσεως διορίστηκε ως η εθνική αρχή ισότητας, σε συμμόρφωση με το Άρθρο 13 της Οδηγίας της ΕΕ για τη Φυλετική Ισότητα. Σύμφωνα με τον εφαρμοζόμενο νόμο, δύο ξεχωριστές αρχές δημιουργήθηκαν μέσα στον Επίτροπο Διοικήσεως: το «Σώμα Ισότητας» και το «Σώμα Μη-Διάκρισης». Η Αρχή Ισότητας ασχολείται με θέματα απασχόλησης. Το Σώμα Μη-Διάκρισης ασχολείται με θέματα διάκρισης σε άλλους τομείς. Συνεπώς, η Επίτροπος Διοικήσεως (Συνήγορος του Πολίτη), υπό την ιδιότητά της αυτή, θα ερευνά τα παράπονα ατόμων, για κακή διαχείριση και διάκριση από δημόσια όργανα. Υπό την ιδιότητά της ως εθνικό σώμα ισότητας, θα ερευνά παράπονα και στον ιδιωτικό και στο δημόσιο τομέα.
 44. Από τη δημιουργία του, έχουν κατατεθεί πάνω από 800 παράπονα. Σύμφωνα με τις στατιστικές, από την τέταρτη Ετήσια Έκθεση της Κυπριακής Αρχής Μη-Διάκρισης για το έτος 2008, 57 τοις εκατό των παραπόνων προήλθαν από υπηκόους Ευρωπαϊκών κρατών, ενώ το πέντε τοις εκατό έγιναν από Τουρκοκύπριους και ένα τοις εκατό από Ρομά. Η μεγάλη πλειοψηφία των παραπόνων (89 τοις εκατό) αφορούσαν τη διάκριση με βάση την φυλετική, εθνική ή εθνοτική καταγωγή. Η Ετήσια Έκθεση του 2010 του Οργανισμού

Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλώνει ότι σύμφωνα με τις στατιστικές παραπόνων το 2009, υπάρχει μια αύξηση παραπόνων με βάση την εθνική διάκριση στην Κύπρο.

45. Η ECRI χαίρεται που σημειώνει ότι η Επιτροπος Διοίκησης έχει υψηλό κύρος στην Κύπρο και τυγχάνει μεγάλου σεβασμού. Η Αρχή Μη-Διάκρισης θεωρείται ένα από τα πιο αποτελεσματικά όργανα για την καταπολέμηση του ρατσισμού και των διακρίσεων. Έχει εξουσίες διερεύνησης ατομικών παραπόνων, καθώς και δικαιοδοσίες για την πρόληψη, την επιβολή και την εκπαίδευση. Επίσης, η Επιτροπος συμμετέχει στην ανάπτυξη της πολιτικής.
46. Η ECRI σημειώνει ότι έχει ασκηθεί κριτική στην Αρχή Μη-Διάκρισης ότι σπάνια χρησιμοποιεί τις εξουσίες της για την επιβολή κυρώσεων. Η Επιτροπος δήλωσε ότι δίνει μεγαλύτερη έμφαση στην διαμεσολαβητική δράση και την κινητοποίηση της κοινωνίας των πολιτών για την αύξηση της ενημέρωσης. Για παράδειγμα, αντί να επιβάλλει πρόστιμο σε ορισμένες ομάδες των ΜΜΕ για ρεπορτάζ διάκρισης, η Επιτροπος Διοικήσεως κάλεσε όλες τις ενδιαφερόμενες πλευρές μαζί με τους δημοσιογράφους να συμμετάσχουν στην σύνταξη ενός κώδικα συμπεριφοράς για τα ΜΜΕ (βλ. τμήμα για τα ΜΜΕ, περιλαμβανομένου του Διαδικτύου και των δημοσιεύσεων, παρακάτω).
47. Παρά τα θετικά αυτά στοιχεία, η ECRI επιθυμεί να επισημάνει ορισμένες αδυναμίες στο υφιστάμενο πλαίσιο, οι οποίες επηρέασαν τη γενική αποτελεσματικότητα της Αρχής Ισότητας. Πρώτον, όπως σημειώθηκε στην Ετήσια Έκθεση του 2010 του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η έλλειψη επαρκών ανθρωπίνων και οικονομικών πόρων αποτελεί ένα σημαντικό πρόβλημα. Επιπλέον, η κατάσταση χειροτερεύει: λόγω των περικοπών του προϋπολογισμού, το τμήμα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και διάκρισης έχει πρόσφατα μειωθεί σε προσωπικό από πέντε σε τρία μέλη.
48. Η ECRI συνιστά και πάλι στις αρχές να διαθέσουν ταχέως στην Επιτροπο Διοικήσεως τους ανθρωπίνους και οικονομικούς πόρους που είναι απαραίτητοι για το θεσμό αυτό προκειμένου να εκτελεί αποτελεσματικά τα καθήκοντά της.
49. Δεύτερον, η πλήρης ανεξαρτησία της Αρχής Ισότητας είναι αμφισβητήσιμη εφόσον δεν απολαμβάνει την ελευθερία να διορίζει μόνη της το προσωπικό της, όπως συνέστησε η ECRI στην υπ' αριθμό 2 Σύσταση Γενικής Πολιτικής ως προς τα ειδικευμένα όργανα για την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας, του αντισημιτισμού και της μισαλλοδοξίας σε εθνικό επίπεδο (αρχή 5) και στην υπ' αριθμό 7 ως προς την εθνική νομοθεσία για την καταπολέμηση του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων.
50. Η ECRI συνιστά την εγγύηση της πλήρους ανεξαρτησίας της Επιτροπής Διοικήσεως, ιδιαίτερα όσον αφορά την ελευθερία να διορίζει μόνη της το προσωπικό της, σύμφωνα με την υπ' αριθμό 2 Σύσταση Γενικής Πολιτικής της ECRI ως προς τα ειδικευμένα όργανα για την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας, του αντισημιτισμού και της μισαλλοδοξίας σε εθνικό επίπεδο και στην υπ' αριθμό 7 ως προς την εθνική νομοθεσία για την καταπολέμηση του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων.
51. Τρίτον, σύμφωνα με την έκθεση EU-MIDIS (10 Δεκεμβρίου 2009) του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μόνο έξι τοις εκατό των ατόμων που ανήκουν σε συγκεκριμένες μειονοτικές ομάδες έχει ακούσει για την Αρχή Ισότητας στην Κύπρο. Η έλλειψη ενημέρωσης φαίνεται ότι αποτελεί πρόβλημα, παρά τις αμετάβλητες εκθέσεις περί ευρέως διαδεδομένων πληροφοριών και διαφημιστικών εκστρατειών, περιλαμβανομένων τακτικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών διαφημιστικών σποτ για το ρόλο της Επιτροπής Διοικήσεως. Αυτό θα μπορούσε να εξηγηθεί με την αποτυχία στόχευσης των

ευπαθών ομάδων συγκεκριμένα ή της διάδοσης των πληροφοριών στις γλώσσες των ευπαθών ομάδων.

52. Η ECRI σημειώνει ότι ο ιστότοπος της Επιτρόπου Διοικήσεως παρέχει βασικές πληροφορίες στα Ελληνικά και Αγγλικά, αλλά μόνο λίγους τίτλους στα Τούρκικα χωρίς να υπάρχει καμία συνημμένη πληροφορία.
53. Η ECRI συνιστά να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις δραστηριότητες αύξησης της ενημέρωσης της Επιτρόπου Διοικήσεως για τη στόχευση ευπαθών ομάδων και την παροχή πληροφοριών, περιλαμβανομένου και του επίσημου ιστοτόπου, στις γλώσσες των ευπαθών ομάδων.
54. Όσον αφορά της συμμόρφωση με τις αποφάσεις και τις συστάσεις, η ECRI σημειώνει ότι και οι δημόσιοι και οι ιδιωτικοί λειτουργοί συμμορφώνονται σε μεγάλο βαθμό. Το Νοέμβριο 2008 η Επίτροπος Διοικήσεως δήλωσε ότι η Κυβέρνηση είχε συμμορφωθεί με 80 τοις εκατό των συστάσεων του Γραφείου.
- *Εθνικό Ινστιτούτο για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων*
55. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRI συνέστησε στις Κυπριακές αρχές να παράσχουν στο Εθνικό Ινστιτούτο για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (NIPHR) μια νομική βάση και ένα πλαίσιο και ότι, στο πλαίσιο αυτό, διασφαλίζουν ότι διατίθενται επαρκείς πόροι προκειμένου αυτό το Ινστιτούτο να εκτελεί αποτελεσματικά τα καθήκοντά του.
56. Η ECRI πληροφορήθηκε ότι λόγω του ότι η εργασία του συμπίπτει εν μέρει με εκείνη της Επιτρόπου Διοικήσεως, το Εθνικό Ινστιτούτο για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σταμάτησε να λειτουργεί. Ένα νομοσχέδιο που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Υπουργών τον Οκτώβριο 2010 που στοχεύει στην ενίσχυση της λειτουργίας της Επιτρόπου Διοικήσεως σχετικά με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχει κατατεθεί στη Βουλή για έγκριση και ψήφιση. Συνεπώς η Επίτροπος Διοικήσεως θα γίνει επίσης Επίτροπος Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Η ECRI ελπίζει ότι οι νέες ευθύνες και οι εξουσίες της Επιτρόπου θα περιλαμβάνουν επίσης μια αύξηση του προϋπολογισμού, έτσι ώστε, όπως συστήθηκε παραπάνω, να έχει την απαραίτητη χρηματοδότηση και προσωπικό ώστε να λειτουργεί αποτελεσματικά.
- *Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων*
57. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRI συνέστησε στις Κυπριακές αρχές να διασφαλίσουν την πλήρη συμμόρφωση με τις συστάσεις της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.
58. Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συνεχίζει να δραστηριοποιείται στην παρακολούθηση, την εξέταση και τη μελέτη των διατάξεων που σχετίζονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα στο Σύνταγμα και τη νομοθεσία. Εκδίδει εκθέσεις, σχόλια και συστάσεις για την Κυβέρνηση και το Κοινοβούλιο σχετικά με τα ευρήματά της. Η ECRI χαίρεται που σημειώνει ότι οι προτάσεις της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής λαμβάνονται υπόψη και έχουν σαν αποτέλεσμα τις τροποποιήσεις της τρέχουσας νομοθεσίας ή νέους νόμους.

II. Διακρίσεις σε Διάφορους Τομείς

Απονομή δικαιοσύνης

59. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRI συνέστησε σθεναρά στις Κυπριακές αρχές να διεξάγουν και να στηρίξουν την έρευνα σχετικά με τα πιθανά πρότυπα άμεσων και έμμεσων διακρίσεων τις οποίες αντιμετωπίζουν οι μη Κύπριοι πολίτες στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης.

60. Η ECRI σημειώνει ότι τέτοιου είδους έρευνα δεν έχει πραγματοποιηθεί. Υπενθυμίζει ότι η υπ' αριθμό 4 Σύσταση Γενικής Πολιτικής σχετικά με τις εθνικές έρευνες για την εμπειρία και την αντίληψη του ρατσισμού και της διάκρισης από την πλευρά των πιθανών θυμάτων, παρέχει λεπτομερείς κατευθυντήριες γραμμές για τα οφέλη της πραγματοποίησης τέτοιων ερευνών, καθώς επίσης και για τους στόχους, την πρακτική οργάνωση και το σχεδιασμό της μελέτης. Δεδομένα για τις αντιλήψεις των ευπαθών ομάδων, ιδιαίτερα τους αλλοδαπούς, θα ήταν ιδιαίτερα σημαντικά αυτή τη στιγμή στην Κύπρο όπου μια ολοκληρωμένη πολιτική μετανάστευσης εξετάζεται για πρώτη φορά (βλ. τμήμα σχετικά με τους Αλλοδαπούς παρακάτω).

Εκπαίδευση

61. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRI συνέστησε στις κυπριακές αρχές (i) να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την παροχή καλής ποιότητας διδασκαλίας της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στα παιδιά που δεν έχουν μητρική γλώσσα τα Ελληνικά και να εκπαιδευτούν οι καθηγητές για τον σκοπό αυτό, (ii) να διασφαλίσουν ότι το συνταγματικό δικαίωμα των Τουρκοκύπριων παιδιών στην εκπαίδευση στη μητρική γλώσσα⁸ τυγχάνει σεβασμού, (iii) να συνεχίσουν και να εντείνουν τις προσπάθειες ώστε να διασφαλιστεί ότι η εκπαίδευση στα σχολεία στην Κύπρο ανταποκρίνεται στις ανάγκες μιας πολύμορφης κοινωνίας και να οδηγεί πραγματικά σε μια ατμόσφαιρα συμφιλίωσης μεταξύ της Ελληνικής και της Τουρκικής κοινότητας, (iv) να διασφαλίσουν ότι το δικαίωμα των παιδιών στην Κύπρο για πρόσβαση στην εκπαίδευση διασφαλίζεται χωρίς άμεση ή έμμεση διάκριση, ιδιαίτερα για λόγους όπως η εθνικότητα ή η εθνική ή η εθνοτική καταγωγή, (v) να εφοδιάσουν τους καθηγητές με τα απαραίτητα εργαλεία για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση των εκδηλώσεων ρατσισμού και φυλετικών διακρίσεων στα σχολεία, (vi) να λάβουν μέτρα για την αντιμετώπιση και την πρόληψη του στιγματισμού των παιδιών που δεν παρακολουθούν μαθήματα Ελληνο-Ορθόδοξης θρησκείας στο σχολικό περιβάλλον και να παρέχουν σε αυτά τα παιδιά επαρκείς πιθανότητες εναλλακτικής εκπαίδευσης.
62. Η ECRI σημειώνει ότι μια μεγάλη μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος βρίσκεται σε εξέλιξη στην Κύπρο. Αυτή η μεταρρύθμιση βασίζεται στην ιδέα της «πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης», προσαρμοσμένης στις ανάγκες μιας όλο και πιο πολύμορφης κοινωνίας. Αλλαγές και καινοτομίες έχουν εισαχθεί σε όλα τα επίπεδα για τον εκσυγχρονισμό της εθνικής διδακτέας ύλης, τη δημιουργία ενός δημοκρατικού και προσανατολισμένου στο μαθητή περιβάλλοντος και την προαγωγή της ενσωμάτωσης όλων των μαθητών ανεξαρτήτως κοινωνικής, φυλετικής εθνοτικής καταγωγής, φύλου ή φυσικής ή πνευματικής ικανότητας.
63. Στις ενέργειες προτεραιότητας αναφορικά με τους μαθητές περιλαμβάνονται προγράμματα για την εντακτική εισαγωγή των Ελληνικών ως δεύτερης γλώσσας σε μαθητές των οποίων δεν είναι η μητρική τους γλώσσα και η διδασκαλία της μητρικής γλώσσας σε ξένους μαθητές (περιλαμβανομένων των μεταναστών, των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο). Όσον αφορά τους δασκάλους, ένας από τους στόχους της μεταρρύθμισης είναι η βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας. Η εκπαίδευση των δασκάλων έχει πλέον ανατεθεί στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. Μεγάλη έμφαση δίνεται στην εκπαίδευση εντός υπηρεσίας μέσω σεμιναρίων που οργανώνει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Σειρές μαθημάτων και συνέδρια παρέχονται κάθε χρόνο για τη διδασκαλία των Ελληνικών ως δεύτερης γλώσσας, διαπολιτισμικής εκπαίδευσης με έμφαση στη διδασκαλία παιδιών με μεταναστευτικό υπόβαθρο και ειρηνικής συνύπαρξης με έμφαση στην εθνοτική και γλωσσική διάκριση και θέματα προσφύγων.

⁸ Σύμφωνα με το Σύνταγμα, τα Τούρκικα είναι μια επίσημη γλώσσα της Κύπρου.

64. Η ECRl υπενθυμίζει ότι το 2003, σε μια προσπάθεια μείωσης των ανισοτήτων για τους μαθητές που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση και αντιμετώπισης των προβλημάτων που σχετίζονται με τους μεγάλους αριθμούς παιδιών μεταναστών που δε μιλάνε ελληνικά, τα υψηλά ποσοστά σχολικής αποτυχίας και το λειτουργικό αναλφαβητισμό στις οικονομικά και κοινωνικά στερημένες περιοχές, το Υπουργείο Παιδείας ανέπτυξε το πρόγραμμα «Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας». Αρχικά καθιερώθηκαν τρεις ζώνες στη Λευκωσία, τη Λεμεσό και την Πάφο και μια τέταρτη ζώνη προστέθηκε το έτος 2008-2009, στη Λάρνακα. Μέτρα για τα σχολεία στις ζώνες, περιλαμβάνουν τη μείωση του αριθμού των παιδιών ανά τάξη, την απασχόληση δασκάλων που μιλάνε τη μητρική γλώσσα των ξένων μαθητών, δωρεάν γεύματα (πρωινό και μεσημεριανό) στους μη προνομιούχους μαθητές και την ολοήμερη λειτουργία των δημοτικών και γυμνασίων για την παροχή επιπλέον τάξεων τα απογεύματα. Η ECRl χαιρείται που σημειώνει ότι, παρόλο που δεν έχουν εφαρμοστεί τα προβλεπόμενα μέτρα (βλ. παρακάτω), σύμφωνα και με τις αρχές και με τις οργανώσεις της κοινωνίας, το πρόγραμμα έχει επιφέρει αποτελέσματα, όπως η μείωση στα ποσοστά εγκατάλειψης του σχολείου και τη σχολική αποτυχία.
65. Η ECRl σημειώνει ότι αρκετά θετικά μέτρα έχουν ληφθεί υπέρ των παιδιών των Τουρκοκυπρίων στον τομέα της εκπαίδευσης. Τα παιδιά των Τουρκοκυπρίων που κατοικούν στις ελεύθερες περιοχές έχουν δικαίωμα δωρεάν εκπαίδευσης σε δημόσια ή ιδιωτικά σχολεία, περιλαμβανομένου του γνωστού κοινοτικού Αγγλικού σχολείου στη Λευκωσία. Οι Τουρκοκύπριοι που ζουν στο βόρειο τμήμα του νησιού έχουν επίσης το δικαίωμα εκπαίδευσης των παιδιών τους στο Αγγλικό Σχολείο δωρεάν. Η ECRl εκτιμά την υιοθέτηση αυτής της πολιτικής που συμβάλλει στη συμφιλίωση με την Τουρκική κοινότητα. Επιπλέον, δωρεάν γεύματα παρέχονται σε όλους τους Τουρκόφωνους μαθητές στα δημόσια σχολεία καθώς και δωρεάν τάξεις Ελληνικών και Τούρκικων προσφέρονται στα παιδιά των Τουρκοκυπρίων και στους γονείς τους σε κέντρα εκπαίδευσης ενηλίκων.
66. Η ECRl σημειώνει επίσης ότι ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού εξέδωσε μία εγκύκλιο τον Σεπτέμβριο του 2008 στην οποία δίνεται έμφαση στον στόχο προτεραιότητας για δύο συνεχή χρόνια, ο οποίος είναι ο «τονισμός του αμοιβαίου σεβασμού και κατανόησης ανάμεσα στους διαφορετικούς πολιτισμούς του νησιού για την προώθηση της ειρηνικής συνύπαρξης». Η συνδικαλιστική οργάνωση των δασκάλων δημοτικών σχολείων εξέδωσε μια εγκύκλιο ζητώντας από τα μέλη του να αρνηθούν την εφαρμογή των στόχων που τέθηκαν από το Υπουργείο. Παρά την εχθρότητα αυτή, φαίνεται ότι κάποιες κοινοτικές ανταλλαγές και επαφές έχουν λάβει χώρα, αλλά καμία επίσκεψη μεταξύ των σχολείων στις ελεύθερες περιοχές και το βόρειο τμήμα του νησιού⁹.
67. Η ECRl σημειώνει ότι υπάρχει μια δυσανάλογα υψηλή συγκέντρωση Τουρκοκυπρίων (περιλαμβανομένων και Ρομά) παιδιών σε συγκεκριμένα σχολεία. Οι αρχές το αποδίδουν αυτό στην συγκέντρωση αυτών των κοινοτήτων σε ορισμένες οικιστικές περιοχές. Τα κριτήρια εγγραφής στο σχολείο ορίζουν ρητώς ότι οι μαθητές θα πρέπει να εγγράφονται στο σχολείο που βρίσκεται πιο κοντά στον τόπο στον οποίο μένουν. Σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτό έχει σαν αποτέλεσμα σε μια πλειοψηφία τουρκοκύπριων μαθητών στις τάξεις. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η μητρική γλώσσα αυτών των παιδιών είναι τα Τούρκικα. Αφού η διδασκτέα ύλη διδάσκεται αποκλειστικά στα Ελληνικά και η μεγάλη πλειοψηφία των δασκάλων είναι Ελληνοκύπριοι, οι μαθητές αυτοί αντιμετωπίζουν ένα μεγάλο μειονέκτημα ευθύς εξ αρχής. Η ECRl σημειώνει ότι όχι μόνο η κατάσταση είναι μη διαχειρίσιμη για τους δασκάλους, αλλά είναι και μη παραγωγική για τους μαθητές. Χωρίς μια πλειοψηφία

⁹ Βλ. § 131.

μαθητών στην τάξη, που να μιλάει μια κοινή γλώσσα, καμιά διδασκαλία έχει σημασία.

68. Επιπλέον, η ECRI άκουσε για πρακτική διάκρισης των κριτηρίων εγγραφής στα σχολεία. Οι Ελληνοκύπριοι γονείς δεν φαίνεται να έχουν κανένα πρόβλημα στην εγγραφή των παιδιών τους που δεν είναι κοντύτερα στο μέρος που κατοικούν και τα οποία έχουν μεγαλύτερα ποσοστά Ελληνοκύπριων μαθητών. Η ανεκτικότητα των αρχών σε αυτήν την πρακτική διαιωνίζει τους δυσανάλογους αριθμούς παιδιών Τουρκοκυπρίων σε ορισμένα σχολεία.
69. Η ECRI συνιστά έντονα στις αρχές να αναθεωρήσουν τον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές εγγράφονται στα σχολεία για να εξαλείψει τυχόν πρακτικές διάκρισης και να λάβει άλλα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσει μια πιο ίση κατανομή Ελληνόφωνων και μη Ελληνόφωνων παιδιών σε διαφορετικά σχολεία.
70. Η ECRI επιθυμεί να επισύρει την προσοχή σε ένα παράδειγμα που καταδεικνύει τα προβλήματα που τονίστηκαν παραπάνω. Η Κύπρος έχει ένα αποκαλούμενο «μεικτό» δημόσιο σχολείο. Το 18^ο Δημοτικό Σχολείο (το οποίο επίσης ονομάζεται Άγιος Αντώνης), που βρίσκεται σε ένα υπανάπτυκτο μέρος της Λεμεσού. Το 2006 αυτό το σχολείο κέρδισε το Βραβείο Καλής Πρακτικής της Κοινοπολιτειακής εκπαίδευσης για πράξεις που τόνιζαν την πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση για το καλό όλων. Μετά από σχεδόν πέντε χρόνια, πολλοί στην Κύπρο συνεχίζουν να θεωρούν το σχολείο ως πηγή έμπνευσης στην πετυχημένη δικαιοδική εκπαίδευση. Η αντιπροσωπεία της ECRI επισκέφθηκε το σχολείο και βρέθηκε μάρτυρας μιας πολύ διαφορετικής πραγματικότητας. Κατά το χρόνο της επίσκεψης υπήρχαν 75 μαθητές ηλικίας έξι έως 12 χρονών. 31 από αυτούς ήταν Ελληνοκύπριοι, 40 Τουρκοκύπριοι και οι υπόλοιποι τέσσερις ήταν από τη Ρουμανία, τη Βουλγαρία, τη Συρία και το Ιράν. Οι μαθητές ήταν κατανεμημένοι σε πέντε τάξεις. Στις πρώτες τέσσερις τάξεις, η πλειοψηφία ήταν Τουρκοκύπριοι. Για την τρέχουσα σχολική χρονιά 2010-2011, ενεγράφησαν μόνο Τουρκοκύπριοι. Το σχολείο είχε έναν διερμηνέα. Κανένας από τους δασκάλους δεν ήταν ειδικά εκπαιδευμένος να διδάσκει μη ελληνόφωνους μαθητές και δεν είχαν παρασχεθεί επιπλέον δάσκαλοι για να διδάσκουν Ελληνικά. Η διδακτέα ύλη διδασκόταν στα Ελληνικά και δεν υπήρχε επίσημη διδασκαλία της Τουρκικής γλώσσας. Δύο δάσκαλοι ήταν Τουρκοκύπριοι, αλλά είχαν προσληφθεί για άλλα αντικείμενα και όχι τη γλώσσα. Το προσωπικό το οποίο έδωσε συνεντεύξεις αποδοκίμασε το γεγονός ότι δεν μπορούσε να επικοινωνήσει με τους μαθητές του. Επιπλέον, παρά τις μικρές τάξεις, η τήρηση της πειθαρχίας ήταν μια σημαντική πρόκληση.
71. Η ECRI ανησυχεί βαθύτατα για την κατάσταση σε αυτό το συγκεκριμένο σχολείο. Θεωρεί ότι, λόγω της αποτυχίας του σχολείου να ικανοποιήσει τις εκπαιδευτικές ανάγκες των συγκεκριμένων παιδιών, οι μαθητές ουσιαστικά στερούνται του δικαιώματος εκπαίδευσης, το οποίο εμπεριέχεται στο Άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου της ΕΣΑΔ, με σοβαρές συνέπειες για αυτά όσον αφορά την περιθωριοποίηση και τον αποκλεισμό τους.
72. Η ECRI παροτρύνει τις αρχές να προβεί σε διορθωτικές ενέργειες. Αυτές πρέπει να περιλαμβάνουν την πλήρη εφαρμογή των μέτρων που προβλέπονται στο πρόγραμμα «Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας» και ιδιαίτερα την πρόσληψη δασκάλων που μιλάνε τη μητρική γλώσσα των μη ελληνόφωνων μαθητών. Τουρκόφωνοι δάσκαλοι ή Τουρκόφωνοι βοηθοί δασκάλων που συνεργάζονται με τους Ελληνόφωνους δασκάλους και τους βοηθούν, πρέπει να τοποθετούνται σε κάθε τάξη. Ειδικευμένοι δάσκαλοι της Ελληνικής γλώσσας χρειάζονται επείγοντως. Το άνοιγμα του σχολείου τα απογεύματα ως «ολοήμερο σχολείο» θα επέτρεπε στα παιδιά που χρειάζονται ειδική υποστήριξη να ωφεληθούν από τις επιπλέον τάξεις. Δεδομένων των χαμηλών

αριθμών Τουρκοκύπριων και Ρομά παιδιών, η ECRI πιστεύει ότι η εύρεση γρήγορων λύσεων δεν θα παρουσιάσει προβλήματα.

73. Η ECRI συνιστά έντονα στις Κυπριακές αρχές να λάβουν επείγοντα μέτρα για την πλήρη εφαρμογή του προγράμματος Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας, ιδιαίτερα όσον αφορά το 18^ο Δημοτικό Σχολείο, για να διασφαλίσει ότι το δικαίωμα εκπαίδευσης όπως εμπεριέχεται στο Άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου της ΕΣΑΔ τυγχάνει σεβασμού και στην πράξη.
74. Όσον αφορά το συνταγματικό δικαίωμα των παιδιών των Τουρκοκυπρίων σε εκπαίδευση στη μητρική τους γλώσσα, η ECRI αναφέρεται στην έκθεση της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων στον Χάρτη για τις Περιφερειακές ή Μειονοτικές Γλώσσες της 23^{ης} Σεπτεμβρίου 2009, η οποία αναφέρεται σε αυτό το ζήτημα. Η ECRI σημειώνει ότι το δικαίωμα το οποίο εγγυάται το Σύνταγμα δεν τυγχάνει πλήρους σεβασμού.
75. Μια άλλη περιοχή σοβαρής ανησυχίας για την ECRI είναι η έλλειψη πρόσβασης στην εκπαίδευση για τα παιδιά των Ρομά που ζουν στον οικισμό Πολεμίδια που ιδρύθηκε από τις αρχές έξω από τη Λεμεσό. Η αντιπροσωπεία της ECRI επισκέφθηκε το χώρο αυτό και ανακάλυψε ότι κανένα παιδί δεν πηγαίνει επί του παρόντος σχολείο. Το πλησιέστερο σχολείο του χωριού είναι πολύ μακριά με τα πόδια και δεν υπάρχει πρόσβαση σε δημόσια μέσα μεταφοράς. Κατά το παρελθόν φαίνεται ότι λειτουργούσε ένα σύστημα λεωφορείων αλλά αυτό σταμάτησε πριν από καιρό. Η ECRI και πάλι υπενθυμίζει ότι το Άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου της ΕΣΑΔ δηλώνει ότι «κανένα άτομο δεν πρέπει να στερείται του δικαιώματος εκπαίδευσης». Η παρούσα κατάσταση, όπου δεν υπάρχει πρόσβαση στα σχολεία, αποτελεί μια ουσιαστική αφαίρεση αυτού του δικαιώματος από τα συγκεκριμένα παιδιά των Ρομά. Η ECRI υπενθυμίζει ότι ένας σημαντικός παράγοντας της αποδυνάμωσης των Ρομά είναι η δυσκολία πρόσβασης στην εκπαίδευση. Για περαιτέρω πληροφορίες για τον οικισμό αυτό, βλ. τμήμα παρακάτω για τους Ρομά.
76. Η ECRI συνιστά έντονα στις αρχές να παρέχουν επείγοντως δωρεάν μεταφορά από και προς το σχολείο στα παιδιά των Ρομά που ζουν στον οικισμό Πολεμίδια για να μπορούν να ασκήσουν το δικαίωμά τους για εκπαίδευση σύμφωνα με το Άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου της ΕΣΑΔ.
77. Η ECRI ανησυχεί για τις ενδείξεις μιας αξιοσημείωτης αύξησης του ρατσισμού στα σχολεία και μεταξύ των μαθητών. Μία έκθεση περιγράφει μια «βαθιά δομή ρατσισμού» στα σχολεία. Το 2008 δύο παράπονα κατατέθηκαν στην Επίτροπο Διοικήσεως. Το ένα αφορούσε επαναλαμβανόμενα περιστατικά ρατσιστικού βανδαλισμού και γκράφιτι στους τοίχους σχολείου που δημιουργούσαν μια απειλητική ατμόσφαιρα για τις ευπαθείς ομάδες. Το άλλο αφορούσε μια 13χρονη μετανάστρια που σταμάτησε να παρακολουθεί το σχολείο λόγω ρατσιστικού εκφοβισμού. Σε καμία περίπτωση δεν έλαβε το σχολείο κάποια μέτρα αλλά μείωσε τη σημασία των περιστατικών ως εγκληματική συμπεριφορά. Στην έκθεση, η επίτροπος Διοικήσεως επέκρινε την απροθυμία των αρχών να εντοπίσουν και να αντιμετωπίσουν περιστατικά ρατσισμού στα σχολεία. Οι συστάσεις της περιελάμβαναν την άμεση δημιουργία ενός μηχανισμού καταγραφής, αξιολόγησης και παρακολούθησης τέτοιων περιστατικών στα σχολεία.
78. Λόγο μετά, το Υπουργείο Παιδείας δημιούργησε το Παρατηρητήριο ενάντια στη Βία για να καταγράφει και να αναλύει επεισόδια βίας στα σχολεία και να καταγράφει χωριστά και να αξιολογεί όλα τα περιστατικά ρατσιστικού και ξενοφοβικού περιεχομένου. Το Παρατηρητήριο παρέχει βοήθεια στα θύματα και στα σχολεία καθώς και συμβουλές στα ΜΜΕ για το πώς να περιγράφουν τέτοια περιστατικά. Η ECRI το θεωρεί ένα αξιοσημείωτο παράδειγμα καλύτερης

πρακτικής στην καταπολέμηση του ρατσισμού στην εκπαίδευση. Η ECRl επίσης γνωρίζει μια ιδιωτική πρωτοβουλία που λήφθηκε από το δικονομικό Αγγλικό Σχολείο στη Λευκωσία, το οποίο υιοθέτησε μια πρώτη πολιτική κατά του σχολικού εκφοβισμού συμπεριλαμβανόμενου του εκφοβισμού που συνδέεται με φυλή ή εθνικότητα.

79. Η ECRl σημειώνει ότι ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην Ετήσια Έκθεσή του το 2010, υπέδειξε ότι σε μια προσπάθεια καλύτερης πρόσβασης στην εκπαίδευση, το Υπουργείο Παιδείας παρείχε οδηγίες σε όλα τα δημόσια σχολεία να εγγράφουν όλους τους μαθητές ανεξαιρέτως, άσχετα με το αν οι γονείς τους κατοικούν στην Κύπρο νόμιμα ή παράνομα και με το αν μπορούν να παρουσιάσουν τα απαραίτητα έγγραφα. Η έκθεση σημείωσε ότι αυτό αποτελούσε μια απομάκρυνση από την προηγούμενη πολιτική η οποία έδινε οδηγίες να ζητούνται από τους μετανάστες μαθητές να παρουσιάζουν στοιχεία επικοινωνίας των γονέων τους, σε μια προσπάθεια εντοπισμού των παράνομων μεταναστών. Παρά αυτή την θετική εξέλιξη, η ECRl σημειώνει ότι ακόμα και οι δημόσιοι λειτουργοί υπέδειξαν ότι αυτή η νέα πολιτική δεν εφαρμόζεται πάντοτε στην πράξη και τα στοιχεία επικοινωνίας των παιδιών των μεταναστών στέλλονται τακτικά στην αστυνομία. Επιπλέον, η αρχική εγκύκλιος δεν έχει επίσημα αποσυρθεί.
80. Η ECRl συνιστά την επίσημη απόσυρση της εγκυκλίου που εκδόθηκε το 2004 και ζητούσε από τα σχολεία να αναφέρουν στις αρχές μετανάστευσης τα στοιχεία επικοινωνίας των γονέων αλλοδαπών παιδιών που εγγράφονται στο σχολείο, και την δέουσα ενημέρωση όλων των σχετικών υπηρεσιών.
81. Πολυάριθμες εκθέσεις έχουν επικρίνει τα βιβλία της ιστορίας τα οποία παρουσιάζουν ρατσιστικά στερεότυπα και δείχνουν μια αποκλειστικά Ελληνοκυπριακή σκοπιά. Η ECRl έχει κάνει μια σύσταση για αυτό στο τμήμα παρακάτω για την Εκπαίδευση και την αύξησης της ενημέρωσης.
82. Τέλος, αναφορικά με τα μέτρα πρόληψης του αισθήματος αποκλεισμού των παιδιών που δεν παρακολουθούν Ελληνορθόδοξα θρησκευτικά στα σχολεία και της παροχής σε αυτά εναλλακτικής εκπαίδευσης, η κατάσταση δεν έχει εξελιχθεί από την τρίτη έκθεση της ECRl. Η διδασκαλία των θρησκευτικών είναι Ορθόδοξη, αλλά η παρακολούθηση δεν είναι υποχρεωτική. Οι Ελληνοκύπριοι γονείς που δεν επιθυμούν τα παιδιά τους να παρακολουθήσουν πρέπει να λάβουν μια απαλλαγή από το Υπουργείο Παιδείας. Σύμφωνα με κάποιες πηγές, είναι σπάνιο για τους μαθητές να επιλέξουν να μην παρακολουθούν μαθήματα θρησκευτικών από φόβο να είναι διαφορετικοί. Σαν αποτέλεσμα, εναλλακτικές λύσεις σπάνια χρειάζονται. Εξαρτάται από το σχολείο να αποφασίσει πώς θα απασχολούνται αυτά τα παιδιά κατά τη διάρκεια των δύο σχετικών μαθημάτων τη βδομάδα. Η ECRl πιστεύει ότι αν παρέχονταν κατάλληλα ρυθμισμένες εναλλακτικές λύσεις, τα παιδιά που δεν παρακολουθούν Ελληνορθόδοξες τάξεις θρησκευτικών δεν θα ένιωθαν ότι ντροπιάζονται ή εξαιρούνται.
83. Η ECRl ενθαρρύνει τις αρχές να καθιερώσουν κρατικά ρυθμισμένες εναλλακτικές λύσεις για τους μαθητές που δεν παρακολουθούν τάξεις Ελληνορθόδοξων θρησκευτικών έτσι ώστε αυτοί οι μαθητές να μην υποφέρουν από αισθήματα ντροπής ή αποκλεισμού.

Απασχόληση

84. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRl συνέστησε στις Κυπριακές αρχές να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στην καταπολέμηση των φυλετικών διακρίσεων στην απασχόληση, επαναλαμβάνοντας την έκκλησή της για πρωτοβουλίες που θα αυξήσουν τη ενημέρωση για την ισχύουσα νομοθεσία κατά της διάκρισης μεταξύ των εργαζομένων και ιδιαίτερα αυτών που είναι περισσότερο σε κίνδυνο να εκτεθούν σε εναντίον τους διάκριση. Η ECRl ενεθάρρυνε τις Κυπριακές

αρχές στις προσπάθειές τους να προωθήσουν την ενσωμάτωση και την καταπολέμηση της διάκρισης ενάντια απόμων σε μειονεκτική θέση στην αγορά εργασίας και συνέστησε στις αρχές να αντιμετωπίσουν με στοχευόμενα μέτρα τα συγκεκριμένα μειονεκτήματα που αντιμετωπίζουν άτομα, με βάση τους λόγους που καλύπτονται από την εντολή της ECRI.

85. Η ECRI χαιρέται που σημειώνει ότι ορισμένα βήματα έχουν γίνει για την εφαρμογή των παραπάνω συστάσεων. Οι αρχές ενημέρωσαν την ECRI ότι η αύξηση της ενημέρωσης αποτελούν προτεραιότητα. Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας εφάρμοσαν το πρόγραμμα «Διάλογοι» το έτος 2008, με το οποίο αναλήφθηκαν δραστηριότητες μέσα στο πλαίσιο των δύο Οδηγιών της ΕΕ Κατά της Διάκρισης 2000/43 και 2000/78. Επιπλέον, το Τμήμα Εργασίας συμμετείχε στο δημόσιο φεστιβάλ «Ημέρα Πολυμορφίας» που έλαβε χώρα τον Οκτώβριο του 2009, κατά τη διάρκεια του οποίου ο Νόμος Ισότητας στην Εργασία και Απασχόληση, ο οποίος ασχολείται με τη διάκριση λόγω ηλικίας, σεξουαλικού προσανατολισμού, φυλής και εθνικής καταγωγής και θρησκείας και πεποιθήσεων, παρουσιάστηκε σε εργαστήρια και διανεμήθηκε πληροφοριακό υλικό. Επιπλέον, έχει παραχθεί μια πλειάδα δημοσιεύσεων και φυλλαδίων που δίνουν οδηγίες σχετικά με τα δικαιώματα απασχόλησης γενικά, την προαγωγή της ισότητας και ποικιλομορφίας στον χώρο εργασίας και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ξένων υπαλλήλων.
86. Ωστόσο, οι εκθέσεις ακόμα υποδεικνύουν ότι οι αιτούντες άσυλο, οι μετανάστες εργάτες, η μη λευκοί και οι Μουσουλμάνοι Κύπριοι συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν ευρέως διαδεδομένη διάκριση στην απασχόληση, που αποδίδεται συχνά σε μια βαθιά ριζωμένη συμπεριφορά προστατευτισμού. Πράγματι, σαν αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης και της ανόδου της ανεργίας (αυτή τη στιγμή 7,2%, από το οποίο 25% είναι υπήκοοι της ΕΕ), η ECRI σημειώνει ότι οι αρχές έχουν εισαγάγει και, ευρέως δημοσιοποιήσει, ένα πρόγραμμα με το οποίο παρέχονται κίνητρα στους εργοδότες να αντικαταστήσουν τους εργάτες τρίτων χωρών με Κύπριους υπηκόους ή υπηκόους της ΕΕ. Οι άδειες εργασίας δεν αποσύρονται, αλλά δεν ανανεώνονται. Η ECRI θεωρεί ότι αυτή η πολιτική θα μπορούσε να ερμηνευθεί ως ένδειξη μιας συμπεριφοράς της Κυβέρνησης που δείχνει ότι οι ξένοι είναι ανεπιθύμητοι. Για να αποφευχθούν οι ξενοφοβικές αντιδράσεις, οι αρχές θα πρέπει να κάνουν σαφείς προσπάθειες να αντισταθμίσουν αυτά τα μέτρα με θετικά μηνύματα στο κοινό σχετικά με τους υπηκόους τρίτων χωρών που δεν επηρεάζονται.
87. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRI συνέστησε στις Κυπριακές αρχές να εντείνουν τις προσπάθειές τους να διασφαλίσουν ότι οι οικιακοί βοηθοί και άλλοι αλλοδαποί εργαζόμενοι δεν υπόκεινται σε εκμετάλλευση και κακομεταχείριση από τους εργοδότες τους. Γι' αυτό το σκοπό, επαναλαμβάνει την έκκλησή της να εφαρμοστούν δίκαιες διαδικασίες και αποτελεσματικά ένδικα μέσα γι' αυτούς τους εργαζόμενους των οποίων τα συμβατικά ή άλλα δικαιώματα παραβιάζονται από τους εργοδότης τους.
88. Εργαζόμενοι από χώρες του τρίτου κόσμου επιτρέπεται να εργάζονται μόνο σε συγκεκριμένους τομείς που αποτελούν εκ των πραγμάτων τις χαμηλότερες κλίμακες της εργατικής ιεραρχίας. Η μεγάλη πλειοψηφία των αλλοδαπών εργαζόμενοι σε νοικοκυριά ως οικιακοί βοηθοί ή στον αγροτικό τομέα. Οι εργαζόμενοι στη γεωργία είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι καθώς υπάρχει λίγη ουσιαστική παρακολούθηση της απασχόλησης στον τομέα αυτό. Επιπλέον, η απασχόληση είναι συνήθως βραχυχρόνια, με χαμηλές αμοιβές και απαιτεί σκληρή χειρονακτική εργασία.
89. Όσον αφορά τις ξένες οικιακές βοηθούς, η ECRI σημειώνει με ανησυχία ότι η κατάστασή τους όπως περιγράφεται στην τρίτη της έκθεση, δεν έχει βελτιωθεί. Η Ετήσια Έκθεση 2010 του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της

Ευρωπαϊκής Ένωσης, σημειώνει ότι περιπτώσεις ιδιαίτερης εκμετάλλευσης των γυναικών οικιακών βοηθών στην Κύπρο αναφέρθηκαν κατά το 2009. Παρά το γεγονός ότι 60 τοις εκατό του πληθυσμού των μεταναστών είναι οικιακές βοηθοί, συνεχίζουν να αποτελούν τη μόνη κατηγορία εργαζομένων που δεν είναι οργανωμένη σε συνδικαλιστικές οργανώσεις. Στην πραγματικότητα είναι δύσκολο για την ομάδα αυτή να οργανωθεί δεδομένου ότι κάθε οικιακή βοηθός εργάζεται για έναν διαφορετικό εργοδότη (υπάρχουν περίπου 37.000 τέτοιοι εργαζόμενοι με 37.000 εργοδότες). Σαν αποτέλεσμα, εξακολουθούν να αποτελούν μία από τις πιο ευπαθείς ομάδες ξένων εργαζομένων.

90. Η ECRl σημειώνει ότι οι αρχές τώρα αντιμετωπίζουν αυτό το ζήτημα. Η Επίτροπος Διοικήσεως συνεργάζεται με το Υπουργείο Εσωτερικών και με το Υπουργείο Εργασίας πάνω σε μια νέα πολιτική που αφορά τις οικιακές βοηθούς, η οποία θα περιλαμβάνει τη ρύθμιση των συμβολαίων, των μισθών και των συνθηκών εργασίας.
91. Η ECRl συνιστά στις αρχές να ολοκληρώσουν αυτήν την πολιτική για τη βελτίωση της κατάστασης των ξένων οικιακών βοηθών το συντομότερο δυνατό και να αξιολογήσουν την αποτελεσματικότητα των μέτρων εν ευθέτω χρόνω.
92. Όσον αφορά τους ξένους εργάτες, η ECRl γνωρίζει πολλές εκθέσεις που τονίζουν την ιδιαίτερη έκθεση των εργαζομένων αυτών σε κακομεταχείριση και εκμετάλλευση, περιλαμβανομένων των πολλών ωρών εργασίας, των χαμηλών ημερομισθίων και της υποβαθμισμένης στέγασης. Υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν να εισέλθουν στην Κύπρο μόνον με μία βίζα εργασίας για συγκεκριμένο εργοδότη και για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, υπό τον όρο ότι δεν υπάρχουν Κύπριοι ή υπήκοοι της ΕΕ διαθέσιμοι για την εργασία αυτή. Σαν γενικός κανόνας, σύμφωνα με τους όρους της βίζας τους, οι μετανάστες δεν μπορούν να αλλάξουν εργοδότη ή τομέα απασχόλησης. Οι αλλοδαποί εργάτες σπάνια παραπονιούνται στις αρχές για κακομεταχείριση ή εκμετάλλευση από φόβο μη χάσουν τη δουλειά τους και συνεπώς και την άδεια παραμονής τους.
93. Η ECRl σημειώνει ότι, παρόλο που ο νόμος προβλέπει ίσες πληρωμές για ξένους και ντόπιους εργάτες, αυτό δεν εφαρμόζεται πάντα στην πραγματικότητα. Οι εκθέσεις υποδεικνύουν ότι οι παράνομοι μετανάστες συχνά πληρώνονται μισθούς πολύ χαμηλότερους από αυτούς που προβλέπουν οι συλλογικές συμβάσεις και ότι οι αιτούντες άσυλο λαμβάνουν περίπου το μισό του ποσού που λαμβάνουν οι Κύπριοι εργάτες. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί εν μέρει από το γεγονός ότι οι εργοδότες είναι υπεύθυνοι για την παροχή στέγης στους ξένους εργάτες και δικαιούνται να αφαιρέσουν μέχρι και 10 τοις εκατό από τους μισθούς των εργατών. Ακόμα, σε περίπτωση που ο εργοδότης επίσης παρέχει δωρεάν φαγητό, ένα επιπρόσθετο ποσό μέχρι και 15 τοις εκατό μπορεί να αφαιρεθεί από το μισθό. Δεδομένου ότι ο ελάχιστος μισθός στην Κύπρο ισχύει μόνο σε ένα μικρό αριθμό επαγγελματιών (που αφορούν κυρίως τη νοσηλευτική και την φροντίδα των παιδιών ή των ηλικιωμένων) και συλλογικές συμβάσεις δεν υπάρχουν σε όλους τους τομείς, η ECRl πιστεύει ότι αυτό το σύστημα δίνει ένα μεγάλο περιθώριο διακριτικής ευχέρειας στους εργοδότες.
94. Η ECRl ενθαρρύνει τις αρχές να σκεφθούν την τροποποίησης της νομοθεσίας που σχετίζεται με την παροχή στέγης και τροφής στους ξένους εργάτες με ποσοστιαίες μειώσεις από τους μισθούς τους, για να διασφαλισθεί εκ των πραγμάτων η ίση πληρωμή με τους Κυπρίους.
95. Οι αιτούντες άσυλο έχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας έξι μήνες μετά την κατάθεση της αίτησής τους για διεθνή προστασία. Η ECRl αναγνωρίζει ότι αυτό είναι πιο επιεικής από ό,τι απαιτείται σύμφωνα με την Οδηγία 2003/9/EC του Συμβουλίου της ΕΕ, που περιγράφει ότι αν μια απόφαση δεν έχει ληφθεί πρωτοδίκως μέσα σε ένα χρόνο, η πρόσβαση στην αγορά εργασίας θα πρέπει

να παραχωρείται. Ωστόσο, η ECRJ θεωρεί ότι ένα εξάμηνο χωρίς πρόσβαση σε απασχόληση συμβάλλει στην εξάρτηση των αιτούντων άσυλο από την πρόνοια και αυξάνει την αρνητική τους εικόνα στην κοινωνία¹⁰. Για να προωθηθεί η αυτάρκεια και να αντισταθμιστεί η αρνητική συμπεριφορά προς τους αιτούντες άσυλο, οι αρχές ενθαρρύνονται να εξετάσουν την πιθανότητα να τους επιτρέψουν πρόσβαση στην απασχόληση γρηγορότερα από το τωρινό εξάμηνο μετά την κατάθεση της αίτησης ασυλίας τους.

96. Η απασχόληση των αιτούντων άσυλο ήταν συνήθως περιορισμένη μόνο στον αγροτικό τομέα. Τον Οκτώβριο 2008, αφού οι αιτούντες άσυλο υπέβαλαν παράπονα στην Επίτροπο Διοικήσεως, ο νόμος τροποποιήθηκε για να τους επιτρέψει να απασχολούνται σε πέντε τομείς: γεωργία, μεταποίηση, διαχείριση αποβλήτων, επισκευές χονδρεμπορίου και άλλοι τομείς¹¹. Ενώ η ECRJ καλωσορίζει την επέκταση των επιτρεπόμενων περιοχών εργασίας, παρόλα αυτά σημειώνει ότι όλοι οι τομείς αφορούν την ανειδίκευτη σκληρή εργασία.
97. Οι αιτούντες άσυλο που αρνούνται μια προσφορά εργασίας, μπορεί να αποκοπούν από τα κρατικά επιδόματα, καθώς θεωρούνται ως «σκοπίμως άνεργοι». Σύμφωνα με τις ΜΚΟ, αυτό συμβαίνει τακτικά, δεδομένου ότι μόνον οι εργοδότες επιβάλλεται να προβαίνουν σε καταχώρηση στοιχείων σχετικά με συνεντεύξεις εργασίας. Αν δεν επιθυμούν να προσλάβουν αιτούντες άσυλο, μπορούν να δηλώσουν ότι το άτομο αρνήθηκε την εργασία.
98. Επιπλέον, αναφέρεται ότι είναι πολύ δύσκολο για τους αιτούντες άσυλο με προβλήματα υγείας να απαλλαγούν από την απαίτηση να εργαστούν σε έναν από τους επιτρεπόμενους τομείς. Μια δυνατότητα «ελαφριάς εργασίας» έχει πρόσφατα εισαχθεί, αλλά στην πραγματικότητα σπάνια προσφέρεται λόγω των διοικητικών δυσκολιών (βλ. τμήμα παρακάτω για τους αιτούντες άσυλο).
99. Η ECRJ συνιστά στις αρχές να υιοθετήσουν μια λιγότερο περιοριστική προσέγγιση απασχόλησης των αιτούντων άσυλο και να λάβουν μέτρα διευκόλυνσης της ενσωμάτωσής τους στην αγορά εργασίας.
100. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRJ συνέστησε στις Κυπριακές αρχές να διακόψουν οποιαδήποτε πρακτική που σχετίζεται με απαίτηση, από τους ανθρώπους οι οποίοι κάνουν αίτηση εργοδότησης, πληροφοριών σχετικά με τη θρησκεία τους που δεν εξυπηρετούν οποιοδήποτε νόμιμο σκοπό.
101. Η ECRJ χαίρεται που σημειώνει ότι αυτή η πρακτική φαίνεται να έχει σταματήσει. Ένα από τα φυλλάδια πληροφοριών που αναφέρθηκε παραπάνω, συγκεκριμένα προειδοποιεί τους εργοδότες, όταν διαφημίζουν θέσεις, να μην περιλαμβάνουν ερωτήσεις για θρησκευτικές πεποιθήσεις εκτός και αν τα κριτήρια αυτά μπορούν να δικαιολογηθούν αντικειμενικά.
102. Τέλος, η ECRJ σημειώνει μια πρωτοβουλία αντιμετώπισης της εκμετάλλευσης στην απασχόληση. Το 2009 το Υπουργείο Εργασίας, ενεργώντας πάνω σε αυτή την ιδέα, καθιέρωσε μια δωρεάν τηλεφωνική γραμμή για την αναφορά, με έναν εμπιστευτικό ή ανώνυμο τρόπο, τέτοιων ζητημάτων. Κατά τη διάρκεια του 2009, 380 τηλεφωνήματα ελήφθησαν και εξετάστηκαν. Σύμφωνα με τις αρχές κάποιοι εργοδότες διώχθηκαν ποινικά σαν αποτέλεσμα. Η ECRJ καλωσορίζει

¹⁰ Βλ. § 116.

¹¹ Γεωργία (αγροτικοί εργάτες, εργάτες κτηνοτροφίας, εργάτες αλιείας). Μεταποίηση εργάτες χορτονομικής παραγωγής). Διαχείριση Απορριμμάτων (εργάτες αποστραγγίσεων και κατεργασίας αποβλήτων, εργάτες συλλογής και επεξεργασίας απορριμμάτων και λυμάτων, εργάτες ανακύκλωσης, εργάτες επεξεργασίας προϊόντων σφαγείων). Επισκευές Χονδρεμπορίου (εργάτες πρατηρίων βενζίνης και πλυντηρίων αυτοκινήτων, χειριστές εμπορευμάτων χονδρεμπορίου). Άλλοι τομείς (καθαριστές κτηρίων και εξωτερικών χώρων, διανομείς διαφημιστικού και ενημερωτικού υλικού, διανομή φαγητών)

αυτό το μέτρο εφόσον χρησιμοποιείται για την αποκάλυψη της εκμετάλλευσης και της κακομεταχείρισης από εργοδότες.

Στέγαση

103. Η ECRI έχει λάβει εκθέσεις που υποδεικνύουν ότι υπάρχουν σημαντικές φυλετικές διακρίσεις καθώς και εκμετάλλευση στο θέμα της στέγασης. Οι ξένοι συχνά αναφέρουν μεγάλες δυσκολίες στην εύρεση στέγασης στην ιδιωτική αγορά. Η Αρχή Μη-Διάκρισης σημείωσε στην ετήσια έκθεσή της το 2008 ότι 74 τοις εκατό των παραπόνων που λήφθηκαν κατά τη διάρκεια του χρόνου, αφορούσαν την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες, περιλαμβανόμενης της στέγασης.
104. Η ECRI σημειώνει ότι δεν έχει υιοθετηθεί πολιτική στέγασης για τους αλλοδαπούς γενικά. Επιπλέον, έχει πληροφορηθεί ότι τέθηκε σε εφαρμογή το 2009 νομοθεσία που ποινικοποιούσε την ενοικίαση ακινήτων σε παράνομους μετανάστες. Ενώ η ECRI κατανοεί ότι αυτό το μέτρο στοχεύει στην καταπολέμηση της σωματεμπορίας, θεωρεί ότι το αποτέλεσμα μπορεί να είναι η άρνηση στους παράνομους μετανάστες οποιασδήποτε πρόσβασης σε στέγαση. Μπορεί επίσης να επηρεάσει αρνητικά τους νόμιμους μετανάστες, καθώς, ιδιώτες, ιδιοκτήτες ακινήτων μπορεί να μην επιθυμούν να διακινδυνεύσουν την ενοικίαση των ακινήτων τους σε αυτούς. Η ECRI θεωρεί ότι το ζήτημα αυτό σαφώς επιδεικνύει τη σημασία της ανάπτυξης μιας περιεκτικής πολιτικής στέγασης για τους μετανάστες.
105. Όσον αφορά τους αιτούντες άσυλο, οι ΜΚΟ αναφέρουν ότι η πλειοψηφία αντιμετωπίζει σοβαρές δυσκολίες στην εξασφάλιση επαρκούς στέγασης. Σύμφωνα με το Νόμο περί Προσφύγων (Κανονισμοί Συνθηκών Υποδοχής Αιτούντων Άσυλο) του 2005, η Κυβέρνηση έχει την υποχρέωση να τους παρέχει στέγαση κατά τη διάρκεια της επεξεργασίας και της εξέτασης της αίτησής τους για άσυλο. Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας είναι υπεύθυνες για την παροχή πληροφοριών και υποστήριξης για την εύρεση στέγης. Ωστόσο, δεν υπάρχει επίσημο σώμα υπεύθυνο για την πραγματοποίηση αυτής της υποχρέωσης. Σύμφωνα με τις αρχές, τα στεγαστικά δικαιώματα των αιτούντων άσυλο είναι εγγυημένα με την παροχή ενός «συμπληρώματος ενοικίου» με τις κοινωνικές τους παροχές. Στην πράξη, ωστόσο, λόγω των συχνών καθυστερήσεων στη λήψη κοινωνικών παροχών (βλ. τμήμα παρακάτω για τους αιτούντες άσυλο), οι αιτούντες άσυλο δεν έχουν τα μέσα ενοικίασης κατοικίας και σπάνια ικανοποιούν τη διοικητική απαίτηση να προσκομίσουν μια επίσημα σφραγισμένη συμφωνία μίσθωσης και απόδειξη πληρωμής ενοικίου για να λάβουν επίδομα ενοικίου.
106. Η ECRI συνιστά στις αρχές να αναπτύξουν μια περιεκτική πολιτική στέγασης για τους αλλοδαπούς και τους αιτούντες άσυλο και να ορίσουν ένα σώμα για την παροχή υπηρεσιών στέγασης.

Υγεία

107. Η ECRI σημειώνει ενδείξεις ρατσιστικών και ξενοφοβικών τάσεων στο σύστημα υγειονομικής περίθαλψης.
108. Τα εμπόδια της γλώσσας, μερικές φορές περιπλέκουν την πρόσβαση στον υγειονομική περίθαλψη των ξένων. Η Ετήσια Έκθεση του 2010 του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δήλωσε ότι η φροντίδα ασθενών σε μειονοτικές γλώσσες έχει αποδειχθεί προβληματική και ότι σε μερικά νοσοκομεία το ιατρικό προσωπικό έχει αρνηθεί τις υπηρεσίες του σε ασθενείς που δεν μπορούσαν να επικοινωνήσουν στα Ελληνικά.

109. Η υγειονομική περίθαλψη είναι δωρεάν για εκείνους των οποίων οι μισθοί είναι κάτω από ένα συγκεκριμένο όριο. Ωστόσο, εκθέσεις υποδεικνύουν ότι η άρνηση δωρεάν περίθαλψης σε αλλοδαπούς αποτελεί τυπική πολιτική ακόμα και αν ο μισθός τους είναι κάτω από αυτό το όριο.
110. Παρόλο που οι αιτούντες άσυλο και οι πρόσφυγες δικαιούνται δωρεάν υγειονομική περίθαλψη του ίδιου επιπέδου όπως οι Κύπριοι και οι υπήκοοι κρατών της ΕΕ, και οι κυβερνητικές και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις έχουν εκφράσει ανησυχία για την συστηματική άρνηση παροχής στους αιτούντες άσυλο και στους πρόσφυγες θεραπείας στο εξωτερικό, παρ' όλο που η ιατρική θεραπεία ή η διαδικασία που απαιτείται δεν μπορεί να παρασχεθεί στην Κύπρο.
111. Η ECRJ συνιστά στις αρχές να διασφαλίσουν ότι στους αιτούντες άσυλο και στους πρόσφυγες παρέχεται η ίδια ιατρική φροντίδα όπως στους Κυπρίους και στους υπηκόους κρατών της ΕΕ, σύμφωνα με το νόμο, περιλαμβανομένης της ειδικής θεραπείας στο εξωτερικό όταν οι απαιτούμενες υπηρεσίες δεν υπάρχουν στην Κύπρο.
112. Όσον αφορά τους τουρκοκύπριους, η ECRJ συνιστά να ληφθούν θετικά μέτρα στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης σε σχέση με αυτή την κοινότητα. Ενώ οι Ελληνοκύπριοι υπόκεινται σε έλεγχο εισοδημάτων, η φροντίδα είναι δωρεάν για όλους τους Τουρκοκύπριους (περιλαμβανομένων και των Ρομά), είτε κατοικούν στις ελεύθερες περιοχές είτε στο βόρειο τμήμα του νησιού¹².

III. Ο Ρατσισμός στο Δημόσιο Λόγο

Κλίμα απόψεων και πολιτικής συζήτησης

113. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRJ επανέλαβε την έκκλησή της στις Κυπριακές αρχές να λάβουν μέτρα για την έρευνα και αντιμετώπιση των ρατσιστικών και ξενοφοβικών συμπεριφορών μεταξύ του κοινού και του αρνητικού κλίματος προς τους μετανάστες στην Κύπρο. Συγκεκριμένα, συνέστησε στις Κυπριακές αρχές να αποφεύγουν τη χρήση ρατσιστικού ή ξενοφοβικού λόγου στο δημόσιο διάλογο και να αντιδρούν με ταχύτητα και αποτελεσματικότητα σε οποιαδήποτε περιστατικά όπου χρησιμοποιείται αυτό το είδος λόγου.
114. Σύμφωνα με διάφορες ανεπίσημες πηγές, υπάρχει αύξηση της ξενοφοβίας στην Κύπρο και η «ωμή» ρατσιστική συμπεριφορά εκφράζεται πιο ανοιχτά από ότι στο παρελθόν. Οι κύριοι στόχοι του ρατσισμού στο δημόσιο λόγο είναι οι αλλοδαποί, οι αιτούντες άσυλο και οι πρόσφυγες. Η ECRJ σημειώνει ότι τα αποτελέσματα μιας πρόσφατης έρευνας ανέφεραν ότι ο τύπος τον Ιούλιο του 2010 ανέφερε ότι οι μισοί μαθητές των σχολείων θεωρούσαν τους αλλοδαπούς «ακάθαρτους», «επικίνδυνους» και «απολίτιστους».
115. Δεν έγινε καμία προσπάθεια διαφοροποίησης ανάμεσα στις διάφορες ομάδες μεταναστών. Ο δημόσιος διάλογος απλώς επικεντρώνεται στις «ορδές» ξένων που κατακλύζουν την Κύπρο και όλη η μετανάστευση εξισώνεται με την παράνομη μετανάστευση, την εγκληματικότητα και την ανεργία. Η εικόνα ενισχύεται από ορισμένη δράση από πλευράς των αρχών, όπως επιχειρήσεις μαζικών συλλήψεων αλλοδαπών από την αστυνομία που έτυχαν ευρείας δημοσιότητας (βλ. συμπεριφορά οργάνων επιβολής του νόμου).
116. Η παρουσίαση των αιτούντων άσυλο, ιδιαίτερα, ως «παράσιτα» που εξαρτώνται από τα κοινωνικά επιδόματα πυροδοτεί τις αρνητικές συμπεριφορές προς αυτούς. Πρόσφατα ένα απόσπασμα της δήλωσης πρόνοιας ενός αιτούντος άσυλο κυκλοφόρησε ευρέως μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, δείχνοντας μηνιαία επιδόματα που ανερχόντουσαν σε περισσότερα χρήματα από όσα

¹² Βλ. § 131.

κερδίζει ένας μέσος Κύπριος το μήνα και προκαλώντας δημόσια κατακραυγή. Αυτό που το απόσπασμα παρέλειψε να δείξει ήταν ότι το ποσό κάλυπτε μια περίοδο πολλών μηνών και έπρεπε να συντηρήσει τον αιτούντα άσυλο και τα εξαρτημένα μέλη της οικογενείας του. Μετά από αυτό, τρία κόμματα της αντιπολίτευσης κατέθεσαν αίτηση στο Κοινοβούλιο να μειώσει τα επιδόματα που παραχωρούσε στους αιτούντες άσυλο και τους πρόσφυγες. Η ECRI λυπάται που τέτοια περιστατικά παραπλάνησαν το κοινό και υποκίνησαν ξενοφοβία.

117. Η ECRI συνιστά στις αρχές να πραγματοποιήσουν εκστρατείες αύξησης της ευαισθητοποίησης για την προώθηση μιας θετικής εικόνας των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων. Ενθαρρύνει τις αρχές να δεσμευτούν για έναν πιο ισορροπημένο δημόσιο διάλογο σχετικά με το άσυλο, διασφαλίζοντας ότι η ανάγκη για διεθνή προστασία γίνεται αντιληπτή και σεβαστή.

118. Η ECRI σημειώνει ότι υπάρχουν ξενοφοβικές τάσεις σε δύο επικρατούντα πολιτικά κόμματα, ένα μεγάλο και ένα μικρό, ενώ το μόνο ακροδεξιό στρατιωτικού τύπου πολιτικό κόμμα το Εθνικό Λαϊκό Μέτωπο (ΕΛΑΜ), κερδίζει έδαφος. Το Δεκέμβριο 2009 έκανε μια διαδήλωση στη Λευκωσία εναντίον των παράνομων μεταναστών. Οι υποστηρικτές του τραγουδούσαν συνθήματά όπως «Ξένοι έξω από την Κύπρο». Τα ΜΜΕ ανέφεραν ότι ο εκπρόσωπος του ΕΛΑΜ είπε «δεν θέλουμε περισσότερη νοθεία της Ελληνικής φυλής στην Κύπρο».

119. Οι Κυπριακές αρχές έχουν επίγνωση του ότι ορισμένες εξτρεμιστικές ομάδες κερδίζουν έδαφος. Μερικές είναι εξαιρετικά εθνικιστικές ομάδες και ομάδες κατά της μετανάστευσης, που έχουν στόχο τους ιδιαίτερα τους Τουρκοκύπριους. Οι περισσότερες λέγεται ότι είναι παρακλάδια υπερδεξιών εθνικιστικών οργανώσεων στην Ελλάδα, όπως η «Χρυσή Αυγή». Ωστόσο, οι αρχές ανέφεραν ότι δεν έχουν βρει λόγο ανησυχίας και θεώρησαν ότι η τήρηση της αρχής του λόγου ήταν ουσιώδους σημασίας. Δεν έχει πραγματοποιηθεί καμία παρακολούθηση των δραστηριοτήτων των ομάδων αυτών, δεν έχει διωχθεί καμία υπόθεση σχετικά με ομιλίες μίσους ή απειλές και δεν υπάρχει καμία κίνηση απαγόρευσης τέτοιου είδους οργανώσεων.

120. Η ECRI συνιστά στις αρχές να καταβάλλουν προσπάθειες παρακολούθησης των δραστηριοτήτων των εξτρεμιστικών οργανώσεων και να αναλάβουν δράση για να καταδικάσουν από ηθικής πλευράς αλλά επίσης να προλάβουν και να τιμωρήσουν εκφράσεις υποκίνησης μίσους ενάντια σε άτομα ή ομάδες εξαιτίας της εθνοτικής καταγωγής, της γλώσσας ή της θρησκείας τους

ΜΜΕ, περιλαμβανομένου του Διαδικτύου και των δημοσιεύσεων

121. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRI ενεθάρρυνε τις Κυπριακές αρχές να επιστήσουν την προσοχή των μέσων ενημέρωσης, χωρίς να παραβιάζει την συντακτική τους ανεξαρτησία, την ανάγκη να διασφαλίζουν ότι η παρουσίαση θεμάτων δεν συμβάλλει στη δημιουργία μιας ατμόσφαιρας εχθρικότητας και απόρριψης προς τα μέλη οποιωνδήποτε μειονοτικών ομάδων. Η ECRI ενεθάρρυνε τις Κυπριακές αρχές να ξεκινήσουν διάλογο με τα μέσα ενημέρωσης και τα μέλη άλλων σχετικών ομάδων της κοινωνίας των πολιτών για το πως αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τον καλύτερο τρόπο.

122. Η ECRI σημειώνει ότι στην Κύπρο υπάρχει ευρεία δημοσίευση ξενοφοβικών άρθρων και ο φτηνός εντυπωσιασμός συνεχίζει να είναι συνήθης στα ΜΜΕ. Όπως παρατηρήθηκε παραπάνω, η Επίτροπος Διοικήσεως ήταν σημαντικός παράγοντας στη σύνταξη ενός κώδικα ηθικής για τα ΜΜΕ σε στενή συνεργασία με τους δημοσιογράφους. Ο κώδικας δηλώνει ότι τα ΜΜΕ θα πρέπει να αποφεύγουν αναφορές στις μειονότητες, τη θρησκεία και την εθνοτική καταγωγή

στα ρεπορτάζ. Ενώ η ECRI καλωσορίζει αυτό το μέτρο, τονίζει την ανάγκη αξιολόγησης της επίδρασης αυτού του κώδικα πρακτικής.

123. Η ECRI συνιστά στις αρχές να αξιολογήσουν το αν ο νέος κώδικας ηθικής για τα ΜΜΕ αποτελεί έναν αποτελεσματικό τρόπο καταπολέμησης των ρατσιστικού και ξενοφοβικού λόγου στα ΜΜΕ και να τον ενισχύσει αν είναι απαραίτητο.

124. Η ECRI σημειώνει ότι εξτρεμιστικοί εθνικιστικοί ιστότοποι, όπως το Hellenic Nationalist Blog, ασχολείται με ομιλίες μίσους και ρατσιστικές επιθέσεις κατά των Τουρκοκυπρίων. Ενώ η ECRI καλωσορίζει την επικύρωση από την Κύπρο του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για το Κυβερνοέγκλημα που αφορά την ποινικοποίηση των πράξεων φυλετικής ή ξενοφοβικής φύσης και διαπράττονται μέσω συστημάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών, σημειώνει ότι η νομοθεσία δεν έχει μέχρι τώρα εφαρμοστεί. Οι αρχές ενθαρρύνονται να εμπνευσθούν επίσης από την υπ' αριθμό 6 Σύσταση Γενικής Πολιτικής της ECRI για την καταπολέμηση της διάδοσης ρατσιστικού, ξενοφοβικού και αντισημιτικού υλικού μέσω του Διαδικτύου.

125. Η ECRI συνιστά στις αρχές να κάνουν βήματα για την πρόληψη της χρήσης του διαδικτύου για τη διάδοση ρατσιστικών και ξενοφοβικών σχολίων και υλικού και να διώκει τους δράστες τέτοιων πράξεων.

IV. Ρατσιστική βία

126. Όπως ήδη σημειώθηκε, είναι δύσκολο να εξευρεθούν ακριβή δεδομένα για ρατσιστικά εγκλήματα. Αφ' ετέρου, πολλές ανεπίσημες πηγές υποδεικνύουν ότι υπάρχει κλιμάκωση της ρατσιστικής βίας τα τελευταία χρόνια. ΜΚΟ αναφέρουν ότι οι αλλοδαποί ιδιαίτερα είναι θύματα σοβαρών ρατσιστικών εγκλημάτων σε σημαντικά μεγαλύτερο αριθμό από αυτόν που δείχνουν τα αρχεία της αστυνομίας. Έχουν επίσης αναφερθεί περιπτώσεις Τουρκοκυπρίων που έχουν αποτελέσει στόχο επίθεσης. Αφ' ετέρου, η ECRI χαιρέται που σημειώνει ότι υπάρχει ελάχιστη έκφραση αντισημιτισμού ή Ισλαμοφοβίας στην Κύπρο και κανένα επεισόδιο ρατσιστικής βίας κατά των Ρομά δεν έχει καταγραφεί πρόσφατα.

127. Αναφορικά με τη βία εναντίον των Τουρκοκυπρίων, οι αρχές έχουν διαβεβαιώσει την ECRI ότι μεμονωμένα επεισόδια που διαπράχθηκαν από άτομα έχουν καταδικαστεί ανεπιφύλακτα και αδιαμφισβήτητα από την πολιτική ηγεσία.

128. Η αύξηση στη ρατσιστική βία αποδίδεται στην αύξηση εξτρεμιστικών ομάδων μαζί με μια απροθυμία από πλευράς αρχών να ασκήσουν δίωξη για παραβάσεις που σχετίζονται με το ρατσισμό ή την ξενοφοβία, δημιουργώντας με αυτόν τον τρόπο μια ατμόσφαιρα ατιμωρησίας και επιδεικνύοντας μια έλλειψη θέλησης να καταπολεμήσουν τον ρατσισμό και τις φυλετικές διακρίσεις.

129. Ένα από τα πλέον σοβαρά επεισόδια ρατσιστικής βίας από την τρίτη έκθεση της ECRI σημειώθηκε το Δεκέμβριο 2008 και αφορούσε μια άγρια επίθεση εναντίον μιας 14χρονης Κύπριας κοπέλας αφρικανικής καταγωγής από μια ομάδα 40 εφήβων, που φώναζαν επίσης ρατσιστικές ύβρεις κατά τη διάρκεια της επίθεσης, μετά από ένα σχολικό αγώνα βόλεϊ. Η κοπέλα νοσηλεύτηκε στο νοσοκομείο για τα τραύματά της. Καθώς η αστυνομία της Κύπρου συνήθως αποφεύγει τις συλλήψεις ανηλίκων κάτω της ηλικίας των 16 ετών, δεν πραγματοποιήθηκε καμία σύλληψη σε σχέση με την επίθεση και ο Γενικός Εισαγγελέας αποφάσισε ότι δεν υπήρχαν λόγοι για την ποινική δίωξη εξαιτίας της ηλικίας των μαθητών που είχαν αναμειχθεί και των αντιφατικών καταθέσεων των μαρτύρων. Η ECRI σημειώνει ότι παρόλο που οι δάσκαλοι αποδίδουν το περιστατικό σε εκδήλωση νεανικής εγκληματικής συμπεριφοράς, ο Υπουργός Παιδείας έλαβε μια αυστηρή θέση και καταδίκασε δημόσια την επίθεση ως

ρατσιστική. Η έκθεση της Επιτρόπου Διοικήσεως θεώρησε ότι η έρευνα της αστυνομίας επικεντρώθηκε αποκλειστικά στο αν είχαν γίνει ρατσιστικά σχόλια αντί να προσπαθήσει να εξακριβώσει την παρουσία ή μη ρατσιστικών κινήτρων βάσει ενός αριθμού παραγόντων. Η αστυνομία επίσης επικρίθηκε διότι ουσιαστικά αποθάρρυνε τον πατέρα του θύματος να καταθέσει ένα παράπονο. Η έκθεση συμπέρανε ότι εφόσον τέτοια επεισόδια δεν αντιμετωπίζονται και η φύση τους δεν γίνεται αποδεκτή, προωθείται η σύγκυση και η ατιμωρησία και τα φαινόμενα της ρατσιστικής βίας θα αναπαράγονται και θα πολλαπλασιάζονται.

130. Η ECRI συνιστά στις αρχές να διασφαλίσουν ότι όλες οι πράξεις ρατσιστικής βίας ερευνώνται εκτενώς με σκοπό την ποινική δίωξη και οι δράστες τιμωρούνται δεόντως.

V. Ευπαθείς / Στοχευόμενες Ομάδες

131. Όπως ήδη επισημάνθηκε στις προηγούμενες εκθέσεις της ECRI, η κατάσταση εμποδίζει την ECRI να καλύψει τον πληθυσμό που ζει στο βόρειο τμήμα του νησιού, καθώς αυτή τη στιγμή, η επικράτεια δεν βρίσκεται κάτω από τον ουσιαστικό έλεγχο των Κυπριακών αρχών προς τις οποίες απευθύνεται η τρέχουσα έκθεση.
132. Η ECRI σημειώνει ότι οι ελεύθερες περιοχές της Κύπρου περιέχουν περίπου 140.000 άτομα που δεν ανήκουν στην εθνοτική πλειοψηφία των Ελληνοκυπρίων. Εκτιμάται ότι επίσης υπάρχουν περίπου 30.000 αλλοδαποί χωρίς έγγραφα (άτομα που παρέμειναν μετά τη λήξη της βίζας τους, αιτούντες στους οποίους δεν παραχωρήθηκε άσυλο και κατά άλλους τρόπους παράνομοι μετανάστες).

Τουρκοκύπριοι

133. Όπως παρατηρήθηκε στην τρίτη έκθεση της ECRI, οι περιορισμοί της ελευθερίας κίνησης δια μέσου της γραμμής κατάπαυσης του πυρός («Πράσινη Γραμμή») άρθηκαν εν μέρει τον Απρίλιο 2003. Το Μάρτιο 2008, διαπραγματεύσεις για τη λύση μερικών από τα σημαντικότερα θέματα του Κυπριακού άρχισαν εκ νέου. Η Οδός Λήδρας που διασχίζει τη Λευκωσία, που είχε θεωρηθεί σύμβολο της διαίρεσης για δεκαετίες, άνοιξε στις 3 Απριλίου 2008. Η ECRI σημειώνει ότι αυτό το γεγονός είχε τεράστια θετική επίδραση στην επαφή μεταξύ των δύο κοινοτήτων. Εκτιμάται ότι περίπου 1000 Τουρκοκύπριοι ζουν σήμερα στις ελεύθερες περιοχές και αρκετές χιλιάδες περνούν για δουλειά στις ελεύθερες περιοχές καθημερινά.
134. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRI συνέστησε στις Κυπριακές αρχές (i) να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων που αντιμετωπίζουν οι Τουρκοκύπριοι πολίτες, ιδιαίτερα σχετικά με τα παρακάτω θέματα: τη συμπεριφορά των αξιωματούχων επιβολής του νόμου, την πρόσβαση στις υπηρεσίες, τη διάκριση στην απασχόληση, τη διαθεσιμότητα πληροφοριών στην Τουρκική γλώσσα, την αποκατάσταση και την αποζημίωση της περιουσίας, (ii) να αναγνωρίσουν και να αντιμετωπίσουν επαρκώς τα προβλήματα των άμεσων και έμμεσων διακρίσεων κατά των μελών της Τουρκικής κοινότητας, περιλαμβανομένου, ενός τρόπου περαιτέρω διευκόλυνσης της διαδικασίας συμφιλίωσης και αποκατάστασης της εμπιστοσύνης μεταξύ αυτής της κοινότητας και της Ελληνοκυπριακής κοινότητας, (iii) να υιοθετήσουν μία πιο προενεργή προσέγγιση στην ανάπτυξη επαφών και καλών σχέσεων μεταξύ της Ελληνοκυπριακής και της Τουρκοκυπριακής κοινότητας και να εντείνουν τις πρωτοβουλίες τους ειδικά με σκοπό τη συμμετοχή των μελών της Ελληνοκυπριακής και της Τουρκοκυπριακής κοινότητας σε διάλογο και από κοινού δραστηριότητες σε διάφορους τομείς της ζωής, (iv) να στηρίξουν τις οργανώσεις της κοινωνίας των

πολιτών οι οποίες δραστηριοποιούνται στον τομέα της προώθησης του διαλόγου και της συμφιλίωσης.

135. Πολλά από τα παραπάνω ζητήματα έχουν αντιμετωπιστεί σε άλλα τμήματα αυτής της έκθεσης όπου συγκεκριμένες αναφορές έγιναν είτε σε συγκεκριμένες δυσκολίες των Τουρκοκυπρίων είτε σε μέτρα υπέρ των Τουρκοκυπρίων. Τα παρακάτω είναι πρόσθετα θέματα που σχετίζονται με αυτή την κοινότητα, τα οποία η ECRI επιθυμεί να τονίσει.
136. Σαν μια θετική πλευρά, η ECRI σημειώνει ότι οι τουρκοκύπριοι απολαμβάνουν τα οφέλη μιας μεγάλης ποικιλίας υπηρεσιών και επιδομάτων που παρέχονται από την Κυβέρνηση μαζί με αυτά που έχουν ήδη αναφερθεί, περιλαμβανομένης της Κυβερνητικής συνεισφοράς στην κοινωνική ασφάλιση, τις συντάξεις και τις κοινωνικές παροχές (μητρότητας, ανεργίας, ασθενείας). Άλλα θετικά μέτρα που στοχεύουν συγκεκριμένα την κοινότητα αυτή περιλαμβάνουν τις επισκευές και την συντήρηση των τζαμιών, των νεκροταφείων και των Τουρκοκυπριακών ακινήτων. Παρόλο που η ECRI λυπάται που δεν έχουν γίνει περισσότερα όσον αφορά την παροχή πληροφοριών στα Τούρκικα, η ECRI καλωσορίζει τη μετάδοση τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών προγραμμάτων στα Τούρκικα.
137. Η ECRI σημειώνει μια σημαντική πρωτοβουλία που στοχεύει στην παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και στην Τουρκοκυπριακή και στην Ελληνοκυπριακή κοινότητα στη Λεμεσό. Το «Δικοινοτικό Κέντρο» ιδρύθηκε το 2006 στην καρδιά της παλιάς Τουρκοκυπριακής συνοικίας, όπου κατοικούσαν κυρίως Τουρκοκύπριοι (περιλαμβανομένων των Ρομά) αλλοδαποί. Τη λειτουργία του Κέντρου έχει αναλάβει μία ΜΚΟ και χρηματοδοτείται από το Δήμο, την Κυβέρνηση και ιδιωτικές δωρεές. Εκτός του ότι είναι ένα ανεπίσημο μέρος κοινωνικών συγκεντρώσεων, προσφέρει συμβουλές και υποστήριξη και μια ποικιλία εκπαιδευτικών προγραμμάτων για παιδιά, εφήβους, γυναίκες οικογένειες και ηλικιωμένους, που επικεντρώνονται ιδίως στην εκμάθηση των Ελληνικών και στην απόκτηση δεξιοτήτων στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Το Κέντρο είναι ανοιχτό όλες τις καθημερινές και δύο απογεύματα την εβδομάδα είναι παρόντες ένας κοινωνικός λειτουργός και ένας ψυχολόγος. Η ECRI πληροφορήθηκε ότι η ήρεμη ατμόσφαιρα και τα ανεπίσημα προγράμματα προσέλκυσαν πολλές γυναίκες και παιδιά Ρομά και έπαιξε σημαντικό ρόλο στην αύξηση της αυτοπεποίθησης, των δεξιοτήτων, των ευκαιριών εργασίας τους και της γενικής τους ενσωμάτωσης. Η ECRI εντυπωσιάστηκε από το αφοσιωμένο και δυναμικό προσωπικό και θεωρεί αυτό το Κέντρο ένα ιδιαίτερα σημαντικό παράδειγμα καλής πρακτικής στην προώθηση της βελτίωσης των ευπαθών ομάδων.
138. Η ECRI πληροφορήθηκε ότι το Κέντρο σχεδιάζει να επεκτείνει το χώρο και τα εκπαιδευτικά προγράμματά του για να εξυπηρετήσει ένα μεγάλο αριθμό αιτούντων.
139. Η ECRI ενθαρρύνει έντονα τις αρχές να παρέχουν αυξημένη χρηματοδότηση στο Δικοινοτικό Κέντρο, ώστε να επεκτείνει τη λειτουργία του και να μεγιστοποιήσει τα οφέλη για όσο το δυνατόν περισσότερα άτομα.
140. Τέλος, η ECRI θα ήθελε να επισημάνει ότι οι αρχές αρνούνται έντονα τους ισχυρισμούς ότι υπάρχει άμεση ή έμμεση διάκριση εναντίον μελών της Τουρκοκυπριακής κοινότητας. Επιμένουν, ότι πρόσφατες δημοσκοπήσεις έχουν δείξει επανειλημμένα ότι οι Κύπριοι δεν έχουν εχθρικήτητα μεταξύ τους.

Ρομά

141. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRI συνέστησε στις Κυπριακές αρχές να προβούν στα απαραίτητα βήματα για τη βελτίωση της κατάστασης των Ρομά και την καταπολέμηση και την αποφυγή του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων

εναντίον αυτής της μερίδας πληθυσμού της Κύπρου. Η ECRI επέστησε την προσοχή των Κυπριακών αρχών στην υπ αριθ. 3 Γενική Σύσταση Πολιτικής τη, που προτείνει ένα εύρος νομοθετικών μέτρων και μέτρων πολιτικής που μπορούν να αναλάβουν οι κυβερνήσεις για το σκοπό αυτό.

142. Οι Ρομά στην Κύπρο σε μεγάλο βαθμό αγνοούνται, αποφεύγονται και είναι περιθωριοποιημένοι στην κοινωνία. Δεν έχουν ποτέ αναγνωριστεί σαν εθνική μειονότητα, θρησκευτική ομάδα ή κάτι το οποίο αναφέρεται στην ταυτότητα και τον πολιτισμό τους. Ούτε αναγνωρίζονται ως κοινότητα των «Ρομά», αλλά θεωρούνται μέρος της Τουρκοκυπριακής κοινότητας. Το 2003, όταν άνοιξαν τα σημεία ελέγχου, πολλοί Ρομά μετακόμισαν στις ελεύθερες περιοχές. Σύμφωνα με πληροφορίες που ελήφθησαν από τις αρχές, αυτή τη στιγμή κατοικούν 160 Ρομά στην επαρχία Πάφου και 700 στην Επαρχία Λεμεσού.
143. Η ECRI λυπάται που οι Ρομά συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν ευρέως διαδεδομένη προκατάληψη και διάκριση σε όλους τους τομείς της ζωής. Η έλλειψη πολιτικής ή μέτρων που θα τους βοηθήσουν αυτούς ειδικά, αποδίδεται από τις αρχές στο γεγονός ότι οι Ρομά, ως τμήμα της Τουρκοκυπριακής κοινότητας, μπορούν να ωφεληθούν από όλα τα μέτρα που ισχύουν για τη βοήθεια και την υποστήριξη της κοινότητας. Επιπλέον, οι αρχές δήλωσαν ότι οι συχνές μετακινήσεις των Ρομά μεταξύ ελεύθερων περιοχών και βορείων του νησιού κάνει δύσκολη την οργάνωση και διατήρηση συγκεκριμένων μέτρων.
144. Όσον αφορά τη στέγαση, διαθέσιμα δεδομένα δείχνουν ότι δεν υπάρχουν Ρομά που ζουν σε αντίσκηνα. Η απόκτηση στέγασης στον ιδιωτικό τομέα αναφέρεται ότι είναι σχεδόν αδύνατη. Συνεπώς, μένουν είτε σε εγκαταλελειμμένες Τουρκοκυπριακές κατοικίες τις οποίες διαχειρίζεται η Κυβέρνηση ή σε προκατασκευασμένα σπίτια σε ειδικά καθορισμένους οικισμούς Ρομά. Ο ένας τέτοιος οικισμός βρίσκεται στη Λεμεσό και ο άλλος στην Πάφο και αποτελούνται συνολικά από 40 προκατασκευασμένες οικιστικές μονάδες. Είναι εξοπλισμένοι με βασικές ανέσεις όπως συστήματα ύδρευσης, ηλεκτρισμού και αποχέτευσης και ηλιακή θέρμανση. Η στέγαση είναι δωρεάν. Σύμφωνα με μερικές πηγές, οι Ρομά μετακινήθηκαν σε απομακρυσμένες περιοχές πρωτίστως για να ικανοποιηθούν οι τοπικές κοινότητες, που τους φέρνονταν εχθρικά και δεν επιθυμούσαν να μένουν κοντά τους.
145. Όπως ήδη αναφέρθηκε, η αντιπροσωπεία της ECRI επισκέφθηκε το οικιστικό πρόγραμμα κοντά στην πόλη Πολεμίδια, έξω από τη Λεμεσό. Είναι ο προηγούμενος χώρος μιας χωματερής, μακριά από άλλο χωριό ή πόλη και εντελώς απομονωμένη από άλλες κοινότητες, με καμία πρόσβαση σε κάποιο είδος δημόσιας συγκοινωνίας.
146. Όσον αφορά τις συνθήκες διαβίωσης, η ECRI σημειώνει ότι όλες οι προκατασκευασμένες οικιστικές μονάδες, η καθεμία από τις οποίες αποτελείται από δύο μικρά δωμάτια, μια κουζίνα και ένα μπάνιο, φαίνεται ότι ήταν σε καλή κατάσταση, με τις απαραίτητες ανέσεις. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη ότι περίπου 300 άτομα λέγεται ότι κατοικούν στην τοποθεσία αυτή, η ECRI σημειώνει ότι η παροχή 16 οικιστικών μονάδων είναι τελείως ανεπαρκής. Αρκετά άλλα προχειροφτιαγμένα σπίτια από αυλακωτό τσίγκο έχουν δημιουργηθεί στα περικόχια του συμπλέγματος.
147. Οι κάτοικοι παραπονέθηκαν πρωτίστως για τις συνθήκες υγιεινής και την έλλειψη πρόσβασης στην εκπαίδευση για τα παιδιά τους (βλ. τμήμα παραπάνω για την Εκπαίδευση). Η αντιπροσωπεία σημείωσε, κατά το χρόνο της επίσκεψης, ότι η αποχέτευση από μια σηπτική δεξαμενή στην είσοδο του οικισμού υπερχειλίζει στο μοναδικό δρόμο που εξυπηρετεί την περιοχή. Οι κάτοικοι ισχυρίστηκαν ότι έχουν κάνει πολυάριθμα παράπονα στις αρχές αλλά δεν είχε γίνει τίποτα. Ανέφεραν προβλήματα υγείας ως αποτέλεσμα.

148. Η ECRl ανησυχεί βαθύτατα για την ύπαρξη αυτού του Κυβερνητικού οικιστικού προγράμματος για τους Ρομά το οποίο αποτελεί *εκ των πραγμάτων* διαχωρισμό. Σημειώνει έναν αριθμό σοβαρών ελλείψεων οι οποίες πρέπει να αντιμετωπιστούν επείγοντως. Πολλοί από τους Ρομά από τους οποίους λήφθηκε συνέντευξη εξέφρασαν την επιθυμία να επιστρέψουν στην παλιά Τουρκοκυπριακή συνοικία της Λεμεσού, η οποία παρότι επίσης αποτελεί μια υποβαθμισμένη περιοχή, τουλάχιστο τους επέτρεπε την επαφή με άλλες κοινότητες καθώς και την πρόσβαση σε απασχόληση, υγειονομικές εγκαταστάσεις και σχολεία.
149. Η ECRl προτρέπει τις αρχές να ξεκινήσουν διάλογο με την κοινότητα των Ρομά για να αντιμετωπίσουν τις πιο πιεστικές πλευρές και να βρουν μια αμοιβαία αποδεκτή μακροχρόνια λύση, με σκοπό να κλείσουν τον οικισμό και να μετακινήσουν τους κατοίκους σε κανονική στέγαση στη Λεμεσό όπου μπορούν να ενσωματωθούν με τον υπόλοιπο πληθυσμό. Είναι αναγκαίο για τις αρχές να διασφαλίσουν ότι οι Ρομά συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία λήψης αποφάσεων που τους επηρεάζουν.
150. Η ECRl συνιστά έντονα στις αρχές να αρχίσουν διαβουλεύσεις με την κοινότητα των Ρομά στον οικισμό Πολεμίδα με σκοπό το κλείσιμό του και τη μεταφορά των κατοίκων σε κανονική στέγαση στη Λεμεσό όπου μπορούν να ενσωματωθούν με τον πληθυσμό της πλειοψηφίας.
151. Αυτό πρέπει να συνοδεύεται από μια ευρεία ποικιλία μέτρων που θα διασφαλίσουν ότι δεν θα επαναληφθούν εκδηλώσεις ρατσισμού και μισαλλοδοξίας εναντίον των Ρομά. Οι αρχές ενθαρρύνονται να ανατρέξουν στην υπ' αριθμό 3 Σύσταση Γενικής Πολιτικής της ECRl σχετικά με την καταπολέμηση του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας ενάντια στους Ρομά / Τσιγγάνους για καθοδήγηση.
152. Όσον αφορά την απασχόληση, στην πλειοψηφία του ο πληθυσμός των Ρομά είναι άνεργος. Αυτό αποδίδεται στον σχεδόν καθολικό τους αναλφαβητισμό. Οι περισσότεροι άνδρες συλλέγουν παλιοσίδερα ή αναλαμβάνουν χειρωνακτικές εργασίες. Λέγεται ότι απολύτως καμία γυναίκα των Ρομά δεν εργάζεται. Η ECRl σημειώνει ότι το καλοκαίρι του 2008 και κάθε καλοκαίρι από τότε, ο Δήμος Λεμεσού προσλαμβάνει Ρομά για τον καθαρισμό των δρόμων και των δημοσίων χώρων στην Τουρκοκυπριακή συνοικία. Αναφέρεται ότι το μέτρο είναι δημοφιλές και πολλοί Ρομά συμμετέχουν. Η ECRl ενθαρρύνει τις αρχές να εξετάσουν περαιτέρω τρόπους εύρεσης τακτικής απασχόλησης για τους Ρομά.
153. Η ECRl σημειώνει ότι δεν υπάρχουν Ρομά ΜΚΟ ή κάποια άλλη οργάνωση που συγκεκριμένα να εκπροσωπεί ή να βοηθάει τους Ρομά στην Κύπρο.
154. Η ECRl συνιστά στις αρχές να υποστηρίξουν τις δραστηριότητες των ΜΚΟ που παίζουν ρόλο στην καταπολέμηση του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας εναντίον των Ρομά και οι οποίες τους παρέχουν βοήθεια.

Αρμένιοι, Λατίνοι και Μαρωνίτες

155. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRl συνέστησε στις Κυπριακές αρχές να συνεχίσουν και να εντείνουν τις προσπάθειές τους να ανταποκριθούν στις ανάγκες των μελών των κοινοτήτων των Αρμενίων, των Λατίνων και των Μαρωνιτών και να διασφαλίσουν ότι τα μέλη αυτών των κοινοτήτων μπορούν να ασκούν πλήρως τα δικαιώματά τους. Για το σκοπό αυτό, η ECRl συνέστησε στις Κυπριακές αρχές να συνεργαστούν όσο πιο στενά και αποτελεσματικά είναι δυνατό με τους εκπροσώπους αυτών των κοινοτήτων.
156. Η ECRl υπενθυμίζει ότι η Τρίτη Γνωμοδότηση της Συμβουλευτικής Επιτροπής για τη Σύμβαση Πλαίσιο για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων που

υιοθετήθηκε στις 19 Μαρτίου 2010 και την Έκθεση του δεύτερου κύκλου επιτήρησης της Επιτροπής Εμπειρογνομώνων στον Χάρτη για τις Περιφερειακές ή Μειονοτικές Γλώσσες, που υιοθετήθηκε στις 23 Σεπτεμβρίου 2009, ασχολούνται με πολλά θέματα που αφορούν αυτές τις κοινότητες, περιλαμβανομένων των υποτιθέμενων δυσκολιών που αφορούν την οργάνωση των σχολείων τους.

157. Η ECRJ σημειώνει ότι αυτές οι θρησκευτικές ομάδες γενικά απολαμβάνουν θετικών σχέσεων με τις αρχές και πλήρη ελευθερία να ασκούν τη θρησκεία τους. Εξέφρασαν ανησυχία ότι οι κοινότητές τους είτε δεν αναφέρονταν καθόλου ή αναφέρονταν μόνο εν συντομία στα σχολικά βιβλία. Αυτό συμβάλλει στη γενική άγνοια του πληθυσμού της πλειοψηφίας σχετικά με αυτούς. Η ECRJ σημειώνει ότι αυτή τη στιγμή υπάρχει μία πρόταση ενώπιον της Βουλής να δώσει στους Εκπαιδευτικούς των τριών θρησκευτικών ομάδων το δικαίωμα έκφρασης θετικής ή αρνητικής γνώμης για θέματα που αφορούν τις κοινότητές τους.
158. Ενώ η ECRJ είναι ευχαριστημένη που σημειώνει ότι έχουν γίνει ορισμένα θετικά βήματα ¹³ τα οποία επιδεικνύουν ότι η στάση των αρχών προς τις μειονότητες είναι καλοπροαίρετη, η ECRJ αισθάνεται ότι περισσότερα θα μπορούσαν να γίνουν για την αύξηση της ευαισθητοποίησης για τη θρησκεία και τον πολιτισμό των Αρμενίων, των Λατίνων και των Μαρωνιτών.

Ελληνοπόντιοι

159. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRJ συνέστησε στις Κυπριακές αρχές να προσέξουν και να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα ρατσισμού και φυλετικών διακρίσεων που αντιμετωπίζουν οι Ελληνοπόντιοι.
160. Σύμφωνα και με ΜΚΟ και με δημόσιους λειτουργούς, η οικονομική κρίση οδήγησε πολλούς Ελληνοπόντιους, που κατοικούσαν κυρίως στην Πάφο, να εγκαταλείψουν την Κύπρο. Τα προβλήματα που προβλήθηκαν στην τρίτη έκθεση της ECRJ, δεν φαίνεται να αποτελούν πλέον ζήτημα.

Αλλοδαποί

- *Νομικό καθεστώς (άδειες παραμονής και εργασίας) και ενσωμάτωση*
161. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRJ παρότρυνε τις Κυπριακές αρχές να υιοθετήσουν μια ολοκληρωμένη πολιτική μετανάστευσης και ένταξης. Εκτός από τη ρύθμιση της εισόδου και της παραμονής των μεταναστών με πλήρη σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματά τους, μια τέτοια πολιτική θα πρέπει να δημιουργήσει το απαραίτητο νομικό και θεσμικό πλαίσιο για τη στήριξή τους και την προώθηση της αμοιβαίας ενσωμάτωσης των μεταναστών με την υπόλοιπη Κυπριακή κοινωνία.
 162. Οι αρχές πληροφόρησαν την ECRJ ότι η μετανάστευση στην Κύπρο είναι αδιάρρηκτα συνδεδεμένη με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Η Κύπρος για πρώτη φορά άνοιξε τις πόρτες της σε μια ευρεία κλίμακα διακινουμένων εργαζομένων του τρίτου κόσμου στις αρχές της δεκαετίας του 1990 όταν υπήρχε ζήτηση ανειδίκευτων εργατών, ιδιαίτερα στον τομέα των οικοδομών. Οι μετανάστες έλαβαν βραχυπρόθεσμες άδειες παραμονής και εργασίας για να εργαστούν για συγκεκριμένους εργοδότες σε συγκεκριμένους τομείς για μια μέγιστη χρονική περίοδο ενός έτους. Καθώς αυτό προοριζόταν ως προσωρινό μέτρο μέχρι έως ότου ανακάμψει η οικονομία, δεν υπήρξε ποτέ ανάγκη ανάπτυξης μιας μεταναστευτικής πολιτικής. Ωστόσο με το 20 τοις εκατό του

¹³ Το Νοέμβριο 2008, η Κυπριακή Μαρωνιτική Αραβική γλώσσα ανακηρύχθηκε επίσημα ως μειονοτική γλώσσα με την έννοια του Ευρωπαϊκού Χάρτη για τις Περιφερειακές ή Μειονοτικές Γλώσσες.

πληθυσμού της Κύπρου να εκτιμάται ότι αποτελείται από αλλοδαπούς, οι αρχές αναγνωρίζουν την ανάγκη ανάπτυξης πολιτικής στον τομέα αυτό.

163. Το 2000, οι άδειες εργασίας παρατάθηκαν σε μέγιστο χρόνο έξι ετών. Τα επόμενα χρόνια αριθμοί-ρεκόρ αλλοδαπών ήρθαν στην Κύπρο, ακολουθούμενοι από υπηκόους της ΕΕ μετά την ένταξη το 2004. Το 2005, η Κυβέρνηση αποφάσισε να μειώσει τις δυνατότητες μετανάστευσης και επανήλθε στην προηγούμενη πολιτική της τετραετίας. Ως γενικός κανόνας, δεν είναι δυνατή η παράταση. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, παρατάσεις ενός χρόνου τη φορά μπορεί να ληφθούν.
164. Η μείωση των αδειών διαμονής και εργασίας από έξι σε τέσσερα χρόνια συνέπεσε με την ισχύ της υποχρέωσης σύμφωνα με την Οδηγία του Συμβουλίου 2003/109/ΕΚ για τα Κράτη Μέλη να παραχωρούν μακροχρόνια κατάσταση παραμονής σε υπηκόους χωρών του τρίτου κόσμου που έμειναν νόμιμα και συνεχώς στην επικράτειά τους για πέντε χρόνια. Η Κύπρος επικρίνεται από αρκετές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών για το ότι κατέστησε πολύ δύσκολη την απόκτηση αυτού του καθεστώτος. Σύμφωνα με μία έκθεση, μόνο σε 124 έχει παραχωρηθεί το καθεστώς της μακρόχρονης παραμονής, από το 2006.
165. Επιπλέον, από την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου, τον Ιανουάριο 2008,¹⁴ να αρνηθεί καθεστώς μακρόχρονης παραμονής σε αλλοδαπή γυναίκα ανεξάρτητα από το εάν παρέμενε νόμιμα και συνεχώς για περισσότερο από πέντε χρόνια, επειδή η άδεια παραμονής της είχε σημειωθεί ως «τελική μη ανανεώσιμη», σε κανέναν αλλοδαπό δεν έχει παραχωρηθεί το καθεστώς της μακρόχρονης παραμονής. Η ECRJ σημειώνει ότι παρόλο που αυτό δεν είναι αντίθετο με την Οδηγία, επιδεικνύει μια πολύ περιοριστική πολιτική προς τους μετανάστες.
166. Στην πραγματικότητα, μετά τη λήξη των αδειών παραμονής και εργασίας, πολλοί ξένοι εργάτες παραμένουν, εισερχόμενοι έτσι στην παρανομία. Παρόλο που ο Υπουργός Εσωτερικών έχει στην απόλυτη διακριτική ευχέρεια να τακτοποιήσει αυτούς τους ανθρώπους, το νομικό καθεστώς σπάνια επανακτάται. Άλλοι αναφέρεται ότι εγκαταλείπουν την Κύπρο αλλά επιστρέφουν με νέες ταυτότητες και πλαστά έγγραφα. Οι αρχές υποδεικνύουν ότι αυτό είναι σύνηθες φαινόμενο.
167. Ενώ η ECRJ σημειώνει ότι οι αρχές θεωρούν ότι ισχύει το κατάλληλο νομικό πλαίσιο σχετικά με τις διεθνείς συμβάσεις, το κεκτημένο της ΕΕ και η εθνική νομοθεσία, πρωτίστως ο Νόμος περί αλλοδαπών και Μετανάστευσης και ο Νόμος περί Προσφύγων, παίρνει θάρρος που μαθαίνει ότι μια επιτροπή εμπειρογνομόνων βρίσκεται αυτή τη στιγμή στη διαδικασία διαπραγμάτευσης της πρώτης περιεκτικής πολιτικής της χώρας σχετικά με την ενσωμάτωση, σε συνεργασία με την Επίτροπο Διοικήσεως. Αυτό θα αποτελείται από ένα τριετές σχέδιο δράσης προς εφαρμογή, το οποίο επικεντρώνεται μεταξύ άλλων σε τάξεις Ελληνικών, αύξηση της ευαισθητοποίησης από τα ΜΜΕ και εκπαίδευση των ξένων παιδιών.
168. Η ECRJ ενθαρρύνει τις αρχές να βασίσουν τη νέα πολιτική ενσωμάτωσης σε μια αμφίδρομη προσέγγιση, που θα προάγει την αμοιβαία αναγνώριση μεταξύ της πλειοψηφίας του Κυπριακού πληθυσμού και τις σχετικές ομάδες μεταναστών.

- *Μέτρα καταπολέμησης της παράνομης μετανάστευσης*

169. Η ECRJ σημειώνει ότι αφού υπάρχει πολιτική να μην παρατείνονται οι βίζες των μεταναστών εργατών πέραν της τετραετίας, πράγμα που καθιστά τις

¹⁴ Cresencia Cabotaje Motilla v. Republic of Cyprus (21.01.2008).

πιθανότητες απόκτησης ιθαγένειας σχεδόν αδύνατη για τους υπηκόους τρίτων χωρών, μια «βιομηχανία γάμων» λέγεται ότι έχει αναπτυχθεί μεταξύ υπηκόων τρίτων χωρών και Κυπρίων. Οι αρχές έχουν αναφέρει προσπάθειες καταπολέμησης των «εικονικών γάμων», περιλαμβανομένης της απαίτησης ενός πιστοποιητικού συμβίωσης και μιας έρευνας που πραγματοποιείται από τις τοπικές αρχές πριν παραχωρηθεί ιθαγένεια.

170. Εκτός αυτού, η ECRI ανησυχεί για τα σχέδια καταπολέμησης των εικονικών γάμων πριν ακόμα πραγματοποιηθούν. Ένα νομοσχέδιο ετοιμάζεται για να περιλάβει την υποχρέωση όλων των υπηκόων τρίτων χωρών που επιθυμούν να παντρευτούν Κύπριους ή πολίτες της ΕΕ να περάσουν προγαμιαίες συνεντεύξεις ώστε οι αρχές να διασφαλίσουν ότι η προτεινόμενη ένωση δεν είναι γάμος από συμφέρον με το σκοπό απόκτησης ιθαγένειας. Η ECRI θεωρεί ότι η προτεινόμενη νομοθεσία αποτελεί διάκριση με βάση την ιθαγένεια. Μπορεί επίσης να αποτελεί ένα κώλυμα στην απόλαυση του δικαιώματος γάμου σύμφωνα με το άρθρο 12 της ΕΣΑΔ.

171. Η ECRI συνιστά έντονα στις αρχές να αναθεωρήσουν τα νομοθετικά τους σχέδια για την υιοθέτηση μιας πολιτικής που απαιτεί από τους υπηκόους τρίτων χωρών που επιθυμούν να παντρευτούν Κύπριους ή πολίτες της ΕΕ να περάσουν από μια προγαμιαία συνέντευξη με τις αρχές μετανάστευσης πριν τους δοθεί άδεια να παντρευτούν.

- *Αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες*

172. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRI έκανε έναν αριθμό συστάσεων σχετικά με τους αιτούντες άσυλο, δηλαδή, ότι οι αρχές θα πρέπει (i) να διασφαλίσουν ότι επαρκείς ανθρωπίνι και οικονομικοί πόροι διατίθενται για τον αποτελεσματικό χειρισμό και μέσα σε λογικό χρονικό διάστημα όλες τις αιτήσεις αιτούντων άσυλο, (ii) να διασφαλίσουν ότι οι αιτούντες άσυλο κρατούνται μόνο όταν είναι απολύτως απαραίτητο και ότι λαμβάνονται μέτρα για εναλλακτικές λύσεις της κράτησης σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, (iii) να λάβουν επείγοντα μέτρα να διασφαλίσουν ότι το δικαίωμα των ατόμων να κάνουν αίτηση για άσυλο τυγχάνει απόλυτου σεβασμού, (iv) να διασφαλίσει ότι σαφείς πληροφορίες για τα δικαιώματα των αιτούντων άσυλο και των διαδικασιών αίτησης ασύλου είναι διαθέσιμες σε γλώσσες κατανοητές στους αιτούντες άσυλο στα αστυνομικά τμήματα και σε όλα τα μέρη που μπορεί να κάνουν αίτηση ασύλου, (v) να αυξήσουν την εκπαίδευση της αστυνομίας στα ανθρώπινα δικαιώματα, περιλαμβανομένων των θεμάτων ασύλου και μη-διάκρισης, (vi) να διασφαλίσουν ότι οποιαδήποτε υποτιθέμενη περίπτωση κακομεταχείρισης αιτούντων άσυλο από αστυνομικούς ερευνάται ταχύτατα εις βάθος και τα άτομα που κρίνονται υπεύθυνα τιμωρούνται δεόντως, (vii) να λάβουν μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης των αιτούντων άσυλο σε δωρεάν ή φθηνή νομική αρωγή και εκπροσώπηση, (viii) να λάβουν επείγοντα μέτρα για τη διασφάλιση του ότι οι αιτούντες άσυλο μπορούν στην πράξη να έχουν πρόσβαση σε όλα τα δικαιώματα τα οποία τους παραχωρούνται δια νόμου, περιλαμβανομένων τομέων όπως η παροχή υγειονομικής περίθαλψης, οι υπηρεσίες πρόνοιας, η εκπαίδευση και η απασχόληση, (ix) να διασφαλίσουν ότι οι αιτούντες άσυλο δεν υφίστανται διάκριση κατά την άσκηση του δικαιώματος εργασίας που τους παραχωρεί ο νόμος, τονίζοντας ότι οποιαδήποτε μέτρα λαμβάνονται από τις Κυπριακές αρχές σχετικά με την πρόσβαση στην απασχόληση και των επιδομάτων κοινωνικής πρόνοιας των αιτούντων άσυλο δεν θα πρέπει να ωθήσει τα άτομα αυτά προς την παρανομία, (x) να διασφαλίσουν ότι το δικαίωμα προστασίας από επαναπροώθηση των αιτούντων άσυλο τυγχάνει απόλυτου σεβασμού και ότι δεν πραγματοποιούνται απελάσεις πριν ολοκληρωθούν οι διαδικασίες ασύλου σε όλες τις περιπτώσεις, (xi) να αποφύγουν να υιοθετούν πολιτικές αποτροπής στον τομέα του ασύλου και από να παρουσιάζουν τις πολιτικές ασύλου στο κοινό ως πολιτικές αποτροπής.

173. Η ECRI σημειώνει ότι σχετικά λίγα πράγματα έχουν αλλάξει όσον αφορά τις πολυάριθμες ανησυχίες που ήγειρε στην τρίτη της έκθεση. Μερικά από τα παραπάνω θέματα έχουν ήδη αντιμετωπιστεί σε άλλα τμήματα αυτής της έκθεσης. Παρακάτω βρίσκονται μερικές πρόσθετες παρατηρήσεις σχετικά με τους αιτούντες άσυλο.
174. Οι αρχές πληροφόρησαν την ECRI ότι αρκετά μέτρα έχουν υιοθετηθεί για το χειρισμό των πιέσεων στο σύστημα ασύλου που στοχεύουν στην επίτευξη μιας δίκαιης, γρήγορης και αποτελεσματικής διαδικασίας ασύλου. Η Υπηρεσία Ασύλου ενισχύθηκε με πρόσθετο προσωπικό. Αξιωματούχοι επιλεξιμότητας τοποθετήθηκαν στα σημεία κατάθεσης αιτήσεων ασύλου και ένας μεγάλος αριθμός αιτήσεων ασύλου εξετάζονται πλέον επιτόπου. Αυτές οι προσπάθειες είχαν ως αποτέλεσμα μια σημαντική μείωση στη συσσώρευση υποθέσεων σε εκκρεμότητα. Σύμφωνα με τις στατιστικές που παρείχε η υπηρεσία Ασύλου, υπήρχαν 9411 υποθέσεις σε εκκρεμότητα το 2006, ενώ το Μάρτιο 2010 ο αριθμός ήταν 1077.
175. Η ECRI χαίρεται που σημειώνει ότι υπάρχει στενή συνεργασία μεταξύ της Υπηρεσίας Ασύλου και της UNHCR, η οποία έχει απεριόριστη πρόσβαση στους φακέλους και μπορεί να παρουσιάζει τις απόψεις της για διάφορες υποθέσεις.
176. Η ECRI σημειώνει ότι κατά το πρώτο εξάμηνο μετά την κατάθεση της αίτησης για άσυλο (κατά την οποία απαγορεύεται η απασχόληση), οι αιτούντες άσυλο μπορούν να μένουν στο μόνο κέντρο υποδοχής της Κύπρου στο χωριό Κοφίνου. Υπήρξαν παράπονα για το ότι αυτή η εγκατάσταση είναι απομακρυσμένη, πράγμα που κάνει τις επαφές με την τοπική κοινότητα δύσκολες. Η μόνη υπηρεσία που παρέχεται είναι μαθήματα Ελληνικών. Η ECRI σημειώνει ότι οι αρχές σχεδιάζουν να ιδρύσουν στη Λάρνακα ένα κέντρο υποδοχής για τους αιτούντες άσυλο. Αυτό πρόκειται να είναι «υπηρεσία μιας στάσης», όπου όλες οι ανάγκες των αιτούντων άσυλο μπορούν να ικανοποιηθούν από την πρώτη μέρα και όλες οι υπηρεσίες να παρέχονται σε ένα μέρος.
177. Όσον αφορά τις πληροφορίες για άσυλο, οι αρχές πληροφόρησαν την ECRI ότι η αστυνομία παρείχε σε όλα τα άτομα υπό κράτηση ένα ενημερωτικό φυλλάδιο το οποίο διατίθεται σε 10 γλώσσες (Αραβικά, Βουλγάρικα, Κινέζικα, Αγγλικά, Φαρσί, Γαλλικά, Ελληνικά, Ρουμανικά, Ρωσικά και Τούρκικα). Ωστόσο, σύμφωνα με άλλες οργανώσεις και ΜΚΟ, η πρόσβαση στις πληροφορίες σχετικά με την πιθανότητα αίτησης ασύλου είναι δύσκολη καθώς τα φυλλάδια δεν διανέμονται ή διατίθενται κατάλληλα. Ακόμα, τα φυλλάδια είναι μακροσκελή (11 σελίδες Α4) και οι πληροφορίες είναι απηρχαιωμένες. Δεν υπάρχει λίστα υποστηρικτικών ΜΚΟ και κανένα στοιχείο επικοινωνίας της Αρχής Ισότητας για την υποβολή παραπόνων. Η ECRI ενθαρρύνεται που μαθαίνει ότι τα φυλλάδια ξανασυντάσσονται.
178. Όσον αφορά την κοινωνική πρόνοια, οι αιτούντες άσυλο έχουν το δικαίωμα δημόσιου βοηθήματος μόλις καταθέσουν την αίτηση ασύλου, εφόσον το πρώτο εξάμηνο δεν έχουν καμία πρόσβαση στην αγορά εργασίας. Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία που παρασχέθηκαν από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, ο αριθμός των αιτούντων άσυλο οι οποίοι λαμβάνουν δημόσια βοήθεια έχει αυξηθεί από 1500 το 2008 σε 2506 το 2009.
179. Το μηνιαίο επίδομα δημόσιου βοηθήματος καλύπτει έξοδα για στέγαση, τροφή, ένδυση και ένα προσωπικό επίδομα για τον αποδέκτη για τυχόν εξαρτώμενα μέλη της οικογένειας. Για να λάβουν κοινωνικά επιδόματα, οι αιτούντες άσυλο πρέπει να δώσουν διεύθυνση διαμονής, πράγμα αδύνατο για πολλούς που είναι άστεγοι (βλ. τμήμα παραπάνω περί Στέγασης). Η ECRI έμαθε επίσης ότι, λόγω της χρόνιας έλλειψης προσωπικού στο γραφείο κοινωνικών επιδομάτων, χρειάζονται κατά μέσον όρο τέσσερις μήνες πριν τη διευθέτηση των αιτήσεων

για κοινωνικό επίδομα και τη λήψη του βοηθήματος από τους αιτούντες άσυλο. Αυτό σαφώς ωθεί πολλούς αιτούντες άσυλο στην εύρεση εργασίας για επιβίωση.

180. Η ECRJ παροτρύνει τις αρχές να βρουν έναν τρόπο επιτάχυνσης της διαδικασίας και της λήψης κοινωνικής αρωγής έτσι ώστε οι αιτούντες άσυλο να μην ωθούνται στην παρανομία.

181. Η ECRJ σημειώνει τον τραγικό θάνατο ενός αιτούντος άσυλο το Σεπτέμβριο 2010. αρχικές εκθέσεις υποδεικνύουν ότι η υπόθεση αφορά διοικητικά προβλήματα και έλλειψη συντονισμού μεταξύ των υπευθύνων για τα κοινωνικά επιδόματα και την απασχόληση του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Ο διαβητικός αιτητής ασύλου λάμβανε ιατρική φροντίδα και δημόσιο βοήθημα από το 2005 μέχρι τον Ιούνιο 2010. Τον Ιούνιο 2010, ο υπεύθυνος δημόσιων βοηθημάτων του είπε ότι θα έπρεπε να εργαστεί προκειμένου να λάβει επιδόματα. Ο υπεύθυνος απασχόλησης ισχυρίστηκε ότι οι αιτούντες άσυλο έχουν δικαίωμα χειρωνακτικής εργασίας και του προσέφερε δουλειά την οποία αρνήθηκε. Κατά τη διάρκεια της διαφωνίας μεταξύ των δύο υπευθύνων, τα βοηθήματα του αιτούντος άσυλο ακυρώθηκαν. Η κάρτα υγείας του διασφάλιζε ότι ακόμα θα μπορούσε να λαμβάνει ινσουλίνη, αλλά η οικονομική του κατάσταση σήμαινε ότι δεν θα είχε τα μέσα για τακτικά γεύματα ώστε να ελέγξει την αρρώστια του. Πέθανε μετά από κώμα που οφειλόταν στο διαβήτη.

182. Μετά το περιστατικό, οι αρχές πληροφόρησαν την ECRJ ότι σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες ένας αιτητής ασύλου που ζητά κοινωνικά επιδόματα πάσχει από κάποια ιατρική πάθηση που τον καθιστά ανίκανο να εργαστεί ή μόνον ικανό να κάνει ελαφρά εργασία θα παραπέμπεται σε Ιατροσυμβούλιο, για αξιολόγηση. Ενώ η απόφαση του Ιατροσυμβουλίου εκκρεμεί, ο αιτητής ασύλου θα λαμβάνει δημόσιο βοήθημα.¹⁵ Η ECRJ καλωσορίζει την άμεση διορθωτική ενέργεια από την πλευρά των Κυπριακών αρχών και τις ενθαρρύνει να διασφαλίσουν ότι σε όλες τις περιπτώσεις η κοινωνική βοήθεια δεν διακόπτεται μέχρις ότου είναι βέβαιο ότι ένας αιτητής ασύλου έχει άλλα μέσα οικονομικής υποστήριξης.

183. Όσον αφορά τη νομική αρωγή, δεν διατίθεται σε διοικητικές διαδικασίες. Η ECRJ σημειώνει ότι οι δύο πρώτες φάσεις της διαδικασίας ασύλου, ενώπιον της Υπηρεσίας Ασύλου και της Αναθεωρητικής Υπηρεσίας Προσφύγων, είναι και οι δύο διοικητικές διαδικασίες. Οι αρχές δήλωσαν ότι σύμφωνα με το Νόμο περί Προσφύγων, ένας αιτητής έχει το δικαίωμα να έχει δικηγόρο ή νομικό σύμβουλο με ίδια έξοδα σε όλα τα στάδια της διαδικασίας ασύλου και ότι οι αιτητές ασύλου έχουν πρόσβαση σε δωρεάν νομική αρωγή μέσα από προγράμματα τα οποία χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων και την Κυπριακή Δημοκρατία. Ωστόσο, στην πραγματικότητα, λίγοι αιτητές ασύλου έχουν τα οικονομικά μέσα να απασχολήσουν ιδιώτες δικηγόρους και υπάρχουν μόνο δύο ΜΚΟ που λειτουργούν στη χώρα με ενδιαφέρον στη βοήθεια αιτητών ασύλου.

184. Η ECRJ συνιστά στις αρχές να προσφέρουν μεγαλύτερη υποστήριξη στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που ενδιαφέρονται για τη βοήθεια των αιτητών ασύλου.

185. Ένα άτομο του οποίου η αίτηση για άσυλο απορρίπτεται μπορεί δευτεροβάθμια να υποβάλλει έφεση στο Ανώτατο Δικαστήριο για ακυρωτική διαδικασία. Ο πρόσφατος Νόμος 132(I)/2009 τροποποίησε το νόμο περί Νομικής Αρωγής του 2002, σύμφωνα με την Οδηγία του Συμβουλίου της ΕΕ 2005/85/EC για τα

¹⁵ Παρόλο που η έκθεση καλύπτει την κατάσταση μέχρι τις 9 Δεκεμβρίου 2010, η ECRJ θεώρησε σημαντικό να συμπεριλάβει αυτή την πληροφορία για την οποία οι Κυπριακές αρχές επέσυραν την προσοχή της.

ελάχιστα πρότυπα διαδικασιών Κρατών Μελών για την παραχώρηση και την άρνηση κατάστασης πρόσφυγα, για την παράταση της καταλληλότητας για δωρεάν νομική αρωγή, περιλαμβανομένων των συμβουλών, της βοήθειας και της εκπροσώπησης, σε αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες σε εφέσεις ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Η ECRI σημειώνει ότι οι αιτήσεις για νομική αρωγή εξετάζονται υπό το πρίσμα των μέσων και σοβαρότητας της υπόθεσης: οι αιτούντες άσυλο πρέπει να επιδείξουν έλλειψη επαρκών οικονομικών πόρων και το ότι η έφεση είναι πιθανό να επιτύχει.

186. Διεθνείς οργανώσεις και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών έχουν αναφέρει μεγάλες δυσκολίες στην εφαρμογή της νέας νομοθεσίας. Πρώτον, καμία πληροφορία σχετικά με τη νέα πιθανότητα νομικής αρωγής δεν έχει παρασχεθεί στους αιτούντες άσυλο. Δεύτερον, εφόσον οι περισσότεροι αιτούντες άσυλο δεν έχουν επαρκή γνώση χειρισμού των Ελληνικών, είναι σχεδόν αδύνατο για αυτούς να διατυπώσουν μια επιτυχή νομική αίτηση, ιδιαίτερα όσον αφορά τη σοβαρότητα της υπόθεσης. Τρίτον, αναφέρεται ότι αμέσως μόλις ληφθεί μια απορριπτική δευτεροβάθμια απόφαση, ένα διάταγμα απέλασης στέλνεται με φαξ στην αστυνομία και εκείνοι των οποίων απορρίφθηκε η αίτηση ασύλου συχνά συλλαμβάνονται πριν ακόμα λάβουν το γράμμα που τους πληροφορεί για την απορριπτική απόφαση της Αναθεωρητικής Υπηρεσίας Προσφύγων ή έχουν την ευκαιρία υποβολής έφεσης στο Ανώτατο Δικαστήριο. Έτσι κι αλλιώς, η υποβολή έφεσης δεν έχει καμία ανασταλτική επίδραση στο διάταγμα απέλασης. Αυτό εγείρει ερωτήματα αναφορικά με την αρχή της μη επαναπροώθησης. Οι αρχές, ωστόσο, διαβεβαίωσαν την ECRI ότι η Υπηρεσία Ασύλου παίρνει όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει ότι η αρχή της μη επαναπροώθησης τυγχάνει πλήρους σεβασμού και ότι καμία απέλαση δεν πραγματοποιείται πριν ολοκληρωθεί η εξέταση μιας υπόθεσης ασύλου. Τέλος, εάν η νομική αρωγή χορηγηθεί δεν υπάρχει κατάλογος δικηγόρων που ειδικεύονται σε θέματα ασύλου από την οποία να επιλέξουν οι αιτούντες άσυλο.
187. Η ECRI αντιλαμβάνεται ότι μόνο σε δύο αιτούντες άσυλο χορηγήθηκε νομική αρωγή αφότου υιοθετήθηκε η τροποποίηση το Δεκέμβριο 2009 και γύρω στους 100 έχουν εκπροσωπήσει τον εαυτό τους ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου χωρίς νομική αρωγή. Επιπλέον, πολύ λίγες αποφάσεις έχουν ληφθεί από το Ανώτατο Δικαστήριο να στείλει μια υπόθεση πίσω στην Αναθεωρητική Υπηρεσία Προσφύγων.
188. Η ECRI συνιστά ότι οι αρχές πρέπει να διασφαλίσουν ότι οι αιτητές ασύλου έχουν πρόσβαση σε κατάλληλη νομική αρωγή κατά τη διάρκεια ολόκληρης της διαδικασίας αίτησης ασύλου και όχι μόνο στο στάδιο έφεσης.
189. Η ECRI συνιστά ότι οι αρχές πρέπει να διασφαλίσουν ότι οι αιτούντες άσυλο έχουν την επίγνωση της διαθεσιμότητας νομικής αρωγής για την αμφισβήτηση των απορριπτικών αποφάσεων ασυλίας ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου.
190. Όσον αφορά την κακομεταχείριση από την αστυνομία των αιτούντων άσυλο, η ECRI πληροφορείται ότι αυτή τώρα είναι περιορισμένη σε σπάνια μεμονωμένα περιστατικά.
191. Η ECRI σημειώνει με ανησυχία μια νέα εξέλιξη σχετικά με ανήλικους που έχουν διαχωριστεί από την οικογένειά τους ή είναι ασυνόδευτοι. Σε διαδικασίες ασύλου οι ανήλικοι αυτοί πρέπει να εκπροσωπούνται από την Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, που απασχολεί ιδιώτες δικηγόρους για το σκοπό αυτό. Η Υπηρεσία Ασύλου ισχυρίστηκε ότι αυτό δεν ήταν σύμφωνα με το νόμο και ότι η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού πρέπει να χρησιμοποιεί το δικό της προσωπικό για την εκπροσώπηση των εν λόγω παιδιών. Καθώς η Επίτροπος δεν έχει νομικά καταρτισμένο προσωπικό, η διαδικασία συνέντευξης παιδιών για να προσδιοριστεί η ιδιότητα

του πρόσφυγα έχει καταλήξει σε αδιέξοδο. Γύρω στα 30 παιδιά παραμένουν σε μια κατάσταση νομικής λήθης.

192. Η ECRJ συνιστά στις αρχές να βρουν μια λύση το συντομότερο δυνατό σχετικά με τη νομική εκπροσώπηση στην διαδικασία εξέτασης των αιτήσεων για άσυλο των ανήλικων που διαχωρίζονται από την οικογένειά τους ή είναι ασυνόδευτοι.

- *Κράτηση και απέλαση*

193. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRJ συνέστησε σθεναρά στις Κυπριακές αρχές να διασφαλίσουν ότι οι απελάσεις διενεργούνται σε όλες τις περιπτώσεις με πλήρη σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα των ενδιαφερόμενων ατόμων και ότι λαμβάνονται υπ' όψη οι επί μέρους συνθήκες περιλαμβανομένων των οικογενειακών δεσμών, της διάρκειας παραμονής και των λόγων υγείας. Συνέστησε ότι τα άτομα τα οποία κρατούνται εν αναμονή απέλασης δεν πρέπει να βρίσκονται υπό κράτηση για χρονικό διάστημα πέραν του αυστηρά απαραίτητου για τη διενέργεια της απέλασης. Τέλος ενεθάρρυνε τις Κυπριακές αρχές να εξετάσουν την πιθανότητα δημιουργίας μιας ειδικής διαδικασίας η οποία θα επέτρεπε σε έναν αριθμό μεταναστών να επαναποκτήσουν νομικό καθεστώς στην Κύπρο.

194. Οι αλλοδαποί κρατούνται είτε στο Μπλοκ 10 των Κεντρικών Φυλακών Λευκωσίας ή στα αστυνομικά τμήματα της χώρας. Η ECRJ σημειώνει ότι τα δεύτερα δεν είναι σχεδιασμένα για μακροχρόνια κράτηση και είναι εντελώς ακατάλληλα. Η πλειοψηφία των κρατούμενων αλλοδαπών είναι «απαγορευμένοι μετανάστες» φυλακισμένοι *μεταξύ άλλων* για μικροαδικήματα, όπως παράνομη διαμονή και εργασία, για να απελαθούν σύμφωνα με το Νόμο περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης. Πολλοί επίσης είναι αιτητές ασύλου που μπορεί να κρατούνται κατά τις διατάξεις του Νόμου περί Προσφύγων με σκοπό την επαλήθευση της ταυτότητάς τους ή, σε περίπτωση που δεν τους παραχωρήθηκε άσυλο, εκκρεμούσας της απέλασής τους. Οι αιτούντες άσυλο που εργάζονται παράνομα τυγχάνουν της ίδιας μεταχείρισης με τους μετανάστες. Τέλος, υπάρχει μια κατηγορία κρατούμενων που δεν μπορούν να απελαθούν διότι δεν έχουν ή δεν μπορούν να λάβουν τα απαραίτητα ταξιδιωτικά έγγραφα από τις χώρες προέλευσής τους.

195. Ως διοικητικές αποφάσεις, για τις κρατήσεις και τις απελάσεις μπορεί να ασκηθεί έφεση στο Ανώτατο Δικαστήριο. Ωστόσο, όπως παρατηρήθηκε στην τρίτη έκθεση της ECRJ, μια έφεση δεν έχει καμία ανασταλτική επίδραση, εκτός αν δοθεί ένα προσωρινό διάταγμα από το Ανώτατο Δικαστήριο.

196. Σε απάντηση της κριτικής από αρκετές διεθνείς οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αφορούν τη μακροχρόνια κράτηση και τις ανεπαρκείς συνθήκες, συνωστισμός, προβλήματα με το φαγητό, την υγιεινή και τις επισκέψεις, ιδιαίτερα από ΜΚΟ, ο Υπουργός Εσωτερικών ανακοίνωσε τον Μάιο του 2008 ότι αν οι απελάσεις δεν μπορούσαν να πραγματοποιηθούν μέσα σε λογικό χρονικό διάστημα (γενικά έξι μήνες) η Κυβέρνηση θα άφηνε τους αλλοδαπούς χωρίς έγγραφα και εκείνους των οποίων απορρίφθηκε η αίτηση ασύλου και θα τους παραχωρήσει άδειες παραμονής και εργασίας για ένα περιορισμένο χρονικό διάστημα, εφόσον δεν έχουν βρεθεί ένοχοι για κάποιο έγκλημα.

197. Ενώ η ECRJ καλωσορίζει αυτή τη θετική εξέλιξη, σημειώνει επίσης ότι οι ελεύθεροι κρατούμενοι αντιμετωπίζουν έναν αριθμό προκλήσεων σχετικά με τις απαιτήσεις απασχόλησης και πρόσβασης στην κοινωνική πρόνοια, που μπορούν να έχουν σαν αποτέλεσμα στο να καταφύγουν σε παράνομη εργασία και να βγουν στην παρανομία. Η ECRJ έχει την άποψη ότι αυτό το μέτρο είναι βέβαια ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση αλλά χρειάζεται κατάλληλη ρύθμιση αν πρόκειται να είναι μια εφαρμόσιμη λύση.

198. Η ECRI συνιστά στις αρχές να θεσπίσουν νομοθετικές διατάξεις που θα ρυθμίζουν κανονίζουν την ελευθέρωση των κρατουμένων που δεν μπορούν να απελαθούν μέσα στο καθορισμένο χρονικό διάστημα και να παρέχουν την απαραίτητη βοήθεια.
199. Οι μετανάστες που αντιμετωπίζουν απέλαση μπορούν να κάνουν έφεση στο Ανώτατο Δικαστήριο. Επί του παρόντος, δεν διατίθεται νομική αρωγή για τέτοιες εφέσεις. Οι αρχές έχουν πληροφρήσει την ECRI ότι υπάρχουν σχέδια να επεκταθεί η νομική αρωγή σε μετανάστες όταν προσφεύγουν στο Ανώτατο Δικαστήριο.
200. Η ECRI ενθαρρύνει τις αρχές να επιδιώξουν τα σχέδιά τους για επέκταση της νομικής αρωγής σε μετανάστες που υποβάλλουν έφεση κατά της απέλασης ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου.
201. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRI συνέστησε στις Κυπριακές αρχές να παρέχουν ευρύτερη στήριξη περιλαμβανομένης και της οικονομικής στήριξης στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών οι οποίες δραστηριοποιούνται στην υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των αιτούντων άσυλο και των μεταναστών στην Κύπρο. Έχει ήδη επισημάνει ότι υπάρχουν μόνο δύο ΜΚΟ που βοηθούν ενεργά τους μετανάστες και τους αιτούντες άσυλο. Η ECRI λυπάται που λαμβάνουν πολύ περιορισμένη χρηματοδότηση και υποστήριξη από την Κυβέρνηση.
202. Η ECRI συνιστά και πάλι στις αρχές να παρέχουν ευρύτερη στήριξη στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών οι οποίες δραστηριοποιούνται στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων των μεταναστών και των αιτούντων άσυλο.

VI. Συμπεριφορά αξιωματούχων επιβολής του νόμου

203. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRI επανέλαβε τη σύστασή της οι Κυπριακές αρχές να δημιουργήσουν έναν ανεξάρτητο μηχανισμό τελείως διαχωρισμένο από τις δομές της αστυνομίας και με τον δέοντα σεβασμό στις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως για τη διερεύνηση των ισχυρισμών της κακής συμπεριφοράς της αστυνομίας, περιλαμβανομένης της ρατσιστικής συμπεριφοράς ή της συμπεριφοράς φυλετικών διακρίσεων.
204. Η ECRI χαίρεται που σημειώνει ότι η Ανεξάρτητη Αρχή Διερεύνησης Ισχυρισμών και Παραπόνων σχετικά με την Αστυνομία ιδρύθηκε δια νόμου το 2006. έχει δικαιοδοσία να ερευνά παράπονα που σχετίζονται με κακή συμπεριφορά της αστυνομίας, περιλαμβανομένης της δωροδοκίας, της διαφθοράς, του παράνομου οικονομικού κέρδους, των παραβάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της κατάχρησης εξουσίας, της προνομιούχου μεταχείρισης και της συμπεριφοράς που υπονομεύει την υπόληψη της αστυνομίας. Επίσης έχει την εξουσία να ενεργεί *αυτεπάγγελα* και να ξεκινάει τις δικές της έρευνες. Εκτός από την ερευνητική της εργασία, η Ανεξάρτητη Αρχή συχνά κάνει συστάσεις στην αστυνομία μετά από την έρευνα ορισμένων υποθέσεων και τα μέλη της δίνουν διαλέξεις στην Αστυνομική Ακαδημία.
205. Η Ανεξάρτητη Αρχή διοικείται από μια πενταμελή επιτροπή, η οποία διορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο, τα μέλη της οποίας πρέπει να έχουν «αναγνωρισμένο κύρος και ηθική υπόληψη». Δύο πρέπει να είναι δικηγόροι και ένας μπορεί να είναι πρώην αστυνομικός. Η επιτροπή διορίζει ανεξάρτητους ερευνητές από έναν κατάλογο που καταθέτει ο Γενικός Εισαγγελέας για να εξετάζει τα παράπονα. Μετά την ολοκλήρωση της έρευνας, οι υποθέσεις που αφορούν ποινικά αδικήματα προωθούνται στο Γενικό Εισαγγελέα, ο οποίος έχει τη διακριτική ευχέρεια να κινησει ποινικές διαδικασίες ή όχι. Σε περίπτωση πειθαρχικών παραπτώματων, οι υποθέσεις προωθούνται στον Αρχηγό της Αστυνομίας ο οποίος υποχρεώνεται να κινησει πειθαρχική διαδικασία.

206. Σύμφωνα με πληροφορίες που παρείχαν οι Κυπριακές αρχές, για την περίοδο 2006-2009 ερευνάται ετησίως ένας μέσος όρος 68 ποινικών υποθέσεων εναντίον μελών της αστυνομίας και ένας μέσος όρος 129 υποθέσεων ερευνάται από τα εσωτερικά πειθαρχικά συμβούλια της αστυνομίας. Για την ίδια περίοδο, τερματίστηκε η απασχόληση στην υπηρεσία 24 μελών της αστυνομίας που ενέχονταν σε εγκληματικές ή / και πειθαρχικές έρευνες. Η ECRI συμπεραίνει ότι η απουσία επαρκών σωφρονιστικών τιμωριών μπορεί να εξηγήσει εν μέρει γιατί συνεχίζουν να υπάρχουν εκθέσεις ανάρμοστης συμπεριφοράς και σκληρών τακτικών από την αστυνομία στην Κύπρο.
207. Τα δεδομένα παραπόνων υποδεικνύουν την εθνικότητα του θύματος. Δεν διατίθενται πληροφορίες για το πόσα παράπονα αφορούν ισχυρισμούς βίας ή φυλετικών διακρίσεων. Το 2009, η Αρχή έλαβε συνολικά 112 παράπονα, 35 από τα οποία προέρχονταν από ξένους / αλλοδαπούς. 18 παράπονα προέρχονταν από Τουρκοκύπριους. Μία υπόθεση αφορούσε έναν 18χρονο από τη Ζιμπάμπουε που ισχυρίστηκε ότι τον έδειρε η αστυνομία. Η ακρόαση αυτής της υπόθεσης αστυνομικής βίας εκκρεμεί ακόμα.
208. Η πλήρης διακριτική ευχέρεια του Γενικού Εισαγγελέα να δώσει ή όχι σε ποινικές υποθέσεις, περιλαμβανομένων και αυτές οι οποίες παραπέμπονται από την Ανεξάρτητη Αρχή, θα μπορούσε να θεωρηθεί ως αδυναμία στην αποτελεσματική εφαρμογή της εντολής της Ανεξάρτητης Αρχής και μπορεί τελικά να υποσκάψει την αξιοπιστία της.
209. Παρά ταύτα, η ECRI χαιρέται που σημειώνει ότι σύμφωνα με τις περισσότερες αναφορές, η ίδρυση της Ανεξάρτητης Αρχής αποτελεί μια θετική εξέλιξη. Είναι σίγουρα ένα παράδειγμα καλής πρακτικής στην Ευρώπη. Το κοινό γνωρίζει όλο και περισσότερο την εργασία της, όπως φαίνεται από την αύξηση του αριθμού παραπόνων κάθε χρόνο.
210. Η ECRI πληροφορείται ότι μεμονωμένα αλλά σοβαρά περιστατικά ρατσιστικής κατηγοριοποίησης έχουν σημειωθεί πρόσφατα στην Κύπρο. Ένα περιστατικό αφορούσε μια τεράστια αστυνομική επιχείρηση νωρίς στις 25 Σεπτεμβρίου 2009, κατά την οποία η αστυνομία συνέλαβε 150 μετανάστες. Η αστυνομία δήλωσε ότι η επιχείρηση έγινε κυρίως για την εκτέλεση 21 ενταλμάτων σύλληψης και 25 διατάγματα αναζήτησης σε σχέση με επεισόδια έξω από ένα τζαμί τον προηγούμενο μήνα. Η επιχείρηση, η οποία απαιτούσε οδοφράγματα και τη χρήση χειροπέδων, έτυχε μεγάλη προσοχής από τα ΜΜΕ και παρουσιάστηκε σε όλα τα τηλεοπτικά κανάλια. Αποτέλεσε ένα επίκεντρο αντιπαράθεσης για πολλές βδομάδες που ακολούθησαν. Η Επιτροπή Διοικήσεως επέκρινε την αστυνομία για τη δυσανάλογη αντίδρασή της και γιατί διαδίδει την ξενοφοβία. Η έκθεσή της επεσήμανε ότι πολλές συλλήψεις έγιναν χωρίς διατάγματα ή κάποια αντικειμενικά στοιχεία που δικαιολογούσαν υπόψη ότι τα σχετικά άτομα είχαν διαπράξει αδίκημα. Οι συλλήψεις είχαν βασιστεί μόνο στο γεγονός ότι τα σχετικά άτομα ζούσαν σε ορισμένη περιοχή ή στην εθνική τους καταγωγή. Η έκθεση της Επιτροπής συνέστησε ότι η ρατσιστική κατηγοριοποίηση θα πρέπει να οριστεί σαφώς και να απαγορευτεί δια νόμου και ότι η αστυνομία θα έπρεπε να ενισχύσει τα μέτρα κατά της πρακτικής αυτής παρέχοντας σαφείς κατευθυντήριες γραμμές. Επίσης δήλωσε ότι η αστυνομία θα έπρεπε να εξετάσει την πρόσληψη μεταναστών ως αστυνομικών σαν μέτρο ενίσχυσης της εμπιστοσύνης μεταξύ της αστυνομίας και της κοινότητας των αλλοδαπών και ότι νομικά εμπόδια όπως η απαίτηση για τους αστυνομικούς να έχουν την Κυπριακή υπηκοότητα, θα έπρεπε να αρθεί.
211. Η ECRI εφιστά την προσοχή των αρχών σχετικά με αυτό, στην υπ' αριθμό 11 Σύσταση Γενικής Πολιτικής για την καταπολέμηση του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων στην αστυνόμευση, η οποία δηλώνει ότι οι πρακτικές ρατσιστικής κατηγοριοποίησης της αστυνομίας ενισχύουν την προκατάληψη και

τα στερεότυπα κατά ορισμένων εθνικών ομάδων και νομιμοποιούν το ρατσισμό και τις φυλετικές διακρίσεις εναντίον τους στον γενικό πληθυσμό.

212. Η ECRI συνιστά στις αρχές να πάρουν μέτρα για το σαφή προσδιορισμό, την πρόληψη και την απαγόρευση της ρατσιστικής κατηγοριοποίησης από την αστυνομία, λαμβάνοντας υπόψη την υπ' αριθμό 11 Σύσταση Γενικής Πολιτικής για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της φυλετικής διάκρισης στην αστυνομία.

VII. Παρακολούθηση του Ρατσισμού και των Φυλετικών Διακρίσεων

213. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRI συνέστησε στις Κυπριακές αρχές να βελτιώσουν τα συστήματα παρακολούθησής τους συγκεντρώνοντας σχετικές πληροφορίες που προέρχονται από κατηγορίες όπως είναι η εθνοτική καταγωγή, η γλώσσα, η θρησκεία, και η εθνικότητα σε διαφορετικούς τομείς πολιτικής και να διασφαλίσουν ότι αυτό γίνεται σε όλες τις περιπτώσεις με το δέοντα σεβασμό στις αρχές της εμπιστευτικότητας, της συγκατάθεσης κατόπιν ενημέρωσης, και του εκούσιου αυτοπροσδιορισμού των ατόμων που ανήκουν σε μία συγκεκριμένη ομάδα. Τα συστήματα αυτά θα μπορούσαν επίσης να λάβουν υπ' όψη τη διάσταση του φύλου ιδιαίτερα από την πλευρά της πιθανής διπλής ή πολλαπλής διάκρισης.

214. Η ECRI σημειώνει με ενδιαφέρον μία νέα απογραφή πληθυσμού πρόκειται να πραγματοποιηθεί το 2011. Η παρούσα έκθεση έχει τονίσει μια σοβαρή έλλειψη δεδομένων σε όλους τους τομείς της ζωής που κάνουν τη χάραξη αποτελεσματικής πολιτικής, δύσκολη ή αδύνατη. Η ECRI δεν μπορεί να τονίσει αρκετά τη σημασία της ευκαιρίας αυτής για συλλογή δεδομένων όπως υποδεικνύεται στη σύσταση παραπάνω. Η συλλογή τέτοιων δεδομένων δεν χρειάζεται να αποτελούν απειλή για τα ανθρώπινα δικαιώματα εάν οι αρχές της ανωνυμίας, της ενημερωμένης συγκατάθεσης και του εθελοντικού αυτοπροσδιορισμού τύχουν σεβασμού.

215. Η ECRI συνιστά έντονα στις αρχές να συγκεντρώσουν και να επεξεργαστούν αναλυτικά εθνοτικά στοιχεία σύμφωνα με τις αρχές της ανωνυμίας, της ενημερωμένης συγκατάθεσης και του εθελοντικού αυτοπροσδιορισμού.

VIII. Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση

216. Η ECRI χαίρεται που σημειώνει ότι η Κυπριακές αρχές έχουν ενεργοποιηθεί κατά τα τελευταία χρόνια στην προώθηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με το ρατσισμό και τη διάκριση, μέσα από μια σειρά εκστρατειών, συνεδρίων, σεμιναρίων, δημόσιων εκδηλώσεων και ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών διαφημίσεων. Πολλά και διαφορετικά Κυβερνητικά τμήματα έχουν αναμειχθεί σε αυτές τις πρωτοβουλίες, ιδιαίτερα το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού καθώς και το Γραφείο της Επιτρόπου (Συνηγόρου του Πολίτη) και ΜΚΟ. Η πλειοψηφία των εκδηλώσεων επικεντρωνόταν στις Οδηγίες μη διάκρισης της ΕΕ καθώς χρηματοδοτούνται, εν μέρει, από προγράμματα της ΕΕ.

217. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRI συνέστησε στις Κυπριακές αρχές να εντείνουν τις προσπάθειές τους για τη διεξαγωγή εξωσχολικών δραστηριοτήτων με σκοπό την εκπαίδευση των παιδιών στα ανθρώπινα δικαιώματα, με ιδιαίτερη έμφαση στις μη διακρίσεις και την ανάγκη σεβασμού της διαφορετικότητας. Συνέστησε να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την εκπαίδευση των καθηγητών σε αυτά τα μαθήματα. Η ECRI ενεθάρρυνε τις Κυπριακές αρχές στις προσπάθειές τους να ενισχύσουν τη διάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα μαθήματα της πολιτικής αγωγής. Μακροπρόθεσμα, ωστόσο, θεωρεί ότι οι Κυπριακές αρχές θα πρέπει να εξετάσουν την πιθανότητα να καταστήσουν τα ανθρώπινα

δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένης της μη διάκρισης, υποχρεωτικό μάθημα τόσο σε πρωτοβάθμιο όσο και σε δευτεροβάθμιο επίπεδο.

218. Η σημαντική ανανέωση του εκπαιδευτικού συστήματος, που βασίζεται στην ιδέα μιας «πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης», έχει ήδη περιγραφεί στο τμήμα παραπάνω για την Εκπαίδευση. Όσον αφορά τα μαθήματα πολιτικής αγωγής, οι Κυπριακές αρχές έχουν πληροφορήσει την ECRJ ότι η εκπαίδευση σε όλα τα σχολεία επικεντρώνεται όλο και περισσότερο στην αποδοχή της διαφορετικότητας και της ανοχής καθώς και στο σεβασμό για άλλους πολιτισμούς.
219. Σχετικά με το να γίνουν υποχρεωτικό αντικείμενο τα ανθρώπινα δικαιώματα, η ECRJ σημειώνει ότι το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού σχεδιάζει να συνεργαστεί με το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης για την εφαρμογή ενός προγράμματος σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα στην εκπαίδευση το οποίο θα προωθήσει, μεταξύ άλλων την ανάπτυξη και την υιοθέτηση συμπεριφορών σεβασμού στις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην πρακτική της διδασκαλίας, την ποιοτική διδασκαλία σχετικά με την εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την αλλαγή των αξιών, της νοοτροπίας και της συμπεριφοράς των μαθητών όσον αφορά την κατανόηση και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
220. Η ECRJ ενθαρρύνει τις αρχές να επιδιώξουν το στόχο τους για την εφαρμογή ενός προγράμματος σχετικά με την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα. Αυτό θα μπορούσε να είναι το πρώτο βήμα στο να γίνουν τα ανθρώπινα δικαιώματα υποχρεωτικό αντικείμενο στα σχολεία.
221. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRJ ενεθάρρυνε τις Κυπριακές αρχές στις προσπάθειές τους να ευαισθητοποιήσουν τα Κυπριακά σχολεία για τα προβλήματα ρατσισμού και φυλετικών διακρίσεων. Για το ρατσισμό στα σχολεία βλ. το τμήμα παραπάνω για την Εκπαίδευση.
222. Στην τρίτη της έκθεση, η ECRJ συνέστησε σθεναρά στις Κυπριακές αρχές να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την προώθηση των δραστηριοτήτων μεταξύ των μελών τόσο των Ελληνοκυπριακών όσο και των Τουρκοκυπριακών σχολικών κοινοτήτων με στόχο την προώθηση της συμφιλίωσης και της αποκατάσταση της εμπιστοσύνης μεταξύ των μελών αυτών των κοινοτήτων. Συνέστησε σθεναρά στις Κυπριακές αρχές να καλλιεργήσουν και να προωθήσουν σε δημόσιο διάλογο αυτά τα ζητήματα και να συνεργαστούν στενά με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών επί αυτών των στόχων σε όλο το εκπαιδευτικό σύστημα, περιλαμβανομένης της διδασκαλίας της ιστορίας.
223. Δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχουν και Ελληνοκυπριακές και Τουρκοκυπριακές σχολικές κοινότητες έχουν αναφερθεί στο τμήμα παραπάνω περί Εκπαίδευσης. Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση περιλαμβάνει την ανάπτυξη ενός νέου εκπαιδευτικού προγράμματος, το οποίο θα εισαχθεί κατά το σχολικό έτος 2011-2012. Η ECRJ χαιρέται που μαθαίνει ότι τα καινούρια σχολικά βιβλία που παράγονται θα αντανakλούν την ποικιλότητα και την πολλαπλότητα της κοινωνίας και θα περιλαμβάνουν συγκεκριμένες αναφορές στις δύο κοινότητες της Κύπρου, καθώς και τις θρησκευτικές ομάδες και τους Ρομά.

224. Η ECRI ενθαρρύνει τις αρχές να παρακολουθούν την ποιότητα των νέων βιβλίων ιστορίας σε στενή συνεργασία με όλες τις σχετικές κοινότητες και ομάδες ώστε να απομακρύνουν οποιαδήποτε ρατσιστικά στοιχεία¹⁶ ή στοιχεία διάκρισης.

¹⁶ Η ECRI υπενθυμίζει ότι σύμφωνα με την υπ' αριθμό 7 Σύσταση Γενικής Πολιτικής της, το «ρατσιστικό» μπορεί να σχετίζεται, *μεταξύ άλλων*, με τη θρησκεία, τη γλώσσα, την ιθαγένεια ή την εθνική ή εθνοτική καταγωγή.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΕΝΔΙΑΜΕΣΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

Οι τρεις συγκεκριμένες συστάσεις για την εφαρμογή των οποίων η ECRI ζητά να δοθεί προτεραιότητα από τις αρχές της Κύπρου είναι οι ακόλουθες:

- Η ECRI συνιστά έντονα στις Κυπριακές αρχές να λάβουν επείγοντα μέτρα για την πλήρη εφαρμογή του προγράμματος Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας, ιδιαίτερα όσον αφορά το 18^ο Δημοτικό Σχολείο, για να διασφαλίσει ότι το δικαίωμα εκπαίδευσης όπως εμπεριέχεται στο Άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου της ΕΣΑΔ τυχάνει σεβασμού και στην πράξη.
- Η ECRI συνιστά έντονα στις αρχές να αναθεωρήσουν τα νομοθετικά τους σχέδια για την υιοθέτηση μιας πολιτικής που απαιτεί από τους υπηκόους χωρών του τρίτου κόσμου που επιθυμούν να παντρευτούν Κύπριους ή πολίτες της ΕΕ να περάσουν από μια προγαμιαία συνέντευξη, από τις Αρχές Μετανάστευσης, πριν τους δοθεί άδεια να παντρευτούν.
- Η ECRI ενθαρρύνει τις αρχές να αναπτύξουν περισσότερο το Σύστημα Αναφοράς Εγκλήματος για να διασφαλίσουν ότι συγκεντρώνονται και δημοσιεύονται ακριβή δεδομένα και στατιστικές σχετικά με τον αριθμό των ρατσιστικών και ξενοφοβικών περιστατικών και αδικημάτων που αναφέρονται στην αστυνομία, τον αριθμό των υποθέσεων οι οποίες εκδικάζονται, τους λόγους της μη εκδίκασης και το αποτέλεσμα των υποθέσεων που εκδικάζονται, σύμφωνα με την υπ' αριθμό 1 Σύσταση Γενικής Πολιτικής της, για την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας, του αντισημιτισμού και της μισαλλοδοξίας. Ενθαρρύνει τις αρχές να βελτιώσουν το σύστημα αρχειοθέτησης στα δικαστήρια έτσι ώστε οι υποθέσεις να ταξινομούνται επίσης ανάλογα με το αντικείμενο και σαφώς να υποδεικνύουν τα ρατσιστικά στοιχεία.

Μια διαδικασία ενδιάμεσης παρακολούθησης για τις τρεις αυτές συστάσεις θα διεξαχθεί από την ECRI μέσα στα επόμενα δύο χρόνια μετά τη δημοσίευση της έκθεσης αυτής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Η Βιβλιογραφία αυτή παραθέτει τις βασικές δημοσιευμένες πηγές οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της εξέτασης της κατάστασης στην Κύπρο. Δεν θα πρέπει να θεωρηθεί ως εξαντλητική λίστα όλων των πηγών πληροφόρησης που διατέθηκαν στην ECRI κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας της έκθεσης.

European Commission against Racism and Intolerance (ECRI)

1. Third Report on Cyprus, 16 May 2006, CRI(2006)17
2. Second Report on Cyprus, 3 July 2001, CRI(2001)35
3. Report on Cyprus, November 1999, CRI(99)50
4. General Policy Recommendation No.1: Combating racism, xenophobia, antisemitism and intolerance, October 1996, CRI(96)43
5. General Policy Recommendation No.2: Specialised bodies to combat racism, xenophobia, antisemitism and intolerance at national level, June 1997, CRI(97)36
6. General Policy Recommendation No.3: Combating racism and intolerance against Roma/Gypsies, March 1998, CRI(98)29
7. General Policy Recommendation No.4: National surveys on the experience and perception of discrimination and racism from the point of view of potential victims, March 1998, CRI(98)30
8. General Policy Recommendation No.5: Combating intolerance and discrimination against Muslims, April 2000, CRI(2000)21
9. General Policy Recommendation No.6: Combating the dissemination of racist, xenophobic and antisemitic material via the Internet, December 2000, CRI(2001)1
10. General Policy Recommendation No.7: National legislation to combat racism and racial discrimination, February 2003, CRI(2003)8
11. General Policy Recommendation No.8: Combating racism while fighting terrorism, June 2004, CRI(2004)26
12. ECRI General Policy Recommendation No.9: The fight against antisemitism, September 2004, CRI(2004)37
13. General Policy Recommendation No.10: Combating racism and racial discrimination in and through school education, March 2007, CRI(2007)6
14. General Policy Recommendation No.11: Combating racism and racial discrimination in policing, October 2007, CRI(2007)39
15. General Policy Recommendation No. 12: Combating racism and racial discrimination in the field of sport, March 2009, CRI(2009)5

Other sources

16. Good practices on combating racism, intolerance and xenophobia, Report prepared by the Legal Unit of the Ministry of Justice and Public Order, 25 June 2010
17. Combating racism, intolerance and xenophobia, Comprehensive Report prepared by the Legal Unit of the Ministry of Justice and Public Order of Cyprus, 22 January 2009
18. Measures for the support of the Turkish Cypriots implemented by the Ministry of Education and Culture, 2010
19. Cyprus Anti-Discrimination Body, Fourth Annual Report (2008)
20. Advisory Committee on the Framework Convention for the Protection of National Minorities, Third Opinion on Cyprus, adopted on 19 March 2010, 8 October 2010, ACFC/OP/III(2010)002
21. Third report submitted by Cyprus pursuant to Article 25, paragraph 1 of the Framework Convention for the Protection of National Minorities, 30 April 2009, ACFC/SR/III(2009)005
22. Report by Thomas Hammarberg, Commissioner for Human Rights of the Council of Europe, following his visit to the Republic of Cyprus on 7-10 July 2008, 12 December 2008, CommDH(2008)36
23. European Committee on Social Rights, Conclusions 2008 (Cyprus), November 2008

24. European Charter for Regional or Minority Languages, Application of the Charter in Cyprus, 2nd monitoring cycle, 23 September 2009, ECRML(2009)5
25. European Charter for Regional or Minority Languages, Second periodical report presented to the Secretary General of the Council of Europe in accordance with Article 15 of the Charter, Cyprus, 18 January 2008, MIN-LANG/PR(2008)1
26. United Nations General Assembly, Human Rights Council, Thirteenth session, Report of the Working Group on the Universal Periodic Review, Cyprus, 4 January 2010, A/HRC/13/7
27. United Nations, Economic and Social Council, Committee on Economic, Social and Cultural Rights, Forty second session, 4 to 22 May 2009, Consideration of reports submitted by states parties under Articles 16 and 17 of the Covenant, Concluding observations of the Committee on Economic, Social and Cultural Rights, Cyprus, 12 June 2009, E/C.12/CYP/CO/5
28. United Nations Human Rights Council, Annual report of the UN High Commissioner for Human Rights, Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the question of human rights in Cyprus, 5 March 2009
29. Cyprus RAXEN National Focal Point, Thematic Study - Housing Conditions of Roma and Travellers, March 2009
30. Cyprus RAXEN National Focal Point, Thematic Study for FRA, The asylum-seekers' perspective: access to information and to effective remedies, May 2010
31. Corina Demetriou & Nicos Trimikliniotis, Complementary Data Collection, Contribution to the FRA Annual Report 2010, Cyprus, October 2009
32. Action for Equality, Support, Antiracism (KISA), Detained migrants and refugees in Europe – The situation in Cyprus, September 2010
33. Action for Equality, Support, Antiracism (KISA), Information Guide on the asylum procedures, December 2007
34. ENAR Shadow Report 2008, Racism in Cyprus, October 2009
35. EUDO Citizenship Observatory, Report on Cyprus, Nicos Trimikliniotis, 2009
36. European Network of legal experts in the non-discrimination field, Report on measures to combat discrimination, Directives 2000/43/EC and 2000/78/EC, Country Report 2008, Cyprus, Corina Demetriou, State of affairs up to 31 December 2008
37. European Network of legal experts in the non-discrimination field, Executive Summary, Country Report Cyprus 2008 on measures to combat discrimination, by Corina Demetriou
38. European network of legal experts in the non-discrimination field, The equality body criticizes police operations against migrants, Corina Demetriou, 16 June 2010
39. Institute on Religion and Public Policy: Religious Freedom in Cyprus, HDIM.NGO/392/08, 7 October 2008
40. International Crisis Group, Eroglu's Victory a Challenge for Cyprus, Turkey and the EU, Didem Akyel, World Politics Review, 26 April 2010
41. International Peace Research Institute (PRIO), History Education in Divided Cyprus: A Comparison of Greek Cypriot and Turkish Cypriot Schoolbooks on the "History of Cyprus", Yiannis Papadakis, PRIO Report 2/2008
42. Nicos Trimikliniotis & Corina Demetriou, Racist and hate related crimes in Cyprus, Report for Symfiliosi, October 2010
43. Nicos Trimikliniotis & Corina Demetriou, The rights of irregular immigrants in voluntary and involuntary return procedures – Cyprus, Symfiliosi Policy Document, July 2009
44. Prospects for Integration of Migrants from "Third countries" and their Labour Market Situations: Towards Policies and Action, Working Paper 2, Mapping and evaluation migration and integration policies – The case of Cyprus, Summary, Nicos Trimikliniotis
45. Prospects for Integration of Migrants from "Third countries" and their Labour Market Situations: Towards Policies and Action, Working Paper 3, Interviews and Focus Group Analysis Report – The case of Cyprus, Summary, Nicos Trimikliniotis and Mihaela Fulias-Souroulla

46. The Cyprus Action Network website, Human rights violations and immigrants in the Republic of Cyprus
47. Turkish Cypriot Human Rights Foundation, Information to be submitted for OSCE's ODIHR Hate Crimes Report 2009
48. The Cypriot Roma and the Failure of Education: Anti-Discrimination and Multiculturalism as a Post-accession Challenge, by Nicos Trimikliniotis and Corina Demetriou, Cambridge Scholars Publishing, forthcoming, 2009
49. US Department of State, 2009 Human Rights Report : Cyprus, Bureau of Democracy, Human Rights, and Labour, 11 March 2010
50. US Department of State, 2008 Human Rights Report: Cyprus, Bureau of Democracy, Human Rights, and Labour, 11 March 2009
51. US Department of State, Bureau of Democracy, Human Rights, and Labour, International Religious Freedom Report 2009 – Cyprus, 26 October 2009
52. Costas M. Constantinou, Cyprus, Minority Politics and Surplus Ethnicity, Forthcoming in A. Varnava, N. Koureas and M. Elia (eds), The Minorities of Cyprus (Cambridge Scholars Publishing, 2009)
53. AFP, Les maronites de Chypre se battent pour la survie de leur langue ancestrale, 2 March 2010
54. Christian Science Monitor, Nationalist wins Cyprus election, sparking concern about peace talks, 19 April 2010
55. Cyprus Mail, Migrants are 'dirty' and 'uncivilised' schoolchildren say, 1 July 2010
56. Cyprus Mail, Asylum seeker dies after benefits cut, 14 September 2010
57. Cyprus Mail, Probe into asylum seeker's death, 15 September 2010
58. Cyprus Mail, Asylum seekers are far from rich loafers, Corina Drousiotou, Future Worlds Center, 22 October 2010
59. Cyprus Mail, We'll come at night and find you, traitor, Charles Charalambous, 29 December, 2009
60. Cyprus Mail, Who does the Government refuse to protect Cypriot Maronite Arabic?, Costas M. Constantinou, 3 February 2008

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Το παράρτημα που ακολουθεί δεν αποτελεί μέρος της ανάλυσης και των προτάσεων της ECRI αναφορικά με την κατάσταση στην Κύπρο.

Η ECRI, σύμφωνα με την ανά χώρα διαδικασία της συμμετείχε σε έναν εμπιστευτικό διάλογο με τις αρχές της Κύπρου κατά την σύνταξη του πρώτου προσχεδίου αυτής της έκθεσης. Ένας αριθμός σχολίων των αρχών ελήφθησαν υπόψη και ενσωματώθηκαν στην τελική έκδοση της έκθεσης (η οποία εκτός και αν υποδεικνύεται διαφορετικά, λαμβάνει υπόψη μόνο εξελίξεις μέχρι τις 9 Δεκεμβρίου 2010, ημερομηνία της εξέτασης του πρώτου προσχεδίου).

Οι αρχές ζήτησαν επίσης να αναπαραχθεί η παρακάτω άποψη ως παράρτημα της έκθεσης.

**ANNEX TO THE FINAL ECRI REPORT
(fourth monitoring cycle)
Comments made by the Authorities of the Republic of Cyprus**

Input by the Ministry of Labour and Social Insurance

Summary

Page 7

On page 7 of the Summary, the last paragraph mentions that «*Asylum seekers, like all other applicants for public assistance, must wait several months for the processing and receipt of welfare*». This should be replaced with «*The procedure of examining an application for the purpose of public assistance is the same for all the applicants in the Republic of Cyprus. When a person is identified as an asylum seeker and an application is made for public assistance, the application is examined within a period of a few months. It should be noted that special provisions are undertaken for the applications of asylum seekers to be examined as soon as possible*».

Employment

Paragraph 86

According to the existing policy on employment of foreign workers (third country nationals), permission for employment is granted for a specific post, provided that the post cannot be filled by nationals or other European citizens. During the last two years, because of the world economic crisis, unemployment has more than doubled compared with the pre-crisis period and there is availability of local workers or other European citizens for almost all occupations and sectors of the economy. In order to fight unemployment, government introduced a large series of measures, only one of which is the replacement of third country workers by Cypriots or EU nationals. This measure was implemented in such a way that no third country national would be sent home before the expiration of his/her contract, i.e.usually not before the completion of two years of stay in Cyprus, and very often not before the completion of four years. All measures to fight unemployment were equally publicised but the programme for the replacement of third country nationals was the least popular among employers.

Paragraphs 93 and 94

The Department of Labour Relations of the Ministry of Labour and Social Insurance continuously enhances its efforts for improving the working conditions of foreign workers as these are stated in the contract of employment, signed by both parties, soon after their arrival in Cyprus.

The contract of employment specifies, among others, working hours, annual leave as well as public holidays fully paid. The gross salary stated in the contract of employment for foreign workers is the one provided in collective agreements so as to safeguard equal pay. Terms of employment of foreign workers in the areas of farming, agriculture, industry and commerce are those provided in collective agreements so as to safeguard equal treatment between all workers in Cyprus. As far as domestic workers are concerned, terms of employment are set by the Ministry of the Interior, since there is no collective agreement in force.

Furthermore, an inspection mechanism has been set up, so that inspections are carried out in order to safeguard the enforcement of Equality Law. To accomplish the above target, the Ministry of Labour and Social Insurance proceeded with the appointment of 30

inspectors that are also responsible for the inspection of workplaces with regards to undeclared and illegal work.

Paragraph 96

Employment officers undertake an in depth examination of cases of asylum seekers who refuse available jobs. Before considering them as willfully unemployed they give the opportunity to both employers and candidates (asylum seekers) to present their case.

Non-citizens

Paragraphs 178 and 179

Paragraph 178, makes reference to welfare benefits obtained by asylum seekers. More specifically it mentions that «.....*To obtain welfare benefits, asylum seekers have to have a valid address, which is impossible for many who are homeless. ECRI has also learned that, due to chronic under-staffing at the welfare office, it takes an average of four months before requests for welfare assistance are processed and received by asylum seekers. This clearly pushes many asylum seekers into finding irregular work for survival*». Also the ECRI recommends in paragraph 179 that «*ECRI urges the authorities to find a way to speed up the processing and receipt of welfare assistance so that asylum seekers are not pushed towards illegibility*». First it should be mentioned that there are no reported cases of homeless asylum seekers. Furthermore it must be noted that the period to examine an application for public assistance is the same for all applicants in the Republic of Cyprus. However special provisions apply in the case of an asylum seeker, by providing interim payments while waiting for the application to be examined, in order to cover immediate basic needs and accommodation. After an application for public assistance is examined and approved asylum seekers are receiving public assistance on regular payments (weekly or monthly).

Input by the Independent Authority for the Investigation on Allegation and Complaints Against the People

Paragraph 203

The report comments on the establishment of the Independent Authority for the Investigation of Allegations and Complaints Against the Police (IAIACAP) stating that “**It also has the power to act *ex officio* and initiate its own investigations.**”

The IAIACAP would like to clarify that in 2009, it initiated the investigation of three cases *ex officio*. One of these cases involved an 18 year-old from Zimbabwe who alleged that he was beaten up by police. This case is mentioned in paragraph 206 of the report.

Viewpoint of Cyprus Police

Concerning paragraph 205 of the ECRI report, Cyprus Police wishes to submit the following information, comments and clarifications:

Not all criminal cases, which are filed in Court against members of Cyprus Police, are of a serious nature. Some are and most are not. For the years 2007-2009, the percentage of criminal investigations against members of the police, which were of a serious nature, was 15%. For the same period, 47% of the investigated offences were related to traffic/road safety issues.

Criminal Courts are competent to impose criminal sanctions to members of the Police, who are found guilty of criminal charges, but are not competent to decide on career-related aspects (eg. dismissal, etc). Such competency rests with internal Police Disciplinary Boards, which review the respective disciplinary cases and if they reach a guilty verdict they may impose the appropriate sanction, one of which (and the most severe) is dismissal.

There is also a series of other disciplinary sanctions (eg. mandatory resignation, demotion, delay or withdrawal of annual salary increment, fine, etc).

There have been cases in which Criminal Courts acquitted members of the Police, and yet Police Disciplinary Boards decided to dismiss them from the Police during the respective disciplinary procedure.

Cyprus Police strongly maintain that a criminal conviction of one of their members may not automatically lead to a disciplinary dismissal, and alternatively that a criminal acquittal of one of their members may not automatically lead to a disciplinary acquittal and that it may not automatically prohibit the Police from imposing even the penalty of dismissal. Such competency and discretion rests with Police Disciplinary Boards.

It is highlighted that following the acquittal of a number of police officers, who were facing charges related to police misconduct in 2006, by the Assize Court, the Attorney General appealed the decision and upon retrial most of the accused were found guilty.

It is quite unsafe to compare or contrast the number of criminal cases investigated against members of the police in a specified period, with the number of police officers dismissed by the police or even with the number of officers convicted by the Court in the same period. This is partly attributed to the fact that one case may refer to more than one accused person. Furthermore, in cases where an officer under investigation or under trial ceases for any reason (disciplinary or not, or retirement) to be a member of the Police, the outcome of any criminal proceedings after the end of his/her career is not imposed on a police officer, and therefore it is not counted to the end of the process in the submitted data. The number of cases investigated against members of the police is not comparable to the number of officers dismissed from the police in relation to the same cases for the same period.

Cyprus Police consider that the legal and monitoring environment with respect to police misconduct is sufficient and that there are sufficient investigative, criminal and disciplinary mechanisms and punitive measures and deterrents.

Input by the Law Office of the Republic

Paragraph 207 of the ECRI Report Cyprus states:

“the complete discretion of the Attorney General to prosecute or not criminal cases, including those referred by the Independent Authority, could be seen as a weakness in the effective implementation of the Independent Authority’s mandate and might ultimately undermine its credibility.”

The above reference seems to misunderstand the criminal justice system in Cyprus. The Cypriot criminal justice system makes a distinction between investigation and prosecution. Investigation of a possible crime is usually conducted by the police while prosecution is always ordered by the Attorney General, who is the only prosecuting authority in Cyprus. According to the Constitution the Attorney General can order the prosecution of any crime (article 113 (2)) and is the head of the Law Office of the Republic of Cyprus which is an independent service (article 112 of the Constitution).

It has to be stressed that the Independent Authority for the investigations of allegations and complaints against the police was established following advice and initiative from the Attorney General. Its role is to investigate complaints against the police. The powers of the Independent Authority are the same as those of the police when investigating crimes. The Independent Authority does not have more or less powers than the police investigators have when they investigate crimes. The Independent Authority is no more or less independent than the Attorney General. Their difference lies in their different functions within the criminal justice system: investigation (Authority), prosecution (Attorney General).

Input by the Ministry of Foreign Affairs

As regards **paragraph 10**, the issue of granting the status of citizenship to children whose one parent is a Turkish national, having entered or residing illegally in Cyprus, is directly linked to the illegal activity of Turkey, which since the Turkish occupation of Cyprus in 1974, has systematically pursued a deliberate policy of colonizing the occupied part of Cyprus, from which it militarily expelled 170,000 Greek Cypriots.

Under international law, transfers by an occupying power of its own civilian population into the territory it occupies are illegal. Article 49(6) of the 1949 Fourth Geneva Convention stipulates that the ***“Occupying Power shall not deport or transfer parts of its own civilian population into the territory it occupies”***.

In Resolutions 33/15 (1978), 24/30 (1979), 37/253 (1983) et. al. the United Nations General Assembly deplored “all unilateral actions that change the demographic structure of Cyprus.”

In its Resolution 4 (XXXII) (27/2/76) the Commission of Human Rights calls on parties to refrain from unilateral acts to change the demographic structure of Cyprus and in resolution 1987/50 (11.3.1987) the Commission on Human Rights express concern for the influx of settlers and calls for respect for the rights and freedoms of the population of Cyprus.

The fact that the occupied part of Cyprus has been subjected to systematic settlement from Turkey has been reported on twice by the Council of Europe’s Committee on Migration, Refugees and Demography, in 1992 (Rapporteur: A. Cucó, Spain) and in 2003 (Rapporteur: J. Laakso, Finland). On 24 June 2003 the Laakso Report led to the adoption by the Parliamentary Assembly of the Council of Europe of Recommendation 1608 wherein, having noted the lack of exact figures of Turkish nationals arriving in the occupied part of Cyprus, the Assembly *inter alia* stated the following:

- “5. In the light of the information available, the Assembly cannot accept the claims that the majority of arriving Turkish nationals are seasonal workers or former inhabitants who had left the island before 1974. Therefore it condemns the policy of “naturalisation” designed to encourage new arrivals which was introduced by the Turkish Cypriot administration with the full support of the Government of Turkey.
6. The Assembly is convinced that the presence of the settlers constitutes a process of hidden colonisation and an additional and important obstacle to a peaceful negotiated solution of the Cyprus problem.
7. Therefore, the Assembly recommends that the Committee of Ministers:
 - i. instruct the European Population Committee (CAHP) to conduct a population census of the whole island, in co-operation with the authorities concerned, in order to replace estimates with reliable data...
 - iv. call on Turkey, as well as its Turkish Cypriot subordinate local administration in northern Cyprus, to stop the process of colonisation by Turkish settlers...
 - v. call on Turkey to comply with the decisions of the European Court of Human Rights concerning refugees’ right to property in the occupied part of Cyprus...”

In their report on Local Democracy in Cyprus to the Chamber of Local Authorities of the Council of Europe (10 Nov. 2005), Rapporteurs Dr Ian Micallef (Malta) and Alan Lloyd (UK), mention that: “13. ...A substantial number of settlers from mainland Turkey have been transferred to the occupied area since 1974 and settled in towns and villages from where Greek Cypriot displaced persons had been forced to flee....some of the local representatives in the area which is not under the control of the government originate

from this category of the population which complicates the issue considerably. Currently, from the local representatives of the 28 “municipalities” in that area six are Turkish settlers, heading the municipalities which were predominantly inhabited by Greek Cypriots prior to 1974...”

The constant influx into the occupied area of settlers from mainland Turkey, takes place in parallel with a continuous outflow of indigenous Turkish Cypriots, who, in 1974, totaled about 116,000 i.e. about 18% of Cyprus’s population. Today, Turkish settlers [estimated at upwards of 160,000] far outnumber Turkish Cypriots [estimated at 88,700]. In addition, stationed in the occupied area are upwards of 45,000 Turkish troops. That is, there are at least 200,000 non-Turkish Cypriots, or more than two Turks for every Turkish Cypriot.

In the light of the above, it should be stressed that each application for granting the status of citizenship to children whose one parent is a Turkish national, is examined by the Government of the Republic of Cyprus on a case-to-case basis and according to the fulfilment of certain criteria, set out by the Council of Ministers of the Republic of Cyprus. All applications fulfilling the criteria have led to the granting of the status of citizenship. The applications that were rejected did not conform to the requirements for granting the status of citizenship.

The Ministry of Foreign Affairs disagrees with the view that this practice arouses xenophobic feelings, as the great majority of applications have led to the granting of the status of citizenship to children whose one parent is a Turkish national. The Ministry of Foreign Affairs strongly reiterates that the Government’s policy is not to deny on racial grounds citizenship to a child whose one parent is a Turkish national, but rather to protect the demographic composition of Cyprus, which Turkey has been illegally altering since 1974.

Concerning references in **paragraphs 66, 111 and 130**, to “northern part of the island”, the Government of the Republic of Cyprus would like to indicate that the correct terminology used for describing the occupied areas of the Republic of Cyprus is, either “occupied areas” or, also according to the terminology used in Protocol 10 of the European Union Treaty of Accession (16 April 2003), “areas of the Republic of Cyprus in which the Government of the Republic of Cyprus does not exercise effective control”.

Concerning **paragraph 133**, and specifically recommendations (iii) and (iv) on promoting dialogue and joint activities between Greek Cypriots and Turkish Cypriots and supporting civil society in promoting dialogue and reconciliation, which seem to be uncommented in the Draft Report, the Government of the Republic of Cyprus would like to bring to your attention the fact that the Republic of Cyprus is partly funding the following project: **“Revitalising the “Dead Zone”. Home for Cooperation: an Educational and Research Centre”**. The project will last from 2006 to 2011. The aim of the project is the creation of a building, located in the buffer zone of Cyprus, which seeks to transform the “dead zone” “from a symbol of segregation to a symbol of cooperation”.

The project aims to provide local people and the civil society with the opportunity of having multi-communal contacts, a space for research and education and teacher-training seminars. The building will also make available to the public a wealth of resources concerning history teaching and information on the communities and religious groups of the Republic of Cyprus, including a Multi-communal Museum/Exhibition Centre, Archives and a Centre for digitalization.

The project is being implemented by the inter-communal NGO Association for Historical Dialogue and Research (AHDR), which since its foundation in 2003 has enlisted members from **various ethnic, linguistic, and professional backgrounds**. **Its Board is comprised of Greek Cypriot and Turkish Cypriot educators and historians** and, as AHDR’s website states, “is a brilliant example of how productive cooperation; creative ideas and respect can blossom across the divide”.

As regards **paragraph 139**, the Government of the Republic of Cyprus would like to recall the fact that since 2003 when there has been a partial lifting of movement restrictions between the occupied and the free areas of Cyprus, there has been almost no incidence of hostility and discrimination between Greek Cypriots and Turkish Cypriots. Such incidents have been isolated, and have been condemned by the Government of the Republic of Cyprus. Furthermore, all necessary measures were taken in order to bring to justice the people responsible for these actions.

Regarding **paragraphs 132-139**, the Government of the Republic of Cyprus would like to mention that the Government's policy toward the Turkish Cypriot community has been supportive toward economic development and that Turkish Cypriots have been treated equally, with no discrimination whatsoever.

In particular, since the accession of Cyprus in the European Union, Turkish Cypriots, as citizens and holders of passports and other official documents of the Republic of Cyprus can study, move, work and settle freely in all EU member states and enjoy those benefits afforded to EU citizens, including diplomatic and consular protection in third countries, despite the fact that the *acquis communautaire* is currently suspended in the occupied areas because the Government does not exercise effective control in these areas.

In addition, it is underlined that since the partial lifting of movement restrictions on movement by the Turkish army in 2003, and in accordance with Green Line Regulation (Council Regulation (EC) No 866/2004) of 29.4.2004., the Turkish Cypriots have been allowed to trade goods to the free areas of the Republic of Cyprus and export their goods to other countries. This has resulted in the further strengthening of the Turkish Cypriot community's economic development. Additionally, the Financial Aid Regulation (Council Regulation (EC) No 389/2006), on the basis of a proposal by the Government of the Republic of Cyprus, has allocated the sum of €259 million to the Turkish Cypriot community, to facilitate the reunification of Cyprus by encouraging the economic development of the Turkish Cypriot community with particular emphasis on the economic integration and on improving contacts between the two communities and with the EU.

Moreover, the Government of the Republic of Cyprus believing that the economic development and the welfare of the Turkish Cypriot community is better served through the economic integration of the two communities in a reunified Cyprus and notwithstanding the obvious difficulties stemming from the fact that the vast majority of Turkish Cypriots reside in the areas not under the effective control of the Government of the Republic of Cyprus, the Government has implemented a series of specific measures for the economic development of the Turkish Cypriot community. These measures, the cost of which has risen to more than \$200 million in the last five years, include free access to public hospitals, social insurance and support, administrative issues, reparation of mosques in the Government-controlled areas, as well as agricultural and educational financial help.

A table on the financial aid that has been given to Turkish Cypriots for the years 2004-2008, on each sector, follows:

See Annex

Annex

FINANCIAL AID TO THE TURKISH - CYPRIOT COMMUNITY, 2004 - 2008								
No	Category	Sub- categories	Cost of Expenditure					Total 2004-2008
			2004 (€)	2005 (€)	2006 (€)	2007 (€)	2008 (€)	
1	Health	Public Medical Centres	4.016.522,00	3.457.441,00	3.189.363,00	3.726.402,00	2.490.207,00	16.879.935,00
		Cancer Treatment Centre of Bank of Cyprus	679.822,00	556.738,00	420.556,00	766.895,00	1.681.392,00	4.105.403,00
		Institute of Neurology & Genetics	69.578,00	67.647,00	56.939,00	72.654,00	145.325,00	412.143,00
		Patients traveling abroad / Heard Surgery Centres in Cyprus	300.280,00	27.240,00	36.026,00	179.403,00	0,00	542.949,00
		Cost subsidies paid for kidney transplantation	66.635,00	143.523,00	281.919,00	102.516,00	88.848,00	683.441,00
		Total Annual Cost	5.132.837,00	4.252.589,00	3.984.803,00	4.847.870,00	4.405.772,00	22.623.871,00
2	Social security and Social benefits	Governmental contribution for T/c salaries	1.147.416,42	1.286.576,89	1.399.358,25	1.489.092,29	1.542.458,00	6.864.901,85
		Pensions/Benefits /Aid Schemes from the Social Security services	17.052.216,57	19.036.569,20	19.857.350,57	20.383.545,14	21.537.266,00	97.866.947,48
		Department of Labour/Department for Social Inclusion for people with disabilities	4.397,94	3.374,49	6.938,63	7.053,11	8.465,40	30.229,57
		Social Welfare Services	436.477,62	678.547,14	730.148,61	748.162,40	1.087.445,90	3.680.781,67
		Lump sum payment	0,00	1.908.207,10	4.615.766,29	1.233.934,87	1.694.763,00	9.452.671,26
		Total Annual Cost	18.640.508,55	22.913.274,82	26.609.562,35	23.861.787,81	25.870.398,30	117.895.531,83

FINANCIAL AID TO THE TURKISH - CYPRIOT COMMUNITY, 2004 - 2008

No	Category	Sub- categories	Cost of Expenditure					Total 2004-2008
			2004 (€)	2005 (€)	2006 (€)	2007 (€)	2008 (€)	
3	Grants and Benefits Service	Tuition sponsorship for students	11.960,21	17.086,01	23.920,42	46.132,24	20.503,20	119.602,08
		Child benefits	218.256,75	188.443,36	181.870,37	274.628,64	238.926,88	1.102.126,00
		Total Annual Cost	230.216,96	205.529,37	205.790,79	320.760,88	259.430,08	1.221.728,08
4	Ministry of Interior administrative cost for issuing certificates and cost for T/c property management	Repair/ Maintenance of muslim mosques, ancient monuments kai cemeteries	584.795,00	482.885,00	405.021,00	410.098,00	285.326,00	2.168.125,00
		Repair of T/c houses	45.795,00	299.860,00	279.891,00	180.538,00	224.516,00	1.030.600,00
		Maintenance of Immigration Reception Centres	122.585,00	6.814,00	13.748,00	4.331,00	7.586,00	155.064,00
		Expenses in terms of wages and services (interpreters etc.)					137.508,44	
		“Green Line” crossing points					389.376,26	
		Cyprus Broadcasting Corporation (PIK)				443.817,77	602.129,00	
		Total Annual Cost	1.456.804,85	1.609.359,04	1.247.075,73	1.504.022,05	1.646.441,70	7.463.703,37
5	Agriculture	Domestic water supply to the T/c in the occupied areas	1.431.126,28	1.870.351,32	1.949.939,69	2.147.071,29	1.632.054,00	9.030.542,58
		Maintenance of dams and irrigation systems in the occupied areas	15.437,21	34.788,83	15.377,41	0,00	40.488,00	106.091,45

FINANCIAL AID TO THE TURKISH - CYPRIOT COMMUNITY, 2004 - 2008								
No	Category	Sub- categories	Cost of Expenditure					Total 2004-2008
			2004 (€)	2005 (€)	2006 (€)	2007 (€)	2008 (€)	
		Veterinary Services (concerns T/c who live in the areas in which the Government of the Republic of Cyprus exercises effective control)	12.942,66	9.909,89	6.714,80	2.100,00	4.320,00	35.987,35
		Department of Agriculture (concerns T/c who live in the areas in which the Government of the Republic of Cyprus exercises effective control)	70.425,13	0,00	0,00	4.234,00	0,00	74.659,13
		Total Annual Cost	1.529.931,28	1.915.050,04	1.972.031,90	2.153.405,29	1.676.862,00	9.247.280,51
6	Education	Tuition fees for T/c who live in the areas in which the Government of the Republic of Cyprus exercises effective control	272.373,28	256.290,21	325.719,23	314.669,71	312.915,22	1.481.967,65
		Tuition fees for T/c who live in the occupied areas and other expenses	29.449,45	98.394,94	130.451,72	130.579,86	123.091,76	511.967,73
		Training Centres, Government owned Training Institutes and cost of education in public schools	399.096,83	526.163,81	476.535,78	367.279,26	350.198,93	2.119.274,61
		Subsidies for cost of bi-communal cultural events and programmes	0,00	0,00	169.535,98	44.676,51	23.921,00	238.133,49

FINANCIAL AID TO THE TURKISH - CYPRIOT COMMUNITY, 2004 - 2008

No	Category	Sub- categories	Cost of Expenditure					Total 2004-2008
			2004 (€)	2005 (€)	2006 (€)	2007 (€)	2008 (€)	
		Total Annual Cost	700.919,56	880.848,96	1.102.242,71	857.205,34	810.126,91	4.351.343,48
7	Electricity	Total Annual Cost	562.129,87	625.348,13	808.168,48	866.260,93	1.354.000,00	4.215.907,41
8	Telecommunications	Upgrading the mobile phone network so as to expand the coverage (to an extent) to the occupied areas	256.290,22	0,00	0,00	0,00	0,00	256.290,22
		Total Annual Cost	256.290,22	0,00	0,00	0,00	0,00	256.290,22
9	Customs	Cost of salaries for 9 employees at the "Green Line" crossing points	0,00	0,00	0,00	0,00	430.720,00	430.720,00
		Cost of overtime work	0,00	0,00	0,00	0,00	1.359.647,00	1.359.647,00
		Infrastructure cost and functional cost	0,00	0,00	0,00	0,00	24.516,00	24.516,00
		Total Annual Cost	0,00	0,00	0,00	0,00	1.814.883,00	1.814.883,00
Grand Total			28.509.638,29	32.401.999,36	35.929.674,96	34.411.312,30	37.837.913,99	169.090.538,90

